

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR-I KUDEMÂ, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ, NUMARA: NEKTY03560 (198-
257) (İNCELEME-MESTAP TABLOSU-KARŞILAŞTIRMALI
METİN)**

Aleyna BUDAK EKİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN

ŞUBAT- 2024

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MECMÛ'A-I EŞ'ÂR-I KUDEMÂ, İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ,
NUMARA: NEKTY03560 (198-257) (İNCELEME-MESTAP
TABLOSU-KARŞILAŞTIRMALI METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aleyna BUDAK EKİZ

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı

“Bu tez 01/02/2024 tarihinde yüzyüze olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan
jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Ozan YILMAZ	Başarılı
Doç. Dr. Özgür KIYÇAK	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Aleyna BUDAK EKİZ

01/02/2024

ÖN SÖZ

Mecmualar ve özellikle de şiir mecmuaları, edebiyat tarihine kaynaklık etmesi bakımından büyük bir öneme sahip, tarihî belge niteliğindeki çalışmalardır. Tarihsel süreç incelendiği zaman görüleceği üzere atlanmış, unutulmuş, hak ettiği önemi görememiş şair ve şiirlerin tespit, tenkit ve tahlilinde bu mecmualar araştırmacılar için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Diğer bir husus ise, çeşitli sebeplerle okunamamış, çözümlenememiş eserleri veya elimizde bugün tertipli bir divanı bulunmayan şairlerin pek çok şiirini mecmualarda bulabilmek imkanı düşünüldüğünde mecmuaların önemi bir kez daha artmaktadır.

Bu çalışmanın konusu İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03560 numarada “Mecmû’a-i Eş’âr-ı Kudemâ ” adıyla kaydedilen şiir mecmuasının “198-257” sayfa numaralı varaklar arasında bulunan şiirlerin incelenmesidir.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. Mecmualar hususunda genel bir açıklamayla başladıktan sonra çalışmamızın amacı, önemi, yöntemi ve konusu giriş bölümümüzde açıklanmıştır.

Birinci bölümde mecmuanın fiziksel özellikleri, içeriği, dil ve yazım özellikleri, başlıklar, açıklamalar, eserin tanıtımı ve kimliği tespit edilen şairlerin yaşam öykülerine yer ayrılmıştır. İkinci bölümde ise metnin kuruluşunda izlenen yol, yöntem ve kriter hususları açıklanmıştır. Çalışmanın konusu olan mecmuanın transkripsiyonlu ve tenkitli metni verilmiştir. Dipnotlar ve kaynakçada SAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzunda belirtilmiş olan APA sistemi tercih edilmiştir. Çalışmanın sonunda kaynakça verilmiş ve çalışma tamamlanmıştır.

Ayrıca öğrenim hayatım boyunca ve bilhassa da bu çalışmanın hazırlanmasında, tüm sorularımı sabırla cevaplayan, ilmi bir disiplinin nasıl olması gerektiğini tüm ince ayrıntılarıyla paylaşan, büyük bir titizlikle çalışmamızı yürütmemizi sağlayan tez danışmanım çok değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN’a değerli emekleri, sabrı, destekleri ve anlayışı için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Akademik süreçte engin bilgisinin derslere yansımaları hayranlıkla dinlediğim, çalışma azmini ve disiplinini benimsediğim kıymetli hocam Prof. Dr. Ozan YILMAZ’a, her zaman ilgi ve desteklerini gösteren Prof. Dr. Bayram Ali Kaya’ya şükranlarımı sunarım. Maddi ve manevi olarak çalışmam boyunca benim yanımda olan aileme, çalışmamı bitirebilmem için desteğini ve duasını hep hissettiren anneciğime, sevgili eşime ve bütün

bu süreçte yanıbaşında beni bekleyen küçük kızım Mihrimah'a da sabrı için çok teşekkür ederim.

Aleyna BUDAK EKİZ

01/02/2024

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	ii
TABLO LİSTESİ.....	v
GRAFİK LİSTESİ.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: 1. MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR-I KUDEMÂ'NIN TANITIMI	4
1.1. Mecmuanın Dış Özellikleri, Muhtevası, Dil ve Yazım Özellikleri	4
1.2. Mecmuada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	7
1.3. Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı	11
1.4. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri	12
1.5. Mecmuanın (198-257) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu.....	21
2. BÖLÜM: MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR-I KUDEMÂ'NIN KARŞILAŞTIRMALI	
METNİ.....	43
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol.....	43
2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlâsında İzlenen Yol.....	45
2.3. Metnin İşaretler Sistemi	48
2.4. Karşılaştırmalı Metin.....	49
SONUÇ	112
KAYNAKÇA	115
EK	120
ÖZ GEÇMİŞ	151

KISALTMALAR

1. Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar

- Azmî-zâde Hâletî D.** : Azmî-zâde Hâletî Dîvânı, Bayram Ali Kaya, Sakarya 2017.
- Bâkî D.** : Bâkî Dîvânı, Sabahattin Küçük, Ankara 2015.
- Bağdatlı Rûhî D.** : Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin), Coşkun Ak, Bursa 2001.
- Çelebizade Âsım D.** : Çelebizade Âsım Dîvânı, Özge Öztekin, Ankara 2010.
- Derzi-zâde ‘Ulvî D.** : Derzi-zâde Ulvî Dîvânı, Büşra Çelik-Muzaffer Kılıç İstanbul 2008
- Edirneli Şevkî D.** : Edirneli Şevkî Dîvânı, Halil İbrahim Yakar, Konya 2010.
- Enderunlu Fâzıl D.** : Enderunlu Fâzıl Dîvânı Metin-İnceleme, Esra Beyhan, İzmir 2021.
- Enderunlu Vâsıf D.** : Enderunlu Osman Vâsıf Bey ve Dîvânı, Rahşan Gürel, İstanbul 1987.
- Fuzûlî D.** : Fuzûlî Divanı, Haz. Kenan Akyüz, Süheyl Beken, Sedit Yüksel, Müjgân Cunbur, Ankara, 1958.
- Hüdâyî-i Kadîm D.** : Hüdâyî-i Kadîm (16. yy.) ve Dîvânı İnceleme Tenkidli Metin, Mehmet Demiralay, Isparta 2007.
- ‘İzzetî D.** : Vişne-zâde İzzetî (Dîvânı), Adnan Çağlı, Konya 1990.
- Mantıkî D.** : Mantıkî Ahmet Efendi ve Dîvânçesi, Bilge Kaya, Ankara 1991.
- Mihri Hâtun D.** : Mihri Hâtun Dîvânı, Sabiha Gemici, Balıkesir 1990.
- Nâbî D.** : Nâbî Dîvânı, Ali Fuat Bilkan, Ankara 2011.
- Nahîfî D.** : Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni), A. İrfan Aypay, Konya 1992.
- Seyyid Vehbî D.** : Seyyid Vehbî (Dîvânı), Hamit Dikmen, Ankara 1991.
- Sun’î D.** : Sun’î Dîvânı ve Tahlili, Halil İbrahim Yakar, İstanbul 2002.
- Şeyhülislâm Yahyâ D.** : Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı, Hasan Kavruk, Ankara 2001.
- ‘Ubeydî D.** : Ubeydî Dîvânı, Ömer Arslan, İstanbul 2013.
- Veysî D.** : Dîvân-ı Veysî, Süleymaniye Ktp. Esad Efendi Nr. 2715.
- Zâtî D.** : Zâtî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı, Mehmed Çavuşoğlu-M. Ali Tanyeri, İstanbul 1987.

2. Diğer Kısaltmalar

AKMB	: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı
B.	: Beyit
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
D.	: Dîvân / Dîvânçe
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
DT.	: Doktora Tezi
G.	: Gazel
GFM.	: Güfte Mecmuası
Haz.	: Hazırlayan
İA	: İslâm Ansiklopedisi
K.	: Kaside
KB	: Kültür Bakanlığı / Kültür ve Turizm Bakanlığı
Kt.	: Kıt'a
M.	: Mecmua (Cem'ıyyetü's-Şi'r)
Mr.	: Murabba
Mat.	: Matla'
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Muh.	: Muhammes
Mur.	: Murabba
Müf.	: Müfred
Müs.	: Müstezad
N.	: Nazm
nr./nu.	: Numara
ö.	: ölüm tarihi
ör.	: örnek
R.	: Rubâi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü

T.	: Tezkire
Tb.	: Tıpkıbasım
TDEA	: Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Dergâh Yay.)
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
Ty.	: Türkçe yazma
vb.	: ve benzeri
vr.	: varak
Yay.	: Yayınevi / Yayınları
yk.	: yaprak
YLT.	: Yüksek Lisans Tezi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	11
Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı.....	12
Tablo 3: Mecmuanın (198-257) MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu.....	42

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: En Fazla Şiiri Bulunan Şairler ve Şiir Sayıları	8
Grafik 2: Nazım Şekilleri ve Sayısı	9
Grafik 3: Mecmuada Yer Alan Şairlerin Yaşadığı Yüzyıllar	10

ÖZET	
Başlık: Mecmû‘a-i Eş‘âr-ı Kudemâ, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: NEKTY03560 (198-257) (İnceleme-MESTAP Tablosu-Karşılaştırmalı Metin)	
Yazar: Aleyna BUDAK EKİZ	
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN	
Kabul Tarihi: 01/02/2024	Sayfa Sayısı: viii (ön kısım) + 120 (ana kısım) + 31 (ek)
Tezin konusu İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada “Mecmû‘a-i Eş‘âr-ı Kudemâ,” ismiyle kayıtlı şiir mecmuasının 198-257 arası varakların incelenmesi, transkripsiyonu ve tenkitli metnin oluşturulmasıdır. Çalışmada öncelikle çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verilmiş; mecmuanın dış özellikleri, içeriği, dil ve yazım özellikleri maddeler ve tablolar halinde gösterilerek eserin tanıtımı yapılmıştır. Kimlikleri tespit edilen ve mecmuadaki şiirlerini divanlarında bulduğumuz şairlerin yaşam öykülerine yer verilmiştir. Mecmuada kayıtlı şiirlerin transkripsiyonu yapılmıştır. Tespit edilen şiirlerin karşılaştırmalı metni oluşturularak elde edilen bilgiler dipnotta belirtilmiştir. Mecmuada; 161 Türkçe şiir bulunmaktadır. Bunlardan yalnızca bir tanesi tekrar edilmiştir. Türkçe şiirler şairin mahlası, nazım şekli, ve hangi vezinde yazıldığı gibi özellikleri belirtilerek kaydedilmiştir. Mecmuada şiiri tespit edilen 31 tane şair olduğu bilgisine varılmıştır. Bu 31 şairin 24 tanesinin kimliği belirlenmiş ve biyografik bilgileri çalışmaya dâhil edilmiştir. Amacımız divanı bulunmayan, adları tezkirelerde geçen ancak şiirlerine ulaşamayan, akademik kaynaklarda ulaşamadığımız şairlerin şiirlerinin ortaya çıkmasına katkı sağlamaktır. Ayrıca tanınmış ve divanı çalışılmış şairlerin de bilinmeyen yeni şiirlerini ortaya çıkartarak onların eserlerine katkı sağlamak ve bu amacı güden saha araştırmacılarının da yeni çalışmalarına bir nebze olsun katkı sağlayabilmektir. Akademik sahaya sunduğumuz bu çalışmanın faydalı olmasını temenni ediyoruz.	
Anahtar Kelimeler: Şiir Mecmuası, Klasik Türk Edebiyatı, MESTAP	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Mecmû‘a-i Eş‘âr-ı Kudemâ, Istanbul University Rare Books Library, Number: NEKTY03560 (198-257) (Examination-Comparative Text-MESTAP Table)	
Author of Thesis: Aleyna BUDAK EKİZ	
Supervisor: Asst. Prof. Orhan KAPLAN	
Accepted Date: 01/02/2024	Number of Pages: viii (pre text) + 120 (main body) + 31 (add)
With the development of technology, we often encounter phone applications as music listening tools. While individuals used to listen to songs with communication tools such as vinyl records, mp3s and television, they now listen to songs with paid/free applications downloaded to their phones. Generation Z, which is highly influenced by social media, expresses itself through these applications. This generation, born with technology, accepts digital media as part of their lives. They quickly adopt innovations in digital media and use social media as a communication tool to create their own identities and communicate with the outside world. They prefer self-expression, sensationalism and activist behavior on digital media. Although not all individuals are the same, Generation Z individuals tend to reflect the same behaviors and values as each other. Generation Z, active members of the Emirec theory, consume products quickly and create new products without realizing it. Although they are behaviorally prone to be contradictory, they strive to innovate, develop and change the old. This situation has also affected their music listening preferences. They make a profit by reintroducing an old song to the market by making a "cover" (reorganization of an old song). The research problem: "What are the musical preferences and consumption of Generation Z that emerged under the influence of social events or technology era?" The aim of the research: "The expressive and characteristic reflections of Generation Z; whether they are members of the Emirec theory in the context of the music they prefer to listen to". This research was carried out using the Descriptive Survey Model since a literature review and a questionnaire study applied to the determined sample was conducted. In this research, Stratified Sampling Method was used since it constitutes a heterogeneous structure due to factors such as age, gender, socio-economic status, education, etc. In this research, while the wishes and preferences and artistic tendencies of the people of Sakarya constitute the universe; Sakarya University constitutes the sample within the scope of the musical tendencies, wishes and consumption of Generation Z in Sakarya. In this survey study conducted within the framework of the sample, it is observed that the songs preferred are the songs of people who are popular or popularized on social media. The data obtained were analyzed with qualitative analysis methods and applications and interpreted by frequency analysis. According to the results obtained from the analysis programs of the data obtained, it is concluded that factors such as gender and educational status do not affect the music listening preferences of people belonging to this generation; it is sufficient to belong to this generation and to actively use social media, and that they are members of the Emirec theory.	
Keywords: Poetry journal, Classical Turkish Literature, MESTAP	

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Kataloğu'nda T3560 numarada Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ (NEKTY03560) adıyla kayıtlı şiir mecmuasının son bölümü olan 198-257 varakları içerisinde bulunan manzum parçaları okumak, transkripsiyon alfabesiyle yazmak, varsa orijinal kaynakları olan divanlarından veya yayımlanmış diğer çalışmalardan (yöktez, ekitap vb.) karşılaştırıp farkları ortaya koymaktır.

Bu aşamada çalışmamız; çeşitli sebeplerle dîvânı bulunmayan, şair tezkirelerinde ve diğer akademik kaynaklarda bulunmayan şairler ve onların şiirleri hakkında bir bilgi edinebilmemize de yardımcı olacak ve bu şiirlerin tanınmasını sağlayacaktır. Dîvânlar, tezkireler veya diğer akademik kaynaklardan ulaşabildiğimiz şairlerinse bilinmeyen yeni şiirlerini ortaya çıkarmak, var olan şiirlerindeki eksiklikleri gidermek, dîvân nüshalarında yıpranmalar ve silinmeler sebebiyle okunması mümkün olmayan şiirlerin doğru okunmasına yardımcı olmaya çalışmaktır.

Çalışmanın Önemi

Çalışmamız; daha önce ismi zikredilmeyen şairlerin ortaya çıkarılması, bilinen şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerinin tespiti ve bilinen şairlerin divanlarında bulunan şiirlerindeki farkların meydana çıkarılması bakımından önemlidir. Bu doğrultuda yapılan bulgular çalışmamızın önemini vurgulamaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Kataloğu'nda T3560 numarada Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ adıyla kayıtlı şiir mecmuası üzerinde çalışmaya başlamadan önce bu sahada yapılan benzer içerikli çalışmalar incelenmiştir.

İlk olarak karşılaştırma yaptığımız kaynakların kısaltmalarını “Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar” başlığı ile verdiğimiz bölümde eser için uygun olabilecek kısaltmalarla birlikte eserin ismi, yazarı, yayımlandığı şehir ve tarihi kaydedilmiştir. Tam açıklamalı künyeleri ise “Kaynakça” bölümünde verilmiştir.

Çalışmamız Giriş, Bölüm 1 ve Bölüm 2 başlıklarıyla üç ayrı bölümde incelenmiştir.

Giriş bölümünde çalışmamızın amacı, önemi, yöntemi ve konu üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde ise mecmuanın iç ve dış özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Mecmuadaki şiirlerde görülen hatalar veya müelliften kaynaklı kusurlar aktarılmıştır. Mecmuanın genel yazım özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Mecmuada yer alan şairler, kullandıkları nazım şekilleri ile sayıları ve yaşadıkları yüzyıllar hakkında bilgiler içeren grafik ve tablolar hazırlanmıştır.

Sonrasında mecmuadaki şiirleri; divanlarında, tezkire veya akademik kaynaklarda tespit edilebilen şairlerin kısa biyografilerine yer verilmiştir. Çalışmamız hakkında bu genel bilgilendirmeden sonra Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)¹ kapsamında hazırlanan tabloda 198-257. varaklar arasındaki şiirler; şiirlerin bulunduğu sayfa numaraları, şairlerin mahlasları, şiirlerin ilk beyti/bendi ve son beyti/bendi, vezinleri, nazım şekilleri ve birimleri varsa gerekli açıklamaları gösteren kısımlarıyla hazırlanmıştır.

İkinci bölümde ise metin okuması yapılmış, transkripsiyon alfabesine çevrilmiştir. İncelenen şiirler imkanlar dahilinde çalışmamızın da temel amacı olan karşılaştırma yapabilmek maksadıyla varsa orijinal kaynakları olan divanlardan, tezkirelerden, yayınlanmış akademik çalışmalar üzerinden karşılaştırılmış ve farklar dipnot olarak gösterilmiştir. Bu noktada mecmuada yer alan şiirlerde müellifin hatasından kaynaklanan yanlış yazımlar var ise doğruları divanlardan ve yukarda bahsettiğimiz çalışmalardan tespit edildiği taktirde doğrusu metne alınmış, mecmuadaki şekli fark olarak verilmiştir. Şayet her iki okuma da kelime vezne ve anlama uyuyorsa mecmuadaki şekline sadık kalınıp divandaki şekli dipnotta verilmiştir.

Eğer bir şiir aynı mahlaslı divanlarda veya diğer akademik kaynaklarda bulunamadıysa; bu şiirlerin hangi divanlarda bulunamadığı dipnotta verilmiş en azından bu alanda çalışacak olan diğer araştırmacılar için hem bir kaynak sunulmuş hem de yeni yapılacak araştırmalar için yol gösterici olması amaçlanmıştır. (Örneğin; mecmuamızda Kâmil mahlaslı şairin şiiri için düştüğümüz dipnot şu şekildedir: “Bu kapsamda Deniz GÖRER’in “Kıbrıslı Hocaşâde Şeyh Ahmed Dîvân-ı Kâmil” isimli YLT.’de; Dürdane Tekin’in “19. Yüzyıldan Çağatayca Bir Divan: Harezmi Kâmil Divanı’nın Transkripsiyonu Ve İncelemesi” isimli tezinde de tarama yapılmış fakat bu şiir tespit

¹ Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL’ın başlattığı bu proje çeşitli üniversitelerden araştırmacıların katılımıyla devam etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: <https://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm> (E.T. 05/10/2023).

edilememiştir. Yine Kâmil mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda şiir tespit edilememiştir.”)

Mecmuadaki bir şiir, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı e-Kitap ile YÖK Tez Merkezi’ndeki divanlarda bulunuyorsa veya herhangi bir akademik çalışmada ilk defa tanıtılmışsa tekrardan kaçınmak için bu şiirler metne dâhil edilmemiştir. Diğer şiirler gibi numaralandırılan bu şiirler tez numarası veya erişim linkleri ile birlikte dipnotta verilmiş; varsa şiirler arasındaki farklar da köşeli parantez içinde gösterilmiştir. Bunun sebebi bilinen şiirlerle eğer mecmuamızdaki şiirin bir farkı yoksa tekrarlamamaktır.

Yine mecmuamızda başlıklar nazım türleri ve şairlerin mahlasları ile birlikte verildiği için (Gazel-i Fazlî, Müstezâd-ı Pertev Paşa gibi) bu konudaki detaylı açıklamalar da dipnotta künyeden sonra verilmiştir.

Çalışmamızın en son kısmında kaynakçaya, mecmuanın tıpkıbasımına ve özgeçmişe yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

Çalışmanın Konusu

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler T3560 numarada kayıtlı Mecmû’a-i Eş’âr-ı Kudemâ (NEKTY03560) adlı mecmuanın daha önce 1-139 arası sayfaları Pınar Efe, 139-197 arası sayfaları Khairullah Ortaq isimli araştırmacılar tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışmıştır. Çalışmamızın konusu; bu mecmuanın son sayfaları olan 198-257 arası sayfalarının karşılaştırmalı metnini oluşturmaktır.

1. BÖLÜM: 1. MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR-I KUDEMÂ'NIN TANITIMI

1.1. Mecmuanın Dış Özellikleri², Muhtevası, Dil ve Yazım Özellikleri

Bu çalışmanın konusunu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler T3560 numarada kayıtlı olan şiir mecmuası oluşturmaktadır. Mecmuanın istinsah tarihi ve müstensihiyile ilgili herhangi bir bilgi bulunamamıştır.

Ta'lik hattıyla yazılmış olan mecmuanın tamamı 257 varaktır. 213X121 mm ölçülerindedir.

Mecmuanın 1-139 arası sayfalarını Pınar EFE, 139-197 arası sayfalarını Khairullah ORTAQ isimli araştırmacılar çalışmıştır.

İncelediğimiz kısımlar ise mecmuanın 198-257 arasındaki sayfalardan oluşmaktadır. Müstensih bu sayfaların her birine numara vermiştir. Çalışmanın metin bölümünde ise verdiği sayfa numarasına göre numaralandırmıştır. Mecmuanın özgün metninde şiirler; her sayfa iki sütuna bölünmüştür. Her sütunda yaklaşık 20'ye yakın satır ve yaklaşık dört şiir yer almaktadır. Mecmuanın 253. sayfasının ikinci sütununa ve 256-257. sayfalarına şiir kaydedilmemiştir. 258. sayfada nazm ve kıt'alar vardır. 259. sayfada çiçek desenleri bulunmaktadır. Karşılaştırmalı metin oluştururken her bir şiire sırayla numara verilmiştir. Böylece tekrara düşmemek için metne dahil etmediğimiz şiirlerin sadece numarası belirtilip dipnotta o şiire dair künye bilgisi ve farkları içeren bir dipnot yer almıştır. Farklar beyit sayısı belirtilerek köşeli parantez içerisinde yazılmıştır.

Çalışmanın konusu olan mecmuada 31 şair, 161 şiir bulunmaktadır. İncelediğimiz sayfalar arasında mahlas olmayan şiirler sadece mecmuanın son sayfalarındaki Kıt'a, Rubai ve Beyt başlıklı şiirlerdir. 33 tane (14 kıt'a, 8 müfred, 11 nazm) mahlası yazılı olmayan şiirin yapılan araştırmalar sonucunda 29'unun Fuzûlî'nin Hadîkatü's-Süedâ adlı eserinde yer aldığı tespit edilmiştir. Bunun dışındaki 1 müfred, 1 nazm ve 2 kıt'a olmak üzere toplam 4 şiirin ise hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir. Diğer bütün şiirlerde mahlas vardır.

Yine mahlasıyla uyuşmayan yani mahlasın yazılı olduğu şairin divanında bulamadığımız tek bir şiir vardır ki o da mecmuada "Gazel-i Âlî" başlığıyla kaydedilen şiirdir. Yapılan

² Mecmuanın fiziksel özelliklerinin tanıtımında, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Kataloğu'nda yer alan kayıtlardan istifade edilmiştir. Katalog bilgisi için bkz. [http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/detailnonmodal/ent:\\$002f\\$002fSD_ILS\\$002f0\\$002fSD_ILS:799486/one?qu=NEKTY03560](http://katalog.istanbul.edu.tr/client/tr_TR/default_tr/search/detailnonmodal/ent:$002f$002fSD_ILS$002f0$002fSD_ILS:799486/one?qu=NEKTY03560) (E.T. 25/11/2023).

araştırmalar sonucu Gelibolulu Āli'ye değil de Mihrî Hâtun'a ait olduğu hatta bu şiiri kendisi gibi şair olan Necâtî Bey'e yazdığı bilgisine ulaşılmıştır.

şiirlerin başlıkları, mahlasları, eyzan, temme gibi ifadeler kaydedilirken kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Sadece son sayfalarda bulunan Müstezād-ı Vehbî, Müstezād-ı Pertev Pāřā ve Da'ire-i Ġazel-i řāhîn Girāy başlıklı şiirlerde kırmızı mürekkeple başlık yazılmamıştır. Birkaç şiirde de mahlas siyah mürekkeple yazılmış üstü kırmızı mürekkep ile çizilmiştir. Bu da müellifin sonradan mahlası kırmızı mürekkep ile yazması gereken yerlerdeki hatasını bu şekilde düzelttiğini akla getirmektedir.

Ayrıca mecmuanın 254-255 ve 258. sayfalarındaki şiirlerin başlıkları da kırmızı mürekkeple yazılmamıştır. Mecmuada herhangi bir divanda bulamadığımız “Ķıř‘a” başlıklı bir şiir aynı sayfada (258) iki defa yazılmıştır. şiirin niçin tekrar yazıldığına dair bir açıklama kaydedilmemiştir. Yine aynı şaire ait şiirler Ġazel-i Nābî, Nābî Efendi Üstād-ı ‘Aşr, Diger Ġazel-i Nābî Efendi gibi başlıklarla verilmiştir.

Mecmuadaki şiirler belli bir sıra gözetilmeksizin karışık olarak verilmiştir. Mecmuanın başındaki düzen bu çalışmanın önceki sayfalarını işleyen tezlerden de incelediğimiz üzere pek fark bulunmamaktadır. İncelediğimiz sayfalar arasında şairlerin şiirleri genellikle peş peşe sıralanmış, nadiren ise karmaşık halde verilmiştir. Hatta zaman zaman aynı şairin şiirleri ard arda kaydedilirlen araya başka bi şairin bir gazelinin kaydedilip sonra diğer şairin gazellerine devam edildiği de görölmüştür.

şiirlerde; Güfte-i Vāřıf, Ġazel-i Nābî, Ġazel-i Faşlî, Müstezād-ı Pertev Paşa gibi başlıklar kullanılmıştır. Genel olarak yukarda örneklerini verdiğimiz gibi şairin adı ve şiirin nazım şekli başlıkta verilmiştir. Bu sebeple de çalışmamızda tür belirtmek için ayrı bir başlık açılmamıştır. Bazen de şairin adı zikredilmeyerek -ki bu durum genelde son sayfalarda görölmüştür- yalnızca rubāî, beyt, kış‘a gibi nazım şekli başlık olarak kaydedilmiştir. Fakat bu konuda bazı hatalar yapılmış, bazı şiirlerin nazım şekilleri yanlış kaydedilmiştir. Örneğin şiirin nazım şekli gerçekte kış‘a iken başlığında rubā‘i olduğu yazmaktadır. Çalışmamızda bu şekilde kaydedilen başlıklar metne alınmamış, doğruları köşeli parantez içerisinde yazılmış, nüshada kaydedilen başlık da dipnotta verilmiştir. MESTAP tablosundaki nazım şekli bölümüne doğru şekilleri kaydedilmiştir. Genel itibariyle şiirlerin isimleri mahlas beytiyle uyuşmaktadır.

Mecmuadaki kasidelere bakılacak olursa; Nahîfî Süleyman Efendi'nin kasidesi divandaki başlığından da anlaşılacağı üzere -Mev'iza Der Tergib ü Terhib- hayra yöneltmek ve kötülüklerden alıkonmak için söylenmiş bir nasihatnâme özelliği taşımaktadır.

Hasîb'in "Saraybosna Ahâlisi Mücrimlerinüñ Cürümleri ' Afvı İçün Vezîr-i Âşaf Nazîr Devletlü ' Abdullah Paşa Hâzretlerine Sarây Mollasının Virdigü Kaşîdedür" başlıklı kasidesi başlığından da anlaşılacağı üzere bağışlanmak için bir paşaya sunulmuş kasidedir. Bu kaside; Yavuz Sultan Selîm Han devrinde meydana gelen hazinedeki ihmallerinden dolayı vâkî olan hırsızlık sebebiyle sultanın yüz elli kişinin öldürülmelerini emretmesi ve durumu öğrenen Şeyhülislâm Zenbilli Ali Efendi'nin karar icrâ edilmeden buna mânî olabilmek için sultana verdiği kararın caiz olmadığını "Ben size şer'î hükümleri bildirmeye geldim. Zîrâ bizim vazîfemiz sizin âhiretinizi korumaktır." sözüyle açıklamış ve böylece emrini geri çektiği hadiseyi aktarmaktadır. Çünkü sultan emirlerinde ne kadar keskin ise Allâh'ın emirleri hususunda makamını bir kenara bırakarak hüküm vermeyi bilmiştir.

Bir diğer kaside ise Veysî'ye aittir. Çağın ahlaksızlığı, kurumlardaki yöneticilerin bilgisizliği, rüşvet ve kişilerin vicdan yoksunluğunun eleştirilmesi sebebiyle divanında yer almadığı düşünülmektedir. Bu konuları işlemesi sebebiyle hiciv özelliği taşımaktadır. Günay Kut bu kasideyi bir makale ile ele almıştır.

Mecmuanın tamamı içerik açısından 13. yüzyıldan başlayıp 19. yüzyıla kadar geniş bir zaman aralığında birçok şairin şiirini içermektedir. Fakat bizim incelediğimiz sayfalarda daha çok 15-19.yy. arası şairlerin olduğunu söylemek mümkündür. Bu şairlere ve şiirlere baktığımızda belli bir dönem ve yüzyılı daha fazla işlediğini veya içerdiğini söylemek güçtür. Şiirlerin genelinde Divan edebiyatının klasik üslubu hakimdir. Bununla birlikte daha çok müstensihin ve şiirlerin yazıldığı devrin dini, tasavvufi ve klasik şiirin üslubunu yansıttığını söyleyebiliriz.

İncelediğimiz sayfalar arasındaki şiirlerin tamamı Türkçe'dir. Mecmuanın önceki sayfalarında olduğu gibi Farsça bir şiire rastlanmamıştır. Birkaç örnek dışında şiirlerin genelini dili süslü ve anlaşılması güç tamlamalarla örülü değil sade bir Türkçe'dir.

Mecmuanın bazı bölümlerinde yapılan hatalar ve mecmuanın genel yazım nitelikleri ise şu şekildedir:

1. Bazı sözcüklerde yer alan noktalı harflerin hatalı şekilde noktasız yazılması:

“hı” (ح) harfinin (hatalı olarak) noktasız yazılması: ħatm (G1/3), ħat(G19/3), ħazān (G.44/7), ħumār (G41/3)

2. Bazı sözcüklerde yer alan noktasız harflerin (hatalı olarak) noktalı yazılması

➤ “ħa (ح)” harfinin (hatalı olarak) noktalı yazılması: ħūrī (G45/4), rāḥat (G50/2), ħüsn (G52/1)

3. İlgili hali ekinin ʃ harfiyle (η) değil de ʃ şeklinde yazılması āfitābuḡ (G 36/5), ħüsnüḡe (G 38/4)

4. Çift ünsüzle biten kelimelerin vezne uygunluk gösterebilmesi için kimi yerlerde şeddeli kimi yerlerde şeddesiz yazılması: Ḥaḡ (102/13), Ḥaḡḡa (102/12) vb.

5. Nazım şekli konusunda yapılan hatalar:

➤ Mecmuada “Rubā‘ī” başlığı ile kaydedilen 132-133-134 -136-137 vd. numaralı şiirlerin veznine ve uyak düzenine bakıldığında kıt‘a olduğu anlaşılmıştır.

➤ Mecmuada “Rubā‘ī başlığı ile kaydedilen 139-142-144-145-150 vd. numaralı şiirlerin veznine ve uyak düzenine bakıldığında nazm olduğu anlaşılmıştır.

6. Bazı kelime gruplarının arasına yazılması gerekli olan atıf vavlarının yazılmaması:

➤ Çār-yāruḡdur Ebū-bekr ‘Ömer [ü] ‘Osmān ‘Alī (102/27), Vey şalātı revnaḡ u pīrāye-i efvāh-ı nās(102/12).

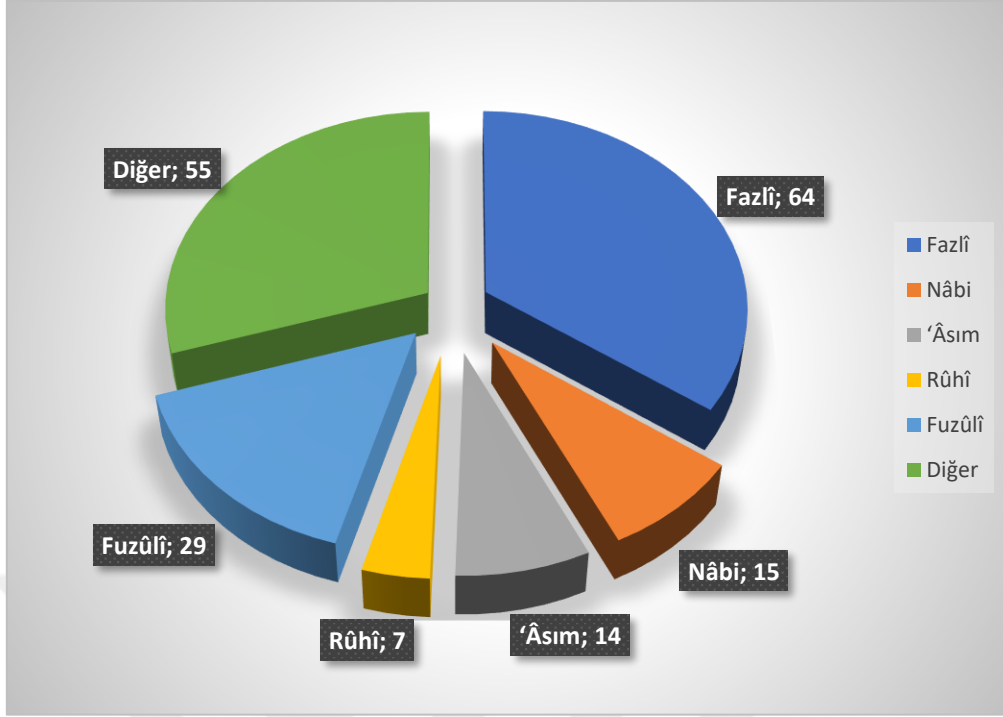
7. Mecmuada sayıca çok az olmakla birlikte şairin mahlası yanlış başlık ile verilmiştir.

➤ Ġazel-i Ālī başlığı ile verilen bir gazelin Mihri Hâtun’a ait olduğu tespit edilmiştir. (G/13)

1.2. Mecmuada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Mecmû’a-i Eş’âr-ı Kudemâ’da en çok şiiri bulunan şair, 62 gazel ile Kara Fazlî’dir.

Ancak mecmuadaki şiirlerinin çoğu divanında yer almamaktadır. Bunu 15 gazel ile Nâbî; 13 gazel, 1 ruba’i ile Çelebizade ‘Âsım; 6 gazel, 1 muhammes ile Bağdatlı Rûhî ve 13 Kıt’a, 10 Nazm, 7 Müfred ile Fuzûlî izlemektedir. Sayısal veri olarak Fuzûlî’ nin şiirleri fazla gibi gözüke de beyit sayısı bazında bakıldığında Bağdatlı Rûhî ondan önce gelmektedir. Tabloda yer verdiğimiz Mantıkî, Derzizâde Ulvî, Sun‘î, Hayâtî gibi şairlerin ikişer gazeli bulunmaktadır. Yine tabloda diğer başlığı altında verdiğimiz Âhî, Bâkî, Celalî, Azmîzâde Hâletî, Zâtî, Şeyhülislam Yahyâ, ‘Ubeydî, Şahîn Giray, Vişnezâde ‘İzzetî vd. şairlerin ise birer tane şiirleri bulunmaktadır.

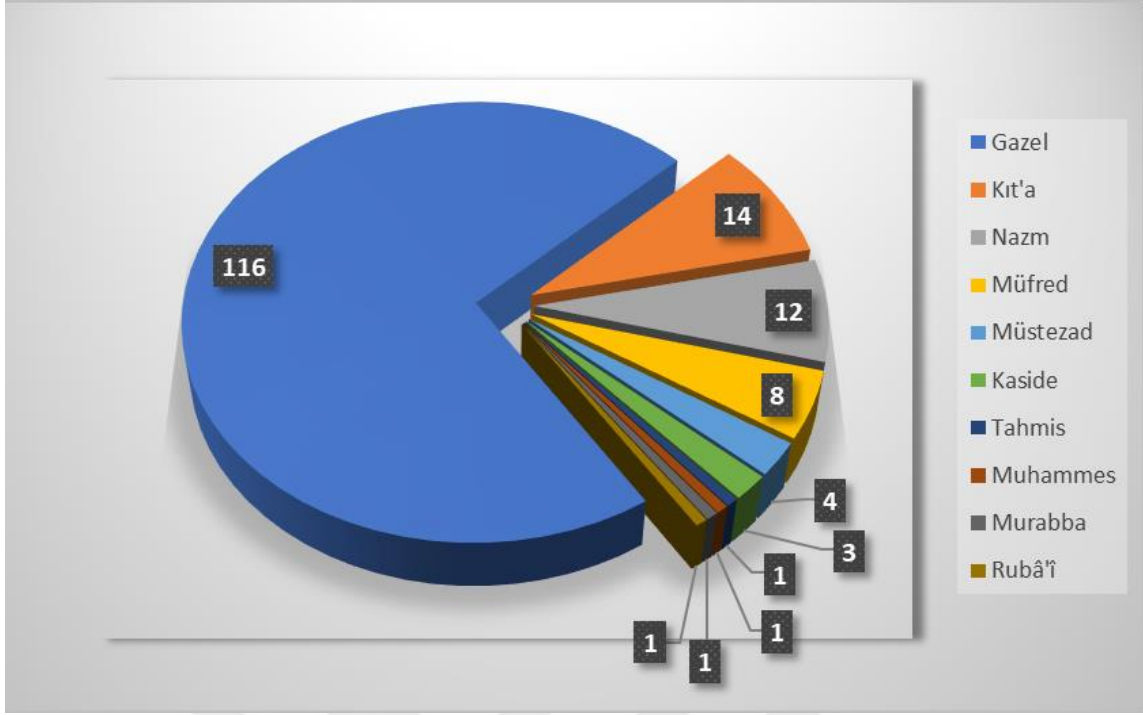
Grafik 1: En Fazla Şiiri Bulunan Şairler ve Şiir Sayıları

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'da bulunan 161 Türkçe şiiirden 14 kıt'a, 8 müfred, 11 nazm olmak üzere 33 şiirin mahlası kaydedilmemiştir. Fakat yaptığımız detaylı tarama sonucu bu şiirlerden yalnızca 1 müfred, 1 nazm ve 2 kıt'anın şairi tespit edilememiştir. Bunun dışında kalan 12 kıt'a, 10 nazm, 7 müfredin Fuzûlî'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Mecmuamızda bulunan diğer tüm şiir parçalarında mahlas bulunmaktadır. Mecmuada yer alan mahlaslara ait şairler tespit edilebilmiştir. (Örneğin; Şevki'ye ait bir tarih düşürme, ilgili mahlasa sahip divanlara ve çalışmalara bakılmış fakat tespit edilememiştir. Yine Ali mahlasıyla verilen şiirin Mihri Hatuna ait olduğu tespit edilmiştir.)

Fakat bunların da bazılarının divanlarında, mecmuada bulduğumuz şiirler bulunamamıştır. Bu da aslında mecmua okuması yapmaktaki asıl amacımızı ortaya koyduğumuzu göstermektedir ki bu şairlere ait yeni, daha önce bulunmamış şiirleri tarafımızca ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Aynı mahlasla kaydedilen şiirlerden kiminin şairleri tespit edilebilmiş, kimisinin ise edilememiştir. Örnek vermek gerekirse; Fazlî mahlaslı 62 şiirden sadece 4 tanesinin Kara Fazlı divanında olduğu, diğerlerinin ise bu mahlaslı herhangi bir divan veya çalışmada bulunmadığı tespit edilmiştir.

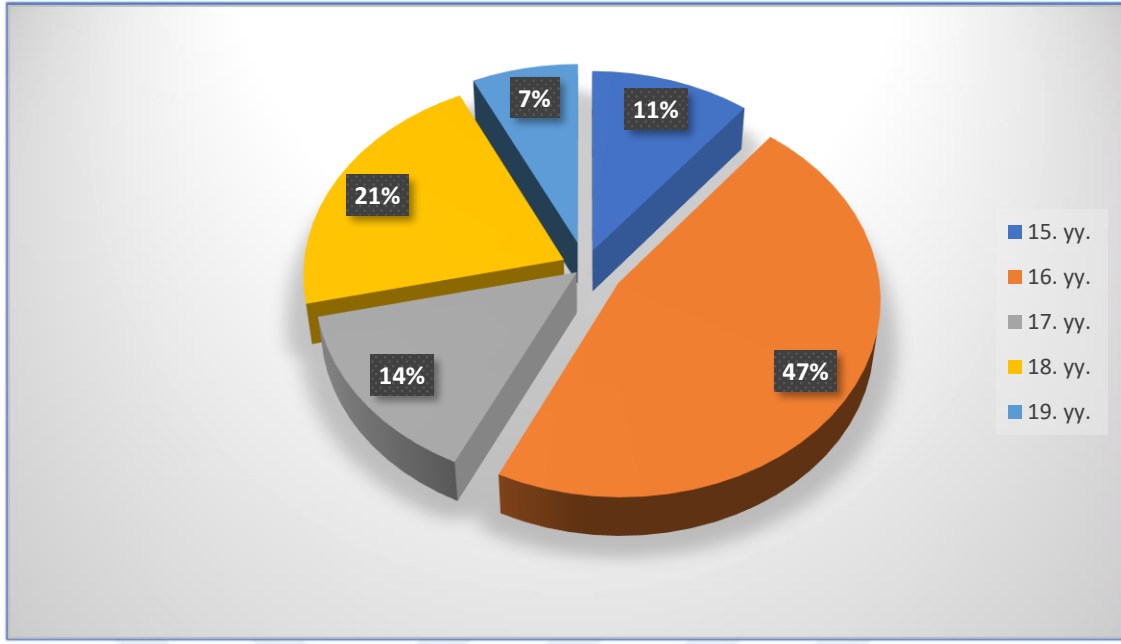

Grafik 2: Nazım Şekilleri ve Sayısı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Mecmuadaki nazım türlerine baktığımızda gazel, kaside, kıt'a, nazm, müfred, ruba'i, müstezad, muhammes, tahmis ve murabba olmak üzere 10 farklı nazım şekliyle yazılmış 161 Türkçe şiir bulunmaktadır. Mecmuada 116 gazel, 14 kıt'a, 12 nazm, 8 müfred, 4 müstezad, 3 kaside, 1 rubâ'î, 1 muhammes, 1 tahmis ve 1 murabba yer almaktadır.

Mecmuada yer alan şairlerin yaşadıkları yüzyıllara bakıldığında mecmuanın tamamında yapılan çalışmada 13-19 yy arası yaşamış şairlerin eserlerinin olduğu görülmüştür. Bizim çalıştığımız sayfalar arasındaki şairlerin ise daha çok 15-19.yy arası şairleri içerdiği görülmektedir. Bu konuya farklı bir açıdan bakmak gerekirse orantısal olarak şairlerin yaşadıkları yüzyıllar aşağıdaki grafikteki gibidir.

Grafik 3: Mecmuada Yer Alan Şairlerin Yaşadığı Yüzyıllar

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Mecmuada mahlası bilinmeyen 33 şiir varken bunlardan 30 tanesinin şairi tespit edilmiş olup, 3 tanesinin şairi tespit edilememiş bununla birlikte, kayıt düşülen mahlasa ait olmayan bir adet gazelin de olduğu bu gazelin de Mihrî Hatun'a ait olduğu bulunmuştur. Çalışmamızın da bir diğer amacı olan o şaire ait yeni bir şiir de keşfedilmiş olabileceği görülmüştür. Bu durumda ulaşılabilen kaynaklardan araştırmalar yapıp şiirin asıl sahibi bulunmuştur. Aynı zamanda mecmuadaki şiirlerin adı geçen mahlastaki şaire ait olmadığı veya divanında bulunmadığı durumlar da görülmüştür. Mecmuadaki şairler ve kullandıkları nazım şekilleri aşağıda verilen tablodaki gibidir.

Sıra Numarası	Şair Mahlası	Nazım Şekilleri ve Sayısı
1	Âlî (Gelibolulu)	1 Gazel
2	Âhî	1 Gazel
3	Âsım (Çelebizâde)	13 Gazel, 1 Ruba'î
4	Bâkî	1 Gazel
5	Celâlî	1 Gazel
6	Fazlî (Kara)	62 Gazel
7	Fuzûlî	12 Kıt'a, 10 Nazm, 7 Müfred
8	Hâletî (Azmîzâde)	1 Gazel
9	Hasîb	1 Kaside
10	Hâtem (Mâtemî)	1 Müstezad
11	Hayâtî	2 Gazel
12	Hüdâyî-i Kadîm	1 Gazel
13	İzzetî (Vişnezâde)	1 Gazel
14	Kamîl	1 Tahmis
15	Lâ-edrî	2 Kıt'a, 1 Nazm, 1 Müfred
16	Mantıkî	2 Gazel
17	Nâbî	15 Gazel
18	Nahîfî (Süleyman Efendi)	1 Kaside
19	Pertev Paşa	1 Müstezad
20	Rûhî (Bağdatlı)	6 gazel, 1 Muhammes
21	Sâ'î	1 Gazel
22	Safvet	1 Müstezad
23	Sun'î (Gelibolulu)	2 Gazel
24	Şahîn Giray	1 Gazel
25	Şevkî	1 Nazm
26	Ubeydî	1 Gazel
27	Ulvî (Derzizâde)	2 Gazel
28	Vâsîf (Enderunlu)	1 Murabba
29	Veysî (Üveysî)	1 Kaside
30	Vehbî (Sümbülzâde)	1 Müstezad
31	Yahyâ (Şeyhülislam)	1 Gazel
32	Zâtî	1 Gazel
Toplam		161 (116 Gazel, 3 Kaside, 14 Kıt'a, 12 Nazm, 8 Müfred, 4 Müstezad, 1 Ruba'î, 1 Murabba, 1 Tahmis, 1 Muhammes)

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

1.3. Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Mecmuamızda 161 şiir bulunmaktadır. 161 Türkçe şiirin vezinlerine bakıldığında ahreb, serî', müctes, remel, muzârî' ve hezec olmak üzere 6 farklı bahir kalıbıyla kaleme alındığı görülmüştür. Mecmuada en çok ve en az görülen vezinler ve sayıları tabloda verildiği gibidir:

Sıra Nr.	Kullanılan Vezin	Sayı
1	fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	80
2	mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	37
3	mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün	17
4	fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	15
5	mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	3
6	mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün	2
7	müfte' ilün müfte' ilün fâ' ilün	2
8	mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilün fa'	1
9	fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	1
10	mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilâtün	1

Tablo 2: Mecmuada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

1.4. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri

Âhî: (1476/1517)³: İsmi Hasan olan şair Benli Hasan lakabıyla anılmış ayrıca sakin mizacı sebebiyle Dilsiz Dânişmend olarak da tanınmıştır. Kırklı yaşlarındayken Kara Bâlî'den mülâzım olan şair, şiir ve nesirle adını duyurmaya başlamıştır. Âhî'nin şiir kabiliyetini beğenerek takip eden Yavuz Sultan Selîm, onun yaşıyla konumunun birbirine uygun olmadığı gerekçesiyle Bursa'daki Bâyezîd Paşa Medresesi'nde görev yapmasını istemiştir. Fakat çevre etkisinde kalan Âhî, uygun görülen görevi küçümseyip istemeyince padişahın gözünden düşmüştür. Daha sonra Karaferye Medresesi'ne müderris iken burada vefat etmiştir (Köksal, 2013). Eserleri; Hikâyet-i Şîrîn ü Pervîz ve Rivâyet-i Gülgûn u Şebdîz (Husrev ü Şîrîn) mesnevisidir. Dîvânı, Mustafa Sinan Kaçalın tarafından çalışılmıştır.

Âsım (Çelebizâde): 18. yüzyılın tarihçi kimliğinin yanı sıra şairliği ile de dikkat çeken Çelebi-zâde Âsım Efendi, 1865'te İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Köprülü-zade Fazıl Ahmed Paşa himayesindeki Küçük Çelebi Mehmet Efendi'nin oğludur. Mevlevi tarikatına mensuptur. Kaynaklar onun iyiliksever, doğru sözlü, ince ruhlu, zarif bir kişiliğe sahip, zamanının çoğunu okumaya ve araştırma yapmaya ayıran bir ilim adamı şeklinde tarif eder. Âsım; iyi bir medrese eğitimi görmüş ve bunun yanında devrin en iyi hocalarından hat, musiki ve şiir alanlarında eğitimler almıştır. Haziran 1723'te vakanüvis olmuştur. Sadrazam Damat İbrahim Paşa'nın önderliğindeki ilim heyetinde devrin ünlü şairlerinin yanında yer almıştır. Süleymaniye Medresesi'nde müderrislik yapmıştır.

³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa İsen, "Âhî, Benli Hasan", DİA, C. 1, İstanbul 1988, s. 527.

Ardından Yenişehir-i Fenâr ve Medine’de kadılık görevlerini yerine getirmiştir. Anadolu ve Rumeli kazaskerliği görevlerinde bulunmuştur. Haziran 1759’da şeyhülislamlık görevine atanmıştır. Fakat kendisi bu göreve uygun görüldükten çok kısa bir süre sonra 16 Şubat 1760’da vefat etmiştir. Eserleri; Dîvân, Acâibü’l Letâ’if, Münşeât, Tarih’tir (Öztekin, 2010).

Bâkî (1526-27/1600): İsmi Mahmud Abdülbâkî olan şair 933 tarihinde (1526-27) İstanbul şehrinde doğmuştur. Babası Fâtih Camii’nin müezzini Mehmed Efendi’dir. Bâkî gençliğinin ilk zamanlarında serrâclık yapmıştır. Gençlik yıllarından itibaren okuma ve yazmaya olan düşkünlüğü ile bilinen şair o sırada Beyazıt Camii avlusundaki Zâtî’nin remilci dükkânına sıkça gitmiş ve gazellerini hocası gibi gördüğü Zâtî’nin eleştirisine sunmuştur. Bir yandan kendi şiir dilini geliştirmiş bir yandan da Zâtî’nin dükkanını şairler için bir toplanma yeri haline getirmiştir. Yaşamı boyunca dört padişah görmüş, hayat yolunda zaman zaman çeşitli sıkıntılar çekse de her devirde el üstünde tutulmuş ve şair yeteneği hep onore edilmiştir. Şair Kanûnî Sultan Süleymân’a sunduğu meşhur kasidesiyle daha da şöhet bulmuş ve ona “Sultanü’ş-şu‘arâ” unvanı verilmiştir. Eğlence ve içki meclislerini seven ve bunları şiirlerine konu edinen bir şairdir. Yaşadığı dönem içerisinde çeşitli yerlerde kadılık, naib yardımcılığı, kazaskerlik, müderrislik görevlerini üstlenmiştir. Fakat çok istediği şeyhülislamlık görevine gelmesine ömrü vefa etmemiştir. Şair 23 Ramazan 1008 (7 Nisan 1600) Cuma tarihinde vefat etmiş, naaşı Fâtih Camisi’nde Sun‘ullah Efendi tarafından kalabalık bir cemaatle kılınan cenaze namazının ardından Edirnekapı dışındaki kabristanda toprağa verilmiştir. Dîvân’ının yanı sıra diğer eserleri; Me’âlimü’l-Yakîn Fî-Sîreti Seyyidi’l-Mürselîn, Fazâ’ilü’l-Cihâd, Fezâ’il-i Mekke ve Kırk Hadis Tercümesi’dir. (Kaplan-Macit, 2014).

Hâletî [Azmîzâde] (1570/1631): Asıl ismi Mustafa olan şair 17. yüzyıl dîvân şiirinde şöhetini rubâileriyle kazanmıştır. Babası ulemâ ve şuarâ zümresine mensuptur. 977 senesinin Şaban ayının 15. Berat gecesinde İstanbul’da dünyaya gelmiştir. İstanbul’un bazı medreselerinde çalışmış, ardından Şam, Kahire, Bursa, Edirne gibi şehirlerde kadılık yapmış, çeşitli sebeplerle bu yerlerdeki görevlerinden azledilmiş ve en son Rusçuk arpalığı verilerek görevinden emekli edilmiştir. 26 Şâban 1040’ta (30 Mart 1631) tarihinde vefat etmiş, İstanbul’un Sofular mevkinde kendi evinin karşısına yaptırdığı mektebin bahçesine defnedilmiştir. Şairin eserlerini şu şekilde sıralamak mümkündür; Dîvân, Sâki-nâme, Rubâiyyât, Hidâye ve Miftah Şerhleri’ne Ta’likat, Muğni’l-Lebîb,

Şerhi Dürer ve Gurer Hâşiyeleri, Münşeât, Mihr ü Müşterî Hâşiyesi, Menar Şerhi Hâşiyesi ve Kelimât'tır. (Kaya, 2017)

Fazlî (?/1564): 16. yüzyılda yaşayan şair ününü Gül ü Bülbül adlı mesnevisiyle kazanmıştır. İstanbullu bir şair olduğunu kendi beyitleriyle anlatmıştır. Bir saracın oğlu olduğu bilinen şair, devrinde “Kara Fazlî” olarak bilinmiştir. Kâtip zümresine mensup şairin ismi hakkında kaynaklarda farklı bilgiler vardır. Fakat onun yine kendi beyitlerinde geçen ifadelerden kendi adının “Ali” olduğunu söylemiştir (G.112/5). Gençlik döneminde önce nahiv ve sarf, ardından Üsküplü Riyâzî'den de Farsça öğrenmiştir. Şiire ilgi duyup, diğer tüm meşgalelerden uzaklaşmıştır. Beyazıt Camii avlusunda yer alan ve devrin tanınan şairlerinin akademik bir okul ve ekol olarak kabul gördükleri Zâtî'nin falcı dükkanına gidip gelerek, onun en yetenekli öğrencileri arasında bulunmuştur. Fazlî, öncelerde zâhirî ilimlerle ilgi duyarken, bâtinî ilimleri de öğrenmeye yönelmiş ve Halvetî tarikatı şeyhi Zarîfî Hasan Efendi'ye bağlanarak Halvetî tarikatına intisab etmiştir. Eserleri; Dîvân, Rubâ'ıyyât, Gül ü Bülbül, Hümây ü Hümâyûn, Lücetü'l-Esrâr'dır (Özkat, 2015).

Fuzûlî (1483/1556): Asıl adı Mehmed'dir. Kerkük ve Bağdat çevresindeki bölgeye yerleşen Türkmenlerin Bayat boyuna mensuptur. Fuzûlî-i Bağdâdî olarak da anılması sebebiyle Bağdatlı olduğu düşünülmektedir. Necef, Hille veya Kerbelalı olduğunu söyleyen kaynaklar da bulunmaktadır. Devrindeki padişahlara ve beylere yazdığı şiirler sebebiyle iltifat görmüştür. Ancak hayatı boyunca bir hâmîsi olmamıştır. Necef'te bulunan Hz. Ali Türbesi'nde türbedârlik yaptığı düşünülmektedir. Vefat ettiğinde Kerbela'daki Hz. Hüseyin'in kabrinin yanına defnedildiği söylenmektedir. Türkçe, Farsça ve Arapça Dîvân'ı bulunmaktadır. Türkçe yazdığı eserlerinden olan Leylâ vü Mecnûn adlı mesnevîsi Türk edebiyatında türünün en başarılı örneği olarak görülür. Türkçe kaleme alınan diğer eserleri Sohbetü'l-Esmâr, Heft-Câm, Beng ü Bâde isimli mesnevîleriyle beraber Hadîs-i Erbaîn Tercümesi, Hadîkatü's-Suadâ ve Mektuplar'dır. Enîsü'l-Kalb, Risâle-i Mu'ammeyât, Rind ü Zâhid ve Hüsn ü 'Aşk ise Farsça eserleridir. Matla'u'l- İ'tikâd ise Arapça eseridir (Macit, 2013).

Hâtem (?/ 1755): Asıl adı Ahmet olan şair, daha çok Akovalızâde Hâtem olarak bilinir. Mora yakınlarındaki bir mevki olan Akova'da doğmuş, İstanbul'a gelerek disiplinli bir eğitim almıştır. Mısır, Hicaz, Keşan gibi kazalarda bulunduktan sonra memleketi Fener Yenişehir'e dönmüştür. Burada ders verme ve ilim irfan ile meşgul olmuştur. Ömrünün

son yıllarını da burada geçiren şair, 1754'te vefat etmiştir. Dîvânı; Arapça, Türkçe, Farsça şiirlerden oluşmaktadır. Dîvânındaki gazellerinde Nâbî etkisi görülmüştür. Bu etki ile devrinin sosyal bozukluklarına da değinmiştir. Yine Sebk-i Hindi etkisinde kaldığı da söylenebilir. Bunun dışında Şerhü'l-Lüma, Şerh-i Tuhfe-i Şâhidî, Kasîdetü'l-Hâdim Benî Âdem ve Mültekâ Şerhi gibi eserleri vardır (Varışoğlu, 1997).

Hüdâyî (?/1584): Gerçek adı Mustafa Hüdâyî'dir. Şairin mahlası, dönemin ünlü mutasavvıflarından olan ve bugün türbesi Üsküdar'da bulunan Aziz Mahmud Hüdâyî ile karıştırılmaması için Hüdâyî-i Kadîm olarak anılmıştır. Şairin diğer lakapları şunlardır; Muslı Şâh, Salâ Muslîsî, Müezzîn Hüdâyî. İstanbul doğumlu olan şairin kaynaklarda iyi eğitim gördüğü, Farsça'yı iyi derecede bildiği ve musiki konusunda da şöhrete sahip olduğu bilgisi bulunmaktadır. Gazel söylemede oldukça yeteneklidir. Sesinin güzelliği sebebiyle Haseki Hürrem Sultan Camisi'nde müezzîn olarak görev yapmıştır. 1584 tarihinde vefat eden şairin naaşı Edirnekapi Mezarlığı'na defnedilmiştir. Bilinen tek eseri Dîvân'ıdır (Yekbaş, 2013).

İzzetî (1692/1734): Asıl adı İzzet olan şair, bugün Beşiktaş'ta bir mahallesi ve camiye adını veren nüfuzlu bir aile olan Vişnezadelere mensuptur. Şeyhülislam Yahyâ Efendi de onun amcasıdır. İzzetî, ilk eğitimini Yahyâ Efendi'den almıştır. Amcasının nüfuzu sayesinde dönemin en meşhur hocalarından dersler almış, iyi bir eğitim görmüştür. Ardından çeşitli medreselerde müderrislik yapmış, Mısır, Bursa, İstanbul gibi şehirlerde kadılık; Rumeli ve Anadolu kazaskerliği görevlerini yerine getirmiştir. 1681 tarihinde İstanbul'da dünyadan göçmüştür. Şairin bilinen tek eseri Dîvân'ıdır. Bunun yanı sıra kaynaklarda Tezkire-i Şu'arâ adlı iki eseri daha olduğu, Keşfü'z-Zünûn ve Kafzâde Fâizî'nin Zübdetü'l-Eş'âr'ına ilaveler yaptığı belirtilmektedir (Yıldız, 2014).

Mantıkî (1594-95/1635): Şam'da dünyaya gelen şairin asıl ismi Ahmed'dir. Genç yaşta ünlü âlimlerden dersler almış, eğitimini tamamlamıştır. Kendisi de çok genç yaşlarda İstanbul'da farklı medreselerde ders vermeye başlamıştır. Zekâsı, nüktedanlığı, bilgisi vesilesiyle IV. Murad'ın şiir meclisine dahil olduysa da sonrasında yazdığı hicivler başına dert açmıştır. Mısır'da idam ettirilen şairin, ölüm sebebi hakkında birçok söylenti bulunmaktadır. Bilinen tek eseri Dîvânçe'sidir (Kaya Yiğit, 2014).

Mihri Hâtun: 15. yüzyılda yaşamış olan şairin doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1460'lı yıllarda olduğu sanılmaktadır. Asıl isminin Mihrimah, mahlasın Mihri olduğu kaynaklarda geçer. Amasyalıdır. Amasya, şehzadelerin de yetiştirildiği bir şehir

olması hasebiyle devrinde bir ilim ve sanat merkezi olmuş, Mihrî Hâtun da bu ortamın şahsına sunduğu olanaklardan faydalanarak Şehzade Ahmed'in sancakbeyliği sırasında onun oluşturduğu edebi çevrede yetişmiştir. Şair kültür ve eğitim düzeyi yüksek bir aileden gelmiştir. Dedesi, Belâyî mahlasıyla şiirler yazan bir kadı, keramet sahibi Gümüşlüoğullarından İlyas Şücaeddin'dir. Böyle kudretli bir aileden gelmesi devrinde iyi derecede tahsil görmesine ve bunları icra edecek saray çevresine yakınlık kurmasına vesile olmuştur. Devrindeki diğer ünlü şairlerle tanıştığı kendi divanındaki şiirlerinden anlaşılmaktadır. Şiirlerinde bir kadın bakış açısının yanısıra duygusal anlamda yaşadıkları da şiirlerinde etkisini göstermiştir. Âşık Çelebi tezkiresindeki kayda göre 1506 yılında genç sayılabilecek bir yaşta vefat etmiş, zevâyide adı verilen Halvetî tekkesinde dedesinin yanına defnedilmiştir. Bilinen tek eseri Dîvân'ıdır. Mihrî Hatun'un Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan ve sonunda II. Bayezid'in mührü vurulmuş olan divanında Sultan Bayezid için tek bir kaside bulunmaktadır. Ayrıca I. Bayezid'e belirli aralıklarla kasideler gönderdiği ve divanını tamamladığında ise onun beğenisine sunduğu ve 3000 akçe ile mükafatlandırıldığı bilinmektedir (Kaya, 2010).

Nâbî (1642-1712)⁴: Bugün Urfa'nın Eyyübiye ilçesinde bir mahalle olan Ruha'da dünyaya gelen şairin asıl ismi Yûsuf'tur. İyi bir eğitim aldığı tahmin edilen şair, 1665 tarihinde İstanbul'a gelip kâtiplik yaparak geçimini sağlamıştır. Nâbî'nin divan kâtibi olarak görev yapması, kendisinin saray eşrafinca kabul görmesinin önünü açmıştır. Musâhib Mustafa Paşa'ya kethüdâ olmakla görevli Nâbî, uzunca seneler onun koruması altında kalmıştır. Paşa'nın vefatının ardından korumasız kalan şair Halep'e gitmiş, bir süre sonra Halep Valisi Baltacı Mehmed Paşa'nın emriyle İstanbul'a dönmüştür. Burada çeşitli memurluklarda görev almıştır. 1712 senesinde vefât eden Nâbî'nin naaşı, Üsküdar'daki Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir. Hikemî tarzın öncüsü sayılan Nâbî'nin Türkçe ve Farsça Dîvân'ı bulunmaktadır. Diğer eserleri; Münşeât, Hayrâbâd, Hayriyye, Tuhfetü'l Hameyn, Kırk Hadis Tercümesi, Zeyl-i Siyer-i Veysî, Fetihnâme-i Kamaniçe ve Sûrnâme'dir (Bilkan, 2014).

Nahîfî Süleyman Efendi (1665-66-1738)⁵: İsmi Süleymân, mahlası Nahîfî olan şair, İstanbulludur ve burada doğmuştur. 17. asrın ikinci yarısı ve 18. asrın ilk yarısınca uzunca bir ömür yaşamıştır. İyi bir eğitim alıp Hafız Osman'dan hat dersleri almıştır. Hattatlıkla

⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Abdülkadir Karahan, "Nâbî", DİA, C. 32, İstanbul 2006, s. 477-478.

⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Uzun, "Nahîfî", DİA, C. 32, İstanbul 2006, s. 297-299.

birlikte çeşitli memuriyetlerde bulunmuştur. Yine devlet görevi için Mısır'a gittiği bu memuriyetlerden birinde ya da diğer bir rivayete göre Mısır üzerinde, hacdan döndüğü sırada Konya'da Mevleviliğe intisab etmiştir. Uzun yıllar çeşitli memuriyetlerinden sonra emekli olmuştur. Eserleri; Dîvân, Hilyetü'l-Envâr, Tercüme-i Mesnevî-i Şerîf, Hicretü'n-Nebi (Hicret-nâme), Mevlidü'n-Nebî, Risâle-i Hızriyye ve Nasîhatü'l-vüzerâ'dır. (Karavelioğlu, 2014).

Pertev Paşa (1785-1837)⁶: İsmi Mehmed Said olan Paşa Hicaz asıllıdır. Hicaz'dan Rumeli'ye ardından Kırım'a taşınan ve oradan da İstanbul'a gelen seyyid bir ailenin oğludur. Babası ulemadan İbrahim Efendi'dir. Fakat küçük yaşta babasını kaybetmiştir. Kardeşi ile birlikte dedesinin Darıca'daki çiftliğinde kalmış ardından sıbyan mektebine gitmiştir. Anne ve dayısının desteğiyle iyi bir eğitim almıştır. Meşhur Hoca Neş'et Efendi'den de özellikle Farsça dersleri almıştır. Neş'et Efendi, Pertev Paşa'ya "Meşreb" mahlasını vermiş ve şair bir şiirinde de bu mahlası kullanmıştır. Devrinde çeşitli memuriyetlerde bulunmuş ve paşalık görevini de üstlenmiştir. II. Mahmud'un şahsi iltifatına layık olmuş, devrinde "Tuğsuz Padişah" olarak anılmıştır. Bilinen bir müretteb Dîvân'ı bir de müretteb olmayan Dîvân'ı vardır (Selçuk, 2013).

Rûhî (Bağdatlı) (1535/1605-06)⁷: Asıl ismi Osman olan şairin mahlasından anlaşılacağı üzere Bağdat'ta doğmuştur. Babası, Kanûnî'nin ordularıyla Bağdat'a gidip orada yerleşen Rumeli asıllı bir sipahidir. Kendisi de hayatının kısa bir zaman diliminde babasının yolundan gitmiş fakat sonra kendi tabiatına uygun arayışlarda bulunmuştur. Hicaz, Şam, Kerbelâ, Konya, Erzurum gibi çeşitli vilayetlerde bulunmuş, devlet ve ilim ile sanat büyükleriyle tanışmak, onlarla ilgilenmek, onların hizmetinde bulunmak onun asıl amacı olmuştur. Gezdiği yerlerde gördüğü riyakâr ruhlu insanlardan, rüşvet yolunu kendine tercih eden kadılardan ve kendi bahtından sıklıkla şikâyet etmiştir. Ömrünün sonlarında Şam kadısı Azmîzâde Hâletî'den iltifat görmüş ve birlikte çalışmıştır. Kalenderâne bir hayatı yer yer zorluklarla geçirerek Şam'da vefat etmiştir. Şairin bilinen tek eseri ise Türkçe Dîvân'ıdır (Öztoprak, 2014).

Sun'î (?-1534-35)⁸: Doğum tarihi hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgi olmayan şairin tahminen 1484-1485 yıllarında Gelibolu'da doğduğu bilinmektedir. Asıl adı Mehmet olan

⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Carter Vaughn Findley, "Pertev Mehmed Said Paşa", İslâm Ansiklopedisi, Cilt 34, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 2007, s. 233-234.

⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Coşkun Ak, "Rûhî-i Bağdâdî", DİA, C. 35, İstanbul 2008, s. 205-206.

⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suni> (E.T. 14/11/2023).

şair çevresi tarafından Epsem Pire veya Mehmet Çelebi lakabıyla tanınmıştır. Kaynaklar, onun kalem sahibi bir şair iken Sultane isimli Rum bir kadına âşık olup meyhanelere düştüğünü yazar. Güzele ve güzellere düşkünlüğü şiirlerinde kendini göstermiştir. Gelibolu gümrüklerinde çeşitli nezaretlerde kâtiplik yapmıştır. Yaşamı boyunca maddi sıkıntılar çekmiş buna tercih ettiği hayat ve devrinde bir hamisinin bulunmaması sebep olmuştur. Şairin 1534-35 yılında vefat ettiği bilinmektedir. Bilinen tek eseri Divan'ıdır. Bir doktora tezi olarak çalışılmıştır.

Sünbülzade Vehbi (1720-21/1809): Maraş'ın meşhur Sünbül-zâdeler lakabıyla tanınan ailelerinden birine mensub olan şairin asıl adı Mehmed'dir. Maraşlıdır ve burada doğmuştur. Yaş ve Bükreş gibi bölgelerinde 17 yıl kadılık yaptıktan sonra I. Abdülhamid'in isteği üzerine İran'a elçi olarak gitmiştir. Rodos, Edirne, Sofya, Niş, Manastır ve Bolu kadılığı ile Silistre kadı naibliği gibi birçok görevde bulunmuştur. Rodos kadısıyken Kırım Hanı Şahin Giray'ın idam kararıyla yargılanmasında önemli rol oynamış ve bunu Tayyâre kasidesine konu edinmiştir. Eserleri; Dîvân, Lutfiyye, Tuhfe-i Vehbî, Nuhbe-i Vehbî, Şevk-engîz, Münşe'ât.

Şahin Giray (1745-1787)⁹ : Topal Ahmed Giray'ın oğlu ve İkinci Devlet Giray'ın torunudur. 48. ve en son Kırım Hanıdır. Edirne şehrinde doğmuştur. Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan sonra Kırım Hanlığı artık hükmü kalmayan formaliteden bir hanlık konumuna düşünce, Rusya'nın baskısına dayanma gücü gösteremeyen Şahin Giray, 1783 yılında hayatını kurtarmak ümidiyle Hanlığının topraklarını Rus ordularına açmıştır. 1787 senesine kadar St. Petersburg'da ev hapsinde yaşamıştır. Daha sonra Rusya'yı terk ederek Edirne'ye gelmiş ve sonrasında Rodos'a sürgün edilmiştir. 1787 yılında burada idam edilmiştir. Şahin Giray, Kırım hanedan üyelerinin birçoğu gibi güzel sanatların çeşitli alanlarıyla ilgilenmiş, şiirle de hemhal olmuştur. Şiirlerinde mahlas olarak ismini kullanmıştır.

Şeyhülislâm Yahyâ Efendi (1561/1644)¹⁰: İstanbulludur. Şairin babası Şeyhülislâm Bayram-zâde Zekeriya Efendi'dir. İlk öğrenimini babasından almıştır. Osmanlı'da müderrislik, kadılık, kazaskerlik ve sonunda şeyhülislamlık vazifelerini yerine getirmiştir. Gazellerinde rindâne bir üslup hâkimdir. Bu durum çevresinde hoş

⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sahin-giray> (E.T. 11/09/2023).

¹⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bayram Ali Kaya, "Yahyâ Efendi, Zekeriyyâzâde", DİA, C. 43, İstanbul 2013, s. 245-246.

karşılanmamış ve eleştirilmiştir. Eserleri, Ta'lîku Şerhi Câmi'i'd-dürer, Nigârîstân Tercümesi, Tahmîsü Kasîdeti'l-bürde, Fetâvâ-yı Yahyâ Efendi ve Sâkînâme ve Dîvân'dır (Kaya, 2013).

Ubeydî (?/1573): İsmi Abdurrahman Çelebi olan şairin doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber Edirne'de doğmuştur. Devrinde çok sevilen, saygı duyulan bir vâiz olan babasının adı bazı kaynaklarda, Nebî Efendi, Nebî Halife, Nebî Dede şeklinde geçmektedir. Küçük yaşta eğitim almaya başlayan Ubeydî, zamanının ilimlerini ve Farsça'yı iyi derecede öğrenmiştir. Eş zamanlı olarak büyük bir ilgiyle mûsikî ve muammâ ilimleriyle ilgilenmiştir. Daha öğrencilik zamanlarında yazdığı bir şiiri Sultan Süleymân'ın beğenisine sunmuş ve kendisine ulûfe layık görülerek sultanın özel duacıları ve hizmetkârları arasına alınmıştır. Kaynaklarda; bilgili bir şair olduğu, güler yüzlü ve derviş-meşrep bir tabiatının olduğu anlatılmaktadır. Bilinen tek eseri Dîvân'ıdır (Şanlı, 2014).

Ulvî (?-1585): Asıl ismi Mehmet'tir. İstanbulludur. 16. yüzyılın tanınmış divan şairlerindendir. İlmiye sınıfındandır. II. Selim'in tahta çıkmasını dile getirdiği bir beyti yüzünden Kanunî tarafından ferman çıkarılmış ve katli istenmiştir. Bu süre zarfında kendini gizleyerek içki meclislerine katılmıştır. II. Selim'in tahta çıkışıyla beraber tekrar İstanbul'a gelmiş ve saraydan beklediği yakınlığı görmüştür. II. Selim'in has adamlarından Turak Çelebi'nin çok sayıda yardımını görmüştür. Fakat hem onun katli hem de II. Selim'i aniden gelen vefat haberi, Ulvî'nin hayatında zorluklar yaşamasına ve ömründeki son demlerini meyhane köşelerinde tüketmesine sebebiyet vermiştir. Hatta bu sebeple çeşitli mecmualarda eserlerine rastlanan şairin, içki meclislerinden fırsat bulup divanını tertip edemediği bilinir. Eserleri; Dîvân, Manisa Şehrengizi, Medh-i Şehr-i Manisa'dır (Şahin, 2014).

Vâsîf (1771-1824): İsmi Osman Vâsîf olan şairin; saray kaftancılığından sadrazamlığa kadar yükselen bir hayat hikayesi olmuştur. Enderun Mektebi'nde yetiştiği için Enderunlu veya Enderûnî lakabıyla anılmıştır. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte kaynaklarda 1745 olduğu belirtilmiştir. Gençlik yıllarında Halil Paşa yardımıyla enderuna yetiştirilmek üzere Galata Sarayı'na yerleştirilmiştir. Ardından bazı sebeplerden dolayı bir süre enderuna alınmasa da Silâhdar Süleyman Paşa'nın kaftancısı olarak bu zinciri kırmış ve saraya girebilmiştir. Sarayda sırasıyla peşkir ve anahtar ağalığı, kiler kethüdâlığı Şehzade Süleyman Vakfı'nın mütevelliliği gibi görevlerde bulunmuştur.

Tophane’de oturmuş ve büyük Tophane yangınında evi yanmıştır. 1824 yılında İstanbul’da vefat etmiştir. Ömrünün sonlarında şiirlerini topyekün gözden geçirdiği ve öyle düşündüğü muhtemel ki daha müstehcen olanları ve kendince değersiz olduğunu düşündüklerini yaktığı bilinmektedir. Dîvân şiirinin önemli konu alanlarından tasavvufa pek ilgi duymamıştır. Daha çok gazelleri ve özellikle şarkılarıyla ün kazanmış, ilgisi bu yönde olmuştur. Şarkılarından önemli bir bölümü kardeşi Sâdullah Efendi ve Zekâi Dede Efendi olmak üzere dönemin tanınmış mûsikişinasları tarafından bestelenip günümüzde halen icra edilmektedir. Şairin tek bilinen eseri; ikinci baskısında adı Dîvân-ı Gülşen-i Efkar-ı Vâsıf-ı Enderûnî olan Dîvân’ıdır (Gürel, 1987).

Veysî (1561/1628)¹¹: Asıl adı Üveys olan şairin mahlası Veysî’dir. Manisa Alaşehir’de doğmuştur. Burada başladığı eğitime İstanbul’da devam etmiştir. Ardından kadılık görevine yönelmiştir. Mısır, Reşid, Ferre gibi şehirlerin kadılıklarında görev almıştır. Adının bazı kaynaklarda Veysî-i Üskübî şeklinde geçmesinin sebebi Üsküp’te uzun yıllar yaptığı kadılık görevi içindir. Asıl ününü nazmdan çok nesirde yakalamış olan şairin gazellerinde daha sade ve akıcı bir dil hakimdir. Eserleri, Gurretü’l-‘Asr fi-Tefsîri Sûreti’l-‘Asr, Hâb-nâme, Münşeât, Meraca’l-Bahreyn fi-Ecvibe ‘Alâ-İ’tirâzâtî’l-Cevherî, Dürretü’t-Tâc fi-Sîreti Sâhibi’l-Mî’râc, Düstûru’l-Amel fi-Mübâhâtî’l-İbâdât, Fütûh-ı Mısır, Hediyyetü’l-Muhlisîn ve Tezkiretü’l-Muhbitîn ve Hicviyye, Dîvân’ıdır (Çaldak, 2014).

Zâtî (1471/ 1547)¹²: Gerçek adı Satı, Bahşî, Satılmış veya kuvvetle muhtemel Ivaz’dır. Balıkesir’de doğmuştur. Babası gibi o da çizmecilik zanaatıyla uğraşırken şiirler yazmıştır. Coşkun ruhlu, rind ve kalender yaradılışıyla meşk meclislerinde bulunduğu bilinmektedir. Müneccimzâde’den geçimini sağlayacağı remilcilik mesleğini öğrenmiştir. Köklü bir eğitim almadan kendisini yetiştirerek başarılı şairler arasına girmesi, kulakları iyi duymadığı halde sanatını geliştirmesi ve dükkânını şairlerin eğitim aldığı, şiirlerini paylaştığı bir ortam haline getirmesi takdir edildiği hususlardır. Kanûnî’ye II. Bayezid’e ve II. Selim’in beğenisine sunduğu şiirler beğenilmiş, elde ettiği câize ve sâlyânelerle rahat bir hayata kavuşmuştur. Fakat ömrünün son demlerinde Fatih’teki evinde zorluklarla geçirmiştir. Şiirlerinde rindâneliğini ortaya koyan Zâtî’nin Dîvân, Şem‘ ü Pervâne, Letâyif ve Edirne Şehrengîzi adlı eserleri vardır (Kurtoglu, 2013).

¹¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bayram Ali Kaya, “Veysî”, DİA, C. 43, İstanbul 2013, s. 76-77.

¹² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Vildan S. Coşkun, “Zâtî”, DİA, C. 44, İstanbul 2013, s. 150-151.

1.5. Mecmuanın (198-257) MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu

Yer Nr.: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Mecmû‘a-i Eş‘âr-ı Kudemâ, Nu: NEKTY03560							
Yp. Nr.	Mahlas	Matla’ beyti / bendi	Makta’ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
198	Şun‘î	Bir cām-ıla kıldı yine sâķi beni mecnûn Benzer ki dilâ itdi şarâba o gül efsûn	Hübân-ı cihân içre bugün ehli yanında Ey Şun‘î kanı Yûsuf-ı tab‘um gibi mevzûn	Ėazel / 5 Beyit		--./--./--./--	Mecmuada “Ėazel-i Şun‘î” başlığı ile kayıtlıdır.
198	Yahyâ	Eş-şalâ dest-i irâdetle açıldı bâb-ı ‘aşķ Eylesûn cân şohbetiñ cânânla erbâb-ı ‘aşķ	Var mı Yahyâ zerrede ol tâb kim ârâm ide ‘Âleme pertev şalınca mihr-i ‘âlem-tâb-ı ‘aşķ	Ėazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ėazel-i Yahyâ Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
198	Celâlî	Görmez a‘ dâdan ķişi ben gördüğüm dildârdan Halk şekvâda ‘adûdan halka göñlüm yârdan	Bûse cerrinde piyâle cur‘a cerrinde Celâl Âferîn ol cerre kim cerr eyleye cerrârdan	Ėazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ėazel-i Celâlî” başlığı ile kayıtlıdır.
198	‘Ubeydî	Huş diliyle ruhların vaşķ itdi bülbül bülbüle Gülşen içre yüz yüze bakup тұrurken gül güle	Hâr-ı hicrândan ‘Ubeydî kanlar ağılarken eger Dîde-i hûn-bâruma ol gonca derse gül güle	Ėazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ėazel-i ‘Ubeydî” başlığı ile kayıtlıdır.
199	‘Ulvî	Biz Hudâdan Ėayrıya hiÇ ‘arz-ı hâcât itmezüz Ėađıyyü’l-hâcâtdan Ėayra münâcât itmezüz	Her Ėazel kim diyevüz pür-sûzdur ‘Ulvî velî Tumturak elfâz-ıla muğlâķ ‘ibârât itmezüz	Ėazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ėazel-i ‘Ulvî” başlığı ile kayıtlıdır.
199	Âhî	Nice tahrîr ideyin vaşķını derd ü elemüñ Bağrı yufķa kâğıduñ gözleri yaşlu kalemüñ	Ne bilür hâme ki şerķ eyleye Âhî hâlin Çıkmaya ķara elif ķarnını yarsañ kalemüñ	Ėazel/ 5 Beyit		..--/..--/..-- /..--	Mecmuada “Ėazel-i Âhî” başlığı ile kayıtlıdır.

199	Zātī	Göricek hūsnūñ ‘inān-ı ihtiyār elden gider Tîğ-i hısmı luṭf it ey çâpük-süvār elden gider	Zātī-i mūra elün-den geldüğince eyle luṭf Ḥātem-i mühr [ey] Süleymān iştiḥār elden gider	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel-i Zātī” başlığı ile kayıtlıdır.
199	Bākī	Ḥadden efzūn mihrūm ol nā-mihribān bilmezlenür Hep bilür çok sevdigüm ammā hemān bilmezlenür	Nāz u istiğnā ile Bākīye toḳınmaz geçer Rāst gelse yolda ol serv-i revān bilmezlenür	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel-i Bākī” başlığı ile kayıtlıdır.
200	‘Ulvī	Hümāveş yüksek uçar şeh-süvārūm baña meyl itmez Dirîğ ol ḳadd-i bālāya elüm irmez gücüm yitmez	Cihānuñ yügrügüsün menzil al eglenme ey ‘Ulvī Semend-i ṭab‘ına rāh-ı sūḥanda kimseler yitmez	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Ġazel-i ‘Ulvī” başlığı ile kayıtlıdır.
200	Hüdāyī	Cān istese cānāna dime virmezim anı Bī-minnet alur yoḥsa ecel virmez amānı	Ol serv-i revān ele girer ise Hüdāyī Em leblerini ḳuc belini virme amānı	Ġazel/ 5 Beyit		--/---/---/---	Mecmuada “Ġazel-i Hüdāyī” başlığı ile kayıtlıdır.
200	Rūḥī	Saṇa zāhid eger derse şarāb-ı dil-güşādan geç Şarāb-ı dil-güşādan geçme ey dil [bu] riyādan geç	Beḳā bezmindedür Rūḥī şafā-yı bāde-i cennet İrişmekse ḡaraḳ ol zevḳe bu bezm-i fenādan geç	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Ġazel-i Rūḥī” başlığı ile kayıtlıdır.
200	Şun‘ī	Dilā bir zülfi miskīne hevādār oldı cānānuñ Belāya mübtelā oldı behey miskīn yine cānuñ	Efendim Şun‘inüñ cānı gibi ḡāyetde za‘fuñ var Senüñ de ḥāṭırın şormaz mı oldı yoḥsa cānānuñ	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Ġazel-i Şun‘ī” başlığı ile kayıtlıdır.
201	‘Ālī	Ben umardum kim [seni] yār-ı vefādār olasın Kim umardı kim seni böyle cefākār olasın	Her ne cevri itse revādur saṇa ḥiç incinme Kim der idi saṇa ‘Ālī ki giriftār olasın	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Ġazel-i ‘Ālī” başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin yapılan araştırmalar sonucu Mihrī Hātun’a ait olduğu tespit edilmiştir.

201	Hāletī	Ey dil dime yāra beni öldürme amān vir Gerçekden eger ‘āşık iseñ ölmege cān vir	Ferhādun olan Hāletīye kūh-ı belāda Şirīn lebūñ ey husrev-i hūbān-ı cihān vir	Ġazel/ 5 Beyit		--./---./---./--	Mecmuada “Ġazel-i Hāletī” başlığı ile kayıtlıdır.
201	‘İzzetī	Perişān olurum zūlf-i perişānun hayāl itsem Gider ‘aqlum o cādū çeşm-i fettānun hayāl itsem	Mizāc-ı nāzūki ol hādde yārūñ ‘İzzetī dir kim Beni bī-tāb ider tedbīr-i dermānun hayāl itsem	Ġazel/ 6 Beyit		---./---./--- /---	Mecmuada “Ġazel-i ‘İzzetī” başlığı ile kayıtlıdır.
201	Nābī	O dil kim sāgar-ı şahbā-yı bī-reng-i haķāyıkdur Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıkdur	Dağı kimden ümīd-i şıdık idersin Nābiyā bilmem Şabāhun bir nefesde nışfı kāzib nışfı şādıkdur	Ġazel/ 6 Beyit		---./---./--- /---	Mecmuada “Ġazel-i Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
202	Nābī	Rāzdārān olsa rāzın söylemez cānānenun Çıkmadı gitdi dehānından haber pervānenun	Birbirin pā-māl idüp gelmekde Nābī ğam dile Duydı yārān ğālibā zevķin bizüm ğam-hānenun	Ġazel/ 7 Beyit		---./---./--- /--	Mecmuada “Diger Ġazel-i Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
202	Nābī	Hirās-ı āh-ı serdüm zūlfun ayırmaz ‘izārından O sermā-dile gitmez muttaşıl āteş kenārından	Ruğ-ı pūr-tāb-ı yarı gördi mihr ü māl Nābīnun Bir iki kaṭreāsā düşdi çeşm-i i‘tibārından	Ġazel/ 5 Beyit		---./---./--- /---	Mecmuada “Ġazel-i Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
202	Nābī	Niyyetun eyledüğün va‘de-i incāza midür Yoḥsa kaşduñ dil-i zāra sitem-i tāze midür	Āhdan perde çeker bāga hezār ey Nābī Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür	Ġazel/ 5 Beyit		---./---./--- /--	Mecmuada “Diger Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
203	Nābī	Bu sūz-ıla dil nāle-i mestāne mi çeksün Būlbūl çekecek bārı da pervāne mi çeksün	Nābiye düşer guşşa-i devrān dile düşmez Huşyār tırurken ğamı dīvāne mi çeksün	Ġazel/ 5 Beyit		--./---./---./--	Mecmuada “Ġazel-i Nābī” başlığı ile kayıtlıdır.
203	Nābī	Ne gözde eşk-i dem-ā-dem ne dilde zārūm olaydı Şafā-resān-ı dil ü dīde bir nigārūm olaydı	Bilürdi kadrūmi Nābī zamāne cümleden efzūn Benüm de il gibi ṭab‘umla iftiḥārūm olaydı	Ġazel/ 7 Beyit		---./--- /---./---	Mecmuada “Diger Nābī” başlığı ile kayıtlıdır.

203	Nābī	Ra‘şe tutsa n’ola endām-ı dīl-i maḥzūnı Şāhid-i meyde yine gördi libās-ı ḥūnı	Ten-i ‘uryānumı ta‘bīr idemez kimse benüm Nābiyā kimse libāsa koyamaz Mecnūnı	Ġazel/ 7 Beyit		...-/...-/...-/...	Mecmuada “Diger Ġazel-i Nābī” başlığı ile kayıtlıdır.
204	Nābī	Koma çeşm ü dilün tīre tūrurken bezm-i dünyāda Şu‘ā-ı çehre-i sākī şafā-yı şūret-i bāde	Muşāhib Muştāfā Paşanun olsun devleti efzūn Ne gördükse anun luṭfıyla gördük dār-ı dünyāda	Ġazel/ 7 Beyit		...-/...-/...-/...	Mecmuada “Ġazel-i Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
204	Nābī	Serv-ḳaddūm sāye şalsa bāga ‘ar‘ar ḥāk olur Reng-i ruḥsārın görüp güller giribān-çāk olur	Perveriş-yāb olduğıcün düdmān-ı ‘aşḳda Āh Nābī yerde ḳalmaz zinet-i eflāk olur	Ġazel/ 5 Beyit		...-/...-/...-/...	Mecmuada “Diger Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
204	Nābī	Ḥasret-i rūyun ile çeşmi ki giryān buluruz Reng-i ruḥsārın her ḳaṭrede pinhān buluruz	Mā‘ilüz bir güle Nābī ki tebessüm ḳılsa Ḥandeden gonca-i ḥandānı peşimān buluruz	Ġazel/ 5 Beyit		...-/...-/...-/...	Mecmuada “Ġazel-i Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
204	Nābī	Vir ḥandeye ruḥşat leb-i gül-fām görünsün Kām-ı dīl-i rindān-ı mey-āşām görünsün	Nābī benüm ancaḳ görüneḡ çeşmine çarḥun Bir kerre dise zümre-i nā-kām görünsün	Ġazel/ 5 Beyit		--./...-/...-/...	Mecmuada “Diger Ġazel-i Nābī” başlığı ile kayıtlıdır.
205	Nābī	Ne ‘azm-ı gūşe-i rāḥat ne meyl-i ḥāb idelüm Girince dāmen-i maḳşūd ele şitāb idelüm	Elemle sīnemüzi şerḥazār idüp Nābī Kitāb-ı miḥneti şerh ile bāb [bāb] idelüm	Ġazel/ 5 Beyit		...-/...-/...-/...	Mecmuada “Ġazel-i Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
205	Nābī	Göñül ne ārzū-yı cāh ider ne tāc u taḥt ister Reh-i himmetde ancaḳ ḳalb-i nerm ü pāy-ı saḥt ister	Umar boynında yārun sā‘id-i sīmīnini Nābī Semend-i meşreb-i rehvar ne bir sīm raḥt ister	Ġazel/ 5 Beyit		...-/...-/...-/...	Mecmuada “Diger Ġazel-i Nābī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
205	Nābī	Eyyām-ı bahār olmaz idi gülşen olaydum Ḥurşid tülū‘ itmez idi revzen olaydum	Nisānı bedīd olmaz idi silk-i fuşulun Nābī heves-i gevher ile maḥzen olaydum	Ġazel/ 5 Beyit		--./...-/...-/...	Mecmuada “Ġazel-i Nābī” başlığı ile kayıtlıdır.
206	Nābī	Devāt-ı sīmīni gördükce ol şūḥun miyānında	Göñül sevdā-yı çin-i kākülünle bir devāt oldu	Ġazel/ 5 Beyit		...-/...-/...-/...	Mecmuada “Nābī Efendi Üstād-ı

		Yer eyler ‘āşıkun tîr -i muhabbet üstüh’ânında	İderdüm aña Nâbî ger qabûl olsaydı yanında				‘Aşr” başlığı ile kayıtlıdır.
206	Manîkî	Şem’ -i bezm arturmasun virānenün germiyyetinRûzgār eyler perişān qorqarın cem’ iyyetin	Manîkî büy-ı hâkîkiden haber yok kimsede Aldılar gūyā ki niçe ādemin hāşşiiyyetin	Ġazel/ 6 Beyit		---/----/----/-	Mecmuada “Ġazel- i Manîkî ” başlığı ile kayıtlıdır.
206	Manîkî	‘İnānın çeşm-i giryān aldı dest-i ihtiyārumdan Şavulsun baña seng-i rāh olanlar reh- gūzārumdan	Eger ‘ayb-ı hūnerle olmayaydım tōhmet-ālūde İderdüm Manîkî yüz biñ şikāyet rūzgārumdan	Ġazel/ 7 Beyit		---/----/---- /---	Mecmuada “Diğer Ġazel-i Manîkî ” başlığı ile kayıtlıdır.
207	Fazlî	Olalı sen serv-ğadd ü gül-ruḥa aḡyār yār Eylerem bûlbûl gibi ey ruḥları gūlzār zār	Fazlîyüm ger bâḡa varsam sensiz ey gül görinür Serv nāvek ḡonca peykān çeşmüme gūlnār nār	Ġazel/ 5 Beyit		---/----/----/-	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
207	Fazlî	İtdiḡümçün dilberüm feryād benden incinür Niçe dilber āşinā vū yār benden incinür	Men’ idüp yāruḡ oḡından sīnemi kıldum siper Fazlî anuḡçün dil-i nā-şād benden incinür	Ġazel/ 5 Beyit		---/----/----/-	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
207	Fazlî	Ebr-i nīsānı bu çeşm-i dūr-feşānum şandılar Na’ rasın ra’ duḡ benüm āḡ u fiḡānum şandılar	Gūş idenler Fazlîyā Ferhād u Mecnūn kışşasın Söylenür dillerde şimdi dāsītānum şandılar	Ġazel/ 5 Beyit		---/----/----/-	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
207	Fazlî	Zevḡ idenler la’ l-i cān-efzānı cānum şandılar Seyr idenler kāmēt-i servün revānum şandılar	‘İqd-ı Pervīni felekler götürürler başda Var ise ey Fazlî nazm-ı dūr-feşānum şandılar	Ġazel/ 7 Beyit		---/----/----/-	Mecmuada “Diğer Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
208	Fazlî	Dil ḡam-ı tîḡ-i müjeḡden zaḡmnāk olmış yatur Nīm-bismil murḡveş ḡaltān-ı ḡāk olmış yatur	Fazlîye söz söylemek ḡaddün degül ey muḡtesib Bādeden ḡeçmişdür ol bī-ḡavf pāk olmış yatur	Ġazel/ 5 Beyit		---/----/----/-	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
208	Fazlî	Nāz idüp her ḡün o şāḡum müptelāsın arturur	N’ola reşk itse raḡībe Fazlî-i bī- i’ tibār	Ġazel/ 7 Beyit		---/----/----/-	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.

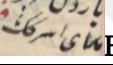
		Lîk ben eksüklî bî-rağbet gedâsın arturur	Yâr aña mihr ü vefâ aña cefâsın arturur				
208	Fazlî	‘Aşkuñı terk itse dil incinme kim mecbûrdur Emri ‘aşkuñ öyledür me’mûr olan ma‘ zûrdur	Fazlîyâ cân kızusın ‘aşq-ıla büryân itmege Âteş-i gâmdan tutuşmışdur tenüm tennûrdur	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
209	Fazlî	Göñül gâmi şâhıdır kim kısr-ı ‘aşq anun mekânıdır İki ‘âlem o kısrun iki ayak nerdübânıdır	Edirne şehrinün dilberlerine yâr olup Fazlî Eger kim küp düşersen küp şarâbına zamânıdır	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
209	Fazlî	Kendüyi ol hâce-i hüsn-i bahâ zibâ şatar Naqd ü cân viren h’arîdârına istignâ şatar	Fâ‘ide itmez senün ey hâce takvâ şatdugun ‘Aşq bâzârında varun Fazlî-i şeydâ şatar	Ġazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
209	Fazlî	Ol şanem kim leblerinden bâde-i hamrâ şatar Varını bir câmına yüz biğ Cem ü Dârâ şatar	Ey şeker-leb tatlu tatlu Fazlî la‘lün medh idüp Hüsnüne hayrân olan ‘âşıqlara hâlvâ şatar	Ġazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Diger Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
210	Fazlî	‘Arşa-i aşkun da göñlüm cân-ıla başdan geçer Şanma sevdâ-yı kemend-i zülf-i serkeşden geçer	Gâh tâc-ı hâce gey vü gâh gül-i bende gey Nik ü bed elbette Fazlî sağ olan başdan geçer	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
210	Fazlî	Gel ey ârâm-ı cân öldüm za‘if-i nâtüvân sensüz Yetiş kim bir dem ârâm eylemez cismümde cân sensüz	Geçüp tîr-i sipihri kıvse irdi ‘arşa-i gâmda Ġadeng-i âhı Fazlîninün eyâ kışı kemân sensüz	Ġazel/ 7 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
211	Fazlî	Va‘de itmişdür bizi öldürmege cânânumuz Ey ecel sen de teğâzâ-y-ıla alma cânımız	Fazlîyâ biz hüsn-i iklim-i ma‘nî olmuşuz Ġaşr olunca dünyede tûrur bizüm divânımız	Ġazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
211	Fazlî	‘İd-i vaşl-ı dilbere kırbân olursa cânımız	Biz harîf-i bezm-i ma‘nâ olmuşuzdur Fazlîyâ	Ġazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Diger Ġazel-i Fazlî”

		‘İzzet idüp hūriler alnına süre kanumuz	Hüsrev-i cām-ı Süleymāndur bizüm yārānumuz				başlığı ile kayıtlıdır.
211	Fazlî	Ol Hālîl olsa eger bir gün bizüm mihmānumuz Beyt-i Ma‘ mūra dönerdi külbe-i aḥzānumuz	Güy-ı ma‘ nā ḳopmada meydān-ı nazm içre bugün Oldı ey Fazlî sūtūr-ı şî‘ rümüz çevgānumuz	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
212	Fazlî	Rāh-ı ğamda şanmañuz kim yārı ğam- h’ār isterüz Şaddan müstağnî ğamdan ‘ārî bir yār isterüz	Fazliyā keyfiyyet-i dīniyyeden olduḳ huş-yār Mest-i ‘aşḳ olmış bugün bir merd-i huş-yār isterüz	Ġazel/ 9 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
212	Fazlî	Çeşmüme gülnārdur ol ruḫları gülnārsuz Goncalar peykān-ı mihnetdür dehān-ı yārsuz	Bāġa varsam Fazliyā çeşmüme serv-i sebze-püş Reng-beste ol serv-i hoş- reftārsuz	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
212	Fazlî	Hem-dem olmaz ben h’evā-dār-ile cānān bir nefes N’ola ārām eylemezse sīnde cān bir nefes	Zerd idüp ney gibi cismin ğam deleden baġrını Nāleden olmaz berî Fazlî-i nālān bir nefes	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
213	Fazlî	Gördüm ol māhı güzellenmiş iken ḫūb olmuş Ḥaṭṭ u ḫālî ile bir fītne vü āşūb olmuş	Düşeli firḳatine Fazlî o Yūsuf- ḫüsnüñ Rüz [u] şeb girye ḳılır ḫüznle Ya‘ ḳūb olmuş	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
213	Fazlî	Gül-i gülzār-ı ḫüsninde semen üzre çemen bitmiş Anınçün bāġ-ı cānda sebze-i derd ü miḥen bitmiş	‘İzār-ı ‘ārızuñ yādına Fazlî girye ḳılduḳça Dökilen yaşlardan yāsemīn-ile semen bitmiş	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
213	Fazlî	A‘ rāz ider o şem‘ çü ‘araz eyleye ‘ārız Zāhid gözine oldu remed var-ısa ‘ārız	Ey Fazlî bu şî‘ r āb-ı ḫayāt oldu memāta Feyz itdi saña çeşme-i feyzinden o fā’iz	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.

213	Fazlî	Ezelden cām-ı ‘aşkuñ nüş idüp mestāneyüm vā‘ iz Baña pend eyleme ‘aqluñ katı dīvāneyüm vā‘ iz	Qo pendî Fazlî-i dīvāneyüm bezm-i muḥabbetde Ezelden cām-ı ‘aşkuñ nüş idüp mestāneyüm vā‘ iz	Ġazel/ 5 Beyit		.---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
214	Fazlî	Saňa göz ‘āşık u dil ‘āşık u cān-ıla ten ‘āşık Tenümde her kılum cānā olupdur cümleten ‘āşık	Ser-ā-ser sūz-ı hāl olmak gerek ey Fazlî eş‘ aruñ Ki yanup yağıla her gāh anuñla oquyan ‘āşık	Ġazel/ 7 Beyit		.---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
214	Fazlî	Şūfiyā ben dimezem dilberde göze kaşa bak Naşdan kendüyi izhār eyleyen Naḳḳāşa bak	Cām-ı Cemden el çeküp şahbā-yı devletden geçüp Sākin-i meyhāne olmuş Fazlî-i ‘ayyāşa bak	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
214	Fazlî	Eşk-i ḥün-ālūdla bu dīde-i pūr-hūna bak Cām-ı yāḳūt içre sākī bāde-i gülgūna bak	Fazliyā maḥzūn idüp ağıyāra yār itdi seni ‘ Aksine devr eyleyen bu gerdeş-i gerdūna bak	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
214	Fazlî	Kaşr-ı cānı itdi naş-ı māsivādan pāk ‘aşk Komadı dil gülsitānında ḥas u ḥāşāk ‘aşk	‘ Arşa-i bezm-i muḥabbetde niçe çāpükleruñ Arḳasın yire getürdi Fazliyā çālāk ‘aşk	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
215	Fazlî	Mest-i ‘aşkuñ güzelüm meskeni meyhāne gerek Yaşı mül bağı kebāb u gözi bīmāra gerek	Çünkü pervāne gibi şem‘ -i visāle yandūñ Fazliyā saña cihān içre dağı ya ne gerek	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
215	Fazlî	‘ Āşık-ı zūlf-i nigāruñ kārı āh olmak gerek Çarḥ-ı nūrı āhı dūdından siyāh olmak gerek	Atlarıyla āsitānında o şāhuñ Fazliyā Ya ben olup ya raḳīb-i rū-siyāh olmak gerek	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
215	Fazlî	Mey-i ‘aşkıyla sūfī āḳıl-iseñ ‘ aklı zā‘ il kıl H‘ evā-yı zūlf-i yārı gerdēn-i cāna selāsil kıl	Ne şüret gösterür āyine-i devrān gör ey Fazlî Cemāl-i ‘ aşk-ı pāk-i yārı kendüñe muḳābil kıl	Ġazel/ 5 Beyit		.---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.

216	Fazlî	Şafâ gibi Hıta vü Çin ü Mâçine sefer çekdüm Şaçonuñ bulmadum bir şemme büyn derd-i ser çekdüm	Şeh-i mülk-i ğamum Fazlî belâ mülkini feth itdüm Sipâh-ı eşk-i çeşm-i şancağ-ı âh-ı şehir çekdüm	Ġazel/ 7 Beyit		.---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
216	Fazlî	Câm-ı Cemden şâh bezminden ferâğum var benüm Ĥamdulî’llah elde bir tolu ayağum var benüm	Her biri bir mâh-ı mihrinden yağar Fazlî çerâğ Sîne-i süzânüm üzre niçe dâğum var benüm	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.---/---	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
216	Fazlî	Ol şeh-i ‘ âlem ki yâr-ı dil- pesendümdür benüm Ben anuñ kemter kuluym ol efendimdür benüm	Dimedün bir gün vefâdan Fazlîyi yâd idesin Niçe demlerdür esîrüm derdmendümdür benüm	Ġazel/ 7 Beyit		---/.---/.---/---	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
217	Fazlî	Ĥara şaçonla nice bî-karâr olam yavrım Belâ-yı aşkuñ-ıla h’âr-zâr olam yavrım	Dökülse mümkün eger Fazlî pâre pâre olmağ Ne çäre derd-i ğama ben de yâr olam yavrım	Ġazel/ 6 Beyit		---/.---/.---/---	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
217	Fazlî	Serin senün binâ-yı ‘ aşk iden Ferhâd imiş bildüm İşi başa iletmiş bî-naẓîr üstâd imiş bildüm	Yaşum yollar başa kanlar döker derdinde dâd itmez O şâh-ı âlem-ârâ Fazlîyâ bî-dâd imiş bildüm	Ġazel/ 7 Beyit		.---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
217	Fazlî	Elüm al sâkiyâ ğam leşkerine pây-mâl oldum Bir ayak şun ayaklandur beni kim hasta-ğâl oldum	Ĥayâlâtı ile nakş u nigârün rüz şeb Fazlî Döner dil şevkle güyâ ki fânüs-ı ĥayâl oldum	Ġazel/ 5 Beyit		.---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
218	Fazlî	Gökleri göge boyar âh-ı şehergâhum benüm Gün gibi doğmazsa karşımdan eger mâhum benüm	Ĥutdı gün gibi cihânı irdi başı göklere Fazlîyâ germ olmasun mı âteş-i âhum benüm	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.---/---	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
218	Fazlî	Şâh-ı ‘ aşkum düd-ı âhum bârgâhumdur benüm Eşk-i çeşmüm kılcı kanlu sipâhumdur benüm	Gün gibi tâc-ı ser-i eflâk olurdum Fazlîyâ Ol kamer bir gün dise ger ĥâk-i râhumdur benüm	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.---/---	Mecmuada “Diger Ġazel-i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.

218	Fazlî	Ol yüzi hırşidüm olaldan dil-ārāmum benüm Zerrece bir yerde yokdur ey dil ārāmum benüm	Görmedüm bir zerrece Fazlî vefâ ol mâhdan Âh kim geçdi cefâlar birle eyyāmum benüm	Ġazel/ 7 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
218	Fazlî	Gözüm yollarda kaldı hâlka-i zer gibi sultānum Bu gice bende hānemde olasin deyü mihmānum	Yanından tâ ki gıtdün Fazlînün gitdi o dem cânı Ümîd-i maḳdemündür şimdi cânı tende ey cânum	Ġazel/ 5 Beyit		.---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
219	Fazlî	Kâş yüz biñ başum olsa saña ḳurbân eylesem Her birin pây-ı seg-i küyında ḡaltân eylesem	Kâş yüz biñ ‘aqlum olsa Fazlî-i dīvāneyüm Her gice efkâr-ı zülfünle perişân eylesem	Ġazel/ 7 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
219	Fazlî	Rûy-ı müyuñ olalı maṭlûb-ı cânum şubḥ u şām Ve’ḍ-ḍuḥâ ve’l-leyledür vird-i zebānum şubḥ u şām	Luṭf idüp aḡyāra Fazlî bendeni ḳahr eyleme Zulmi ḳo ‘adl eyle şāh-ı kām-rānum şubḥ u şām	Ġazel/ 9 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
220	Fazlî	Âh kim dil mülkini fetḥ eyledi sultān- ı ḡam ‘Arşa-i cānda bugün durdı yine dīvān- ı ḡam	Fazliyâ maḥzûn idüp Ya‘ḳûb-ı ḳalbi atdılar Çāh-ı derde Yûsuf-ı cânı atup iḥvân-ı ḡam	Ġazel/ 8 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
220	Fazlî	Ser-te-ser ‘âlem ḡarîḳ-i eşk-i ḥūnumdur benüm Devlet-i ‘aşḳunḡa hep ‘âlem zebūnumdur benüm	Kākûl-i dilber gibi ayaklara şalar beni Fazliyâ baḡt-ı siyāh-ı ser-nigūnumdur benüm	Ġazel/ 7 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
220	Fazlî	Vāh ki sevdüm yine ol ḡonca-dehānı görmedin Bûlbûli oldum bugün ol ḡülsitānı görmeden	Miḡnet oḡlarına sinem eyledi devrân siper Fazliyâ ben daḡı ol serv-i revānı görmeden	Ġazel/ 7 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
221	Fazlî	Şafâyı şüfiyâ gel ‘âşîḳ-ı mestāneden öğren Ḥarâbat ehli ya‘nî sâkin-i meyhāneden öğren	Derūnuñ al ḳan idüp öper la‘lini dildāruñ Bu alı Fazliyâ ‘âlemde sen peymāneden öğren	Ġazel/ 5 Beyit		.---/.---/.--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.

221	Fazlî	Ey çarḡ cefâ fennin o bî-dâddan öğren Ehline iriş şan'atı üstâddan öğren	Üstâdı olupdur katı mâhir durur ey dil Ġam şan'atını Fazlî-i nâ-şâddan öğren	Ġazel/ 5 Beyit		--./--./--./--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
221	Fazlî	Meskenümden ayru düşdüm bir ġarîb âvâreyin Yârımı aġyâr elümden aldı ġanda varayın	Yârdan mehcûr olup oldum diyârımdan cüdâ Fazlî-i bî-çâre ben âvâreyin	Ġazel/ 7 Beyit		--./--./--./--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
222	Fazlî	Dil ü cân-ıla ġamzeḡ nice bir ceng ü cidâl itsün Ben öldüm ol ġarâmî âġiret ġaḡḡın ġelâl itsün	Yoluḡa cân virürsün ġabbece şaymaz ġâle Cihânda Fazliyâ dilber sevenler cem'-i mâl itsün	Ġazel/ 5 Beyit		---./---./--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
222	Fazlî	Helâk itdi dil-i bîmârumı ġuşşa cüdâ senden Meded olursa senden olur ey sâķî baḡa senden	Belâ vü derd ü ġam andan cüdâ olmadı bir laḡza Cüdâ düşdi nigârâ Fazlî-i bî-çâre tâ senden	Ġazel/ 5 Beyit		---./---./--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
222	Fazlî	Ġanlar dökilür ġançer-i bürrânıḡ ucından Başlar kesilür zülf-i perîşânıḡ ucından	Ey Fazlî oḡın sîneme çekdüm dir imişsin Ĥaḡdur seni öldürse bu yalanıḡ ucından	Ġazel/ 7 Beyit		--./--./--./--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
222	Fazlî	Pîrâheni gül üzre semendür bedeninde Güldür semen üzre bedeni pîreheninde	Her acı sözi tatlu gelür cânıma Fazlî Şekker tutar ol şüḡ meġer kim deheninde	Ġazel/ 5 Beyit		--./--./--./--	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
223	Fazlî	Perîşân eyleyüp zülfüḡ beni âşüfte-ġâl itme Şalup ayaklara miskîni ġamdan pây- mâl itme	Muġâl olmuş durur ölmekden evvel Fazlî dildârıḡ Ölince Fazliyâ ‘âlemde ümmîd-i vişâl itme	Ġazel/ 5 Beyit		---./---./--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
223	Lâ-Edrî	Merġamet itmezse Şîrîn ‘aşîķ-ı nâ- kâmına Dest-i çüb-ı tîşe-i Ferġâdı şoḡsun [...]		Müfred/ 1 Beyit		--./--./--./--	Mecmuada “Beyt” başlığı ile kayıtlıdır.

223	Fazlî	Kaşr-ı nefsün muhkem olursa der-i Hayber gibi Kuvvet-i ‘aşkıyla kam’ it ey gönül Haydar gibi	Bād-ı âfetden vücūduñ zevraķı bulsun hālāş Fazliyā şal baħr-i ‘aşka kendünj lenger gibi	Ėazel/ 9 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ėazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
224	Fazlî	Eş-k-i çeşmüm ‘ayn-ı ‘ummān olmasun öldür beni Tiğ-i hicr-ile ciger kıan olmasun öldür beni	Öldürem bir gün seni ey Fazlî didüğün baņa Ey gözi hūn-rîz yalan olmasun öldür beni	Ėazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ėazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
224	Fazlî	Kaşuñ yādur didüm hazz itdi la‘ lin şundi vü güldi Bugün bir iki söz ile baņa bir buse toğruldı	Vişali gülşeninden dem-be-dem bir gonca-i taze Gül-i ‘ömrüm dirîğ ol hasretiyle Fazliyā şoldı	Ėazel/ 5 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Ėazel- i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
224	Fazlî	Düşdi dil silsile-i zülfünje dîvâne gibi Yandı cân şem‘-i ruħuñ şevkine pervâne gibi	Seng-i cevriyle urup şîşe-i kıalbünj şın Fazliyā yine senün ol gözi mestâne gibi	Ėazel/ 5 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Ėazel- i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
224	Fazlî	Dilde sırr-ı la‘ lünjı hıfz itmişem cānum gibi Küfr-i zülfün şaklaram sīnemde īmānum gibi	Hāk-i pāyuñ oldı Fazlî didüm ol şeh didi kim Başa ilişmiş işin zülf-i perişānum gibi	Ėazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Diger Ėazel-i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
225	Fazlî	Döne döne cānuma cevır itme cānānum gibi Ey felek sen de belā olma baņa cānum gibi	Güş idüp kūyında nālem Fazliyā ol gül dimiş Bağun olmaz bülbuli murğ-ı hoş- elhānum gibi	Ėazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Diger Ėazel-i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
225	Fazlî	Mā-cerā-yı ‘aşkı ey eşküm revān ol ol yāra di Al elin kim kıaldı ayaklarda ol bî-çāre di	Dāğ-ı miħnetden olupdur Fazlî-i dil- ħastanun Bağrı pür-hūn lāle gibi sīnesi şad pāre di	Ėazel/ 7 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Ėazel- i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
226	Fazlî	Ey gönül derd-i derūnuñ hālını ol yāra di Dermendüm cân tabībisin baņa kııl çāre di	Bî-vefālar medħin itmek niceye dek Fazliyā Vaķtidür medħ ü şenāyı Ėazret-i Hūnkāra di	Ėazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Diger Ėazel-i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.

226	Fazlî	Sâgar-ı bezm öpdi al-ıla leb-i cānānumı Telh-kām idüp beni devrān içünde cānumı	Nice efgān itmeyem bülbül gibi Fazlî bugün Hār ile hem-rāz gördüm ol gül-i handānumı	Ġazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî” başlığı ile kayıtlıdır.
226	Fazlî	Ey müselsel kākülün sevdāsı cān eglencesi Leblerün fikri baña rūh-ı revān eglencesi	Vaşf-ı hüsnün itmedendür zevkî her dem Fazlînün Şā’ irün eş’ arıdur pes her zamān eglencesi	Ġazel/ 7 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel-i Fazlî ” başlığı ile kayıtlıdır.
227	Vāşif	N’eyledi gör baña ol mäh-ı mehi Tağa düşürdi bu dil-i vālihi Geşt iderim ‘ aşkla deşt ü rehi Āh-ıla efgānumı şanmañ tehî	Düşdi gönül Vāşif o meh-ṭal’ ata N’eyleyeyüm irmez elüm vuşlata Şabr olunur mı bu kadar ḥasrete Fülk-i dili şaldı yem-i ḥayrete	Murabba’ / 16 Bent	Şarkı	--./--./-.--	Mecmuada “Ġüfte-i Vāşif Efendi” başlığıyla kayıtlıdır.
228	Lā-Edrî	İztırāb-ı gama düşmekden ise İhtiyār-ı sefer itmek yegdir	Yārı ağıyār ile görmekten ise Yıkılup bir yana gitmek yegdür	Ḳıṭ’ a/ 2 Beyit		..--/..-- /..--	Mecmuada “Rubā’ i” başlığıyla kayıtlıdır.
228	Ḳāmil	Rüz u şeb ḳaşr-ı felek külbe-i aḥzān olsun Sāz-ı Nāhid ṭarab-ı nefḥa-i efgān olsun Kār u iḳbālî anuñ müntec-i ḥüsrān olsun Felegün ḳubbe-i firūzesi vîrān olsun ‘ Ālemün enfüs ü āfākı perîşān olsun	Tā ki o belde-i mihr ü meh-i ṇarḥ u gerdān Rüz şeb ‘ āleme olduḳca fûrûḡ-ı raḥşān Nā’ il-i müjde-i fetḥ olsun İlähî her ān Nûr ile merḳad-ı pâkinde o yatduḳca hemān Ḥazret-i pâdişahuñ ‘ ömri firāvān olsun	Tahmîş/ 32 Bent	Mersiye	..--/..--/..-- /..--	Mecmuada “Ġüfte-i Fāzıl Mersiye-i Sultān Selîm Ḥan” başlığı ile kayıtlı olan bu şiir Ḳāmil mahlaslı şairin Fâzıl’ ın mersiyesine bir tahmistir.
231	Naḥîfî Süleyman Efendi	Bedenünden daḥî dūr olmadın ey dil cānuñ İştigāl eyleyegör ṭā’ atine Mevlānuñ	‘ Afv u ḡufrān-ı Hudāvende nihāyet yokdur Cürm ü ‘ işyānda senün yoḡ-ısa hiç pâyānuñ	Ḳaşîde/ 49 Beyit		..--/..--/..-- /..--	Mecmuada bu kaside “Ḳaşîde-i Mev’ izaü’ l- Nûfûs Merḡûm Naḥîfî Efendi Rahmetü’ llahî ‘ Aleyh” başlığı ile kayıtlıdır.

234	Üveysî	Eyâ ey kavm-i İslâmbol bilün taḥḳîk oluñ âgâh İrişür nâ-gehân bir gün size kahr ile ḥışmu'llâh	Üveysî çekme ğam târîḥidür elbette şâhib-seyf Zuhûr itmek muḳarrerdür bi- emrillah bi-iznillah	Kaşîde/ 63 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada bu kaside “Kaşîde-i Veysî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
237	Hasib	Veliyyü'n-ni' metâ bu vaż'-ı küstâḥneme bâdî Hemân inşâf u 'adlün luṭf u cüd-ı bî- kerânundur	Beni memnûnen 'avdet itdürürsen ey kerem-kânı Ḥasib-i müstemend-i zâra ḥayrât u ḥasânundur	Kaşîde/ 23 Beyit		---/---/--- /---	Mecmuada “Saraybosna Ahâlisi Mücrimlerinün Cürümleri 'Afvı İçün Vezîr-i Âşaf Nazîr Devletlü 'Abdullah Paşa Ḥazretlerine Sarây Mollasının Virdigü Kaşîdedür” başlığı ile kayıtlıdır.
238	Rûhî	Es-selâm ey maḥrem-i ḥalvetgeh-i sümme denâ Mihr-i burc-ı men 'aref maḥbûb-ı ḥaşş-ı Kibriyâ Mâh-ı gerdün-ı risâlet şâh-ı evreng-i Ḥudâ 'Âşık-ı ḥüsn-i Cenâb-ı Ḥâlîk u 'arz u semâ Ahmed ü Hâmid Muḥammed Muştafâ vü Murtaẓâ	Es-selâm ey enbiyâ vü evliyânun ecmeli Âsûmân-ı kurb o ednâ-yı mihr-i müncelî Çâr-yârundur Ebû-bekr 'Ömer [ü] 'Osmân 'Alî Çâr-yârün ḥaḳḳ-ıçün ey mürselînün efḍali Eyle maḥşerde şefâ'at kim ḳabûl eyler Ḥudâ	Muḥammes/ 27 Beyit	Na' t	---/---/---/---	Mecmuada “El- Bağdâdî Rûhî Na' t- ı Şerîf” başlığı ile kayıtlıdır.
240	Hayâtî	Gördüm yine bir ḳâmet-i bâlâ-yı ḳıyâmet Ḥaḳḳâ ki odur velvele-ârâ-yı ḳıyâmet	Dünyâyı senün 'aşḳına çula virdi Ḥayâtî Bu yolda ider vaż'-ı temennâ-yı ḳıyâmet	Ġazel/ 5 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Lî- Cenâb-ı Hayâtî” başlığıyla kayıtlıdır.

240	Hayātī	Ey gämzeleri cânuma pür-tâb-ı harâret Ey şivelerün açdı baña bâb-ı harâret	Âteş misin üftâdene ey şüh-ı dil-efrûz Yakdı bu Hayātī kuluñı âb-ı harâret	Ġazel/ 5 Beyit		--./---./---./--	Mecmuada “Ġazel” başlığı ile kayıtlıdır.
242	Şevķi	Hānedān-ı hāzret-i Rāşīd Begün Ġoncaveş bir duġteri göçdi dünyādan hemān	Şevķiyā bir düşdi târiġ-i menķût fevtine Eyledi Zümrüd Hānum kaşr-ı cennetde mekân	Naẓm/ 3 Beyit		---./-./-./-.-	Bu tarih düşürme mecmuada “Rāşīd Begün Duġterine Târiġ” başlığı ile kayıtlıdır.
242	Rūhī	Keşret-i gāmdan nice bir izdiġām Gelse bahār olsa göñül şād-kām	Yok sözimüz üstine söz Rūhiyā Eş-şu‘ arāun ümerāü’l kelām	Ġazel/ 8 Beyit		---./---./-.-	Mecmuada “Rūhī Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
242	Rūhī	Dil-küşe-i firķatda vişālun taleb eyler İzhār-ı taleb itmege ammā edeb eyler	Hep ‘aksinedür işleri ol tuġı-i cânun Luġf eyle diseñ Rūhī-i zāra ġaẓab eyler	Ġazel/ 5 Beyit		--./---./---./--	Mecmuada “Lī- Cenāb-ı Rūhī” başlığı ile kayıtlıdır.
243	Rūhī	Şanmañuz cevr-i felekden acıyup āh dirüz Zevķ idüp çekdüġimiz cevrden Allah dirüz	Ķande bir vech-i ġasen kim görürüz ey Rūhī İrmezüz çeşmimüzi aña nazar-gāh dirüz	Ġazel/ 5 Beyit		---./---./--- /---	Mecmuada “Ġazel- i Rūhī” başlığı ile kayıtlıdır.
243	Rūhī	Hall eylemez mes’ele-i ‘aşķ-ı müderriş ‘Āşķ ehline zīrā degül ol dāġil-i meclis	Reyhān ġaṭunun vaşfını ider elhā dā‘ im Dinse nola Rūhī-i suġan-sāza mühendis	Ġazel/ 5 Beyit		--./---./---./--	Mecmuada “Rūhī” başlığı ile kayıtlıdır.
243	Rūhī	Şoġbetünġden feyz ider ehl-i muġabbet iķtibās Kendünjī sā‘ir güzeller gibi sen kılma ķiyās	Rūhīyā bi şāha ķül olduñ bugün ‘ālemde kim Azdur her demde kılsañ Ĥaķķa yüz şükr ü sipās	Ġazel/ 5 Beyit		---./---./---./-.-	Mecmuada “Ġazel- i Rūhī” başlığı ile kayıtlıdır.
244	Sāī	Yüzün baġr-ı melāġat kākülün ağ-ı siyāhidür O ağ içre siyāh ebrūlarun ġūya ki māhidür	Bugün bir cebhe-i zībā temāşā itdüm ey Sā‘ī Meh-i tābān u mihr-i ‘ālem-ārā ġaķ- rāhidür	Ġazel/ 5 Beyit		---./---./--- /---	Mecmuada “Lī-Sāī Efendi Selle’mullah” başlığı ile kayıtlıdır.

244	‘Āşım	Virdi şahbā-yı maḥabbet şimdi bir ḥālet baḡa Kim ber-ā-berdür vişāl-i yār ile firḡat baḡa	Eyledi ‘Āşım zūkām-ı ye’s ile ūlfet demāḡ İtmesün bŷ-ı gül-i ūmmīd hīç minnet baḡa	Ġazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Şeyḡū’l-İslām ‘Āşım Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
244	‘Āşım	Feyz-i ‘aşḡ ile cihanda kesb-i şān itsem gerek Bir zamān dillerde nāmum dāstān itsem gerek	Naḡd-ı cānın vaşl-ı dil-dāra virür mi ‘Āşımā Fenn-i ‘aşḡuñ ebcedinden imtiḡān itsem gerek	Ġazel/ 8 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Lī- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
245	‘Āşım	Bāde-nüşān-ı hevādan zümre-i zühḡāde dek Eylemişdür şimdi bir ‘ayyār-ı tersā- zāde dek	‘Āşımā nā-refte rāḡ açmış Nedīme āferīn Kūçe-i teng-i ḡalemde mŷk-i isti’ dāde dek	Ġazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Lī- Cenāb-ı ‘Āşım Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
245	‘Āşım	Ġām-ı ḡumār ile sākī pŷr-ıztırāb oldum Be-hey ḡarāb olası gel yetiş kebāb oldum	Dimiş bu mışra‘-ı ḡavsī dilŷmden ey ‘Āşım Zamāne her kimi kim yaḡdı ben ḡarāb oldum	Ġazel/ 5 Beyit		.-./.-./.-./.-.	Mecmuada “Lī- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
246	‘Āşım	ḡābil-i feyze kerem-kār eyler iḡsānın tamām Mihr ider māh-ı nevŷñ elbet de noḡşānın tamām	Şā’ibe hem-lehce ‘Āşım gibi şā’ir görmedŷm Cŷmlenŷñ gözden geḡŷrdŷm gerḡi dīvānın tamām	Ġazel/ 7 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Ġazel- i Lī- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
246	‘Āşım	Reşḡ-i cennetdür derŷn-ı dāḡ-dāḡ-ı ‘āşıkān Mihr-i maḡşerdür gül-i ḡod-rŷy-ı bāḡ- ı ‘āşıkān	‘Āşımā ben gördŷğŷmse neşve-i şahbā-yı ‘aşḡ ḡaşre dek ol bādeden yoḡdur ferāḡ-ı ‘āşıkān	Ġazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Lī- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
246	‘Āşım	Emīn olma o künc-i lebdeki ḡāl-i siyeh-rŷdan Nemek ḡaḡḡın rı‘āyet gelmez ol ‘ayyār Hindŷdan	Hezārān ḡavr ile cevḡān ider mızḡmār-ı dānişde Semend-i ḡab‘ı ‘Āşım fark olınmaz esb-i cādŷdan	Ġazel/ 6 Beyit		.-.-./.-.-./.-.-./.-.-.	Mecmuada “Lī- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
247	‘Āşım	Encŷmengāḡ-ı ezelde ‘aşḡa ḡābildür diyŷ Āteş-i sŷzān ḡomışlar sīneme dildür diyŷ	ḡāstḡārāne mŷbārek olsun ancak ‘Āşımā İstemem ben devlet-i dŷnyāyı zā’ildür diyŷ	Ġazel/ 9 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “‘Āşım Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

247	‘ Āşım	Degül haṭṭ-ı siyeh pīrāmen-i ruḥsār-ı dil-berde Seḥāb-ı āh-ı ‘āşık çekdi mihr-i rūyına perde	Siyeh-mest-i mey-i ‘aşk eyledi ‘Āşım dil-i zārūm O efhem ü suḥan-dān tāze nev-ḥaṭ bir siyeh-çerde	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Lī- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
248	Şāhin Girāy	Yār gelüp ‘āşıkun menzilini kılsa cāy İtmeye mi gün yüzün dīdeleri rūşenāy	Yāre idüp ehl-i ‘aşk ṭurmayup ‘arz-ı hüner Nevbet-i ‘arz-ı hüner sende mi Şāhin Girāy	Ġazel/ 13 Beyit		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Dā’ire-i Ġazel-i Şāhin Girāy” başlığı ile kayıtlıdır.
248	‘ Āşım	Feyz-i Ḥaḳdan her kimün olsa cihānda dāyesi Çün hümā ḥalka olur maḥz-ı sa‘ādet sāyesi	Çeşm-i mestinde ne keyfiyyet var ol tıfluḡ ‘aceb Bāde mi virmiş aña şīre bedel hep dāyesi	Ġazel/ 5 Beyit		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Lī- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
249	Şafvet	Bugün gemiye düşdi ḳazā ile bir āfet Pek yoşma kıyāfet Şaşurdi bütün puşla-yı erbāb-ı muḥabbet Ḥaḳ vire selāmet	Ecnādına İlyās-ı nebī maḡadāş olsun Ḥızır arkadaş olsun Zātın idesin işte budur maṭlab-ı Şafvet Nuşret ile ‘avdet	Müstezād/ 17 Bent			Mecmuada “Müstezād-ı Şafvet” başlığı ile kayıtlıdır.
250	Ḥātem	Mest itdi beni müşk okı bir kākül-i şeb-bū Sünbül mi nedür bu Akıtdı gözüm yaşını mānende-i incü Ḥüb-gerde o dil-cü	Ḥātem ḥarem-i ḥüsne tutuḡ girdi hebādan Setr itdi şabādan Reşkin ‘arus eyledi ruḥsārını her-sü Mallara o giysü	Müstezād/ 5 Bent		---/.---/.--- /---	Bu şiir mecmuada “Ġazel-i Ḥātem” başlığı ile verilmiştir.
250	Vehbī	Ḥırāmān ol çemenlerde gel ey serv-i revānum gel Nedir bu nāz u istignā Gözüm yollarda ḳaldı gel açıl gönçe- dehānum gel Gören şansın gül-i zībā	Ruḡun mir‘ātına Vehbī baḳup bir nev ḡazel yazmış Efendim pek güzel yazmış Şeker gibi oku ey ṭuṭı-yı şīrīn- zebānum gel Lebün būs eylerim ammā	Müstezād/ 7 Bent		---/.---/.--- /---	Mecmuada “Müstezād-ı Vehbī” başlığı ile verilmiştir. Fakat divanda “Müstezād-ı Südāsiyye” başlığı ile kayıtlıdır.

251	Pertev	Hasretle bu şeb kâh uyudum kâh uyandum Hep ol mehi andım Eğlence idüb h'âb u hayâlün oyalandum Tâ şubha tayandım	Naqdîne-i cân elde gezüp dehri tolaşdum Çok şûha şataşdum Pertev dil-i bî-çāreye bir çāre arāndum Bîñ derd kazāndum	Müstezād/ 5 Bent		--./--./--./--	Mecmuada “Müstezād-ı Pertev Pāşā” başlığı ile verilmiştir.
252	‘Āşım	Her zamān olmakda bir şeh-bāz-ı hüsnün lānesi ‘Āşıkun hālī qalır mı hîç dil-i virānesi	Zînet-i zāhir kemāl erbābına noķşān virür Pençe-i hayretdür aşhāb-ı derünun şānesi	Ġazel/ 5 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Lî- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
252	‘Āşım	Ey hüsn ile yektāsı bütün āfākun Ārām-rübā-yı denī bu müştākun Başunđa siyeh pūşī ile olmışsun Püskilli belā-yı siyehi ‘ uşşākun		Rubā‘ ī		--./--./---/-	Mecmuada “Rubā‘ ī” başlığı ile kayıtlı şiir ‘Āşım’a aittir.
252	‘Āşım	Hayāl-i ‘ārız-ı cānān dil-i pür-āb u tāb içre Gül-i şad-bergdür peymāne-i şahbā-yı nāb içre	Riyā-ālūd olan hayrun şevābı olmaz ey ‘Āşım Haṭāyī eyleme zinhār pūşide şavāb içre	Ġazel/ 7 Beyit		.---/-.---/-.--- /-.---	Mecmuada “‘Āşım Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.
253	‘Āşım	Gehī zehr-āb-ı ğam geh derdī-i hūn-ı ciger çekdi Çekince sīneye cānānını ‘āşık neler çekdi	Nice cünbiş-nümā olmaz kemiyyet ṭab‘ -ı Āşım kim Atı sultān-ı ‘ aşka rāyız-i mülk-i hüner çekdi	Ġazel/ 4 Beyit		.---/-.---/-.--- /-.---	Mecmuada “Lî- Cenāb-ı ‘Āşım” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	Hazer kıl nāle-i mazlūmdan ey seng- dil ğāfil Ki tîr-i āhınun peykānı gerdūndan güzār eyler	Sinān-ı berķ durur āh-ı tazallūm ihtirāz it kim Egerçi seng-dilsin zahmı anun ṭaşa kār eyler	Ḳıṭ‘ a/ 2 Beyit		.---/-.---/-.--- /-.---	Mecmuada “Ḳıṭ‘ a” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	Ey hoş ol sâ‘ at ki dildār ola deyyār olmaya Yār ola ḥalvetde eṭrāfında aġyār olmaya	Yār-ı hālın yāra izhār itmege fırsat bulup Müdde‘ ī āġāh u nā-maḥrem ḥaberdār olmaya	Naẓm/ 2 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Rubā‘ ī” başlığı ile kayıtlıdır.

254	Fuzûlî	Hicr-i bağrum kan iden gülberg-i handānum kanı Rāhat-ı cān-ı hāzīn ü cism-i sūzānum kanı	Dīde-i nemnāka ʔar oldu bu ‘ālem ey felek Lem‘ a-i raḥṣān u ḥurṣīd-i dīraḥṣānum kanı	Naẓm/ 2 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Rubā‘ī” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	Bir naẓar kıl kim devā-yı derd-i bīmār-ı firāk Bir naẓardur nergis-i merdüm- şikārından senün	Bir tekellüm kıl ki erbāb-ı meṭālib maḥṣadı Bir tekellümdür leb-i gevher- niṣārından senün	Ḳıṭ‘ a/ 2 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Rubā‘ī” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	Eylesen raġbet dil ü cāndan ṭaleb- kārum saṇa Naḳd-i cānum neẓr-i vaṣluṇdur ḥarīdārum saṇa		Müfred/ 1 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Beyt” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	Ey ḥarāmī ‘aql-ı bünyādından istiḥkām alan Cılve-i nāz ile ehl-i ‘aşḳdan ārām alan	Ḳandedür bilmem mekānuṇ ism ü evṣāfuṇ nedür Kimdür āyā ṣerbet-i la‘l-i lebün- den kām alan	Naẓm/ 2 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Rubā‘ī” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	‘Ākil oldur kim ḳazā-yı emre fırsat var iken Ḥiss-i encāmuṇ eṣīr-i dām-ı te’ḥīr itmeye	Her işün tedbīr-i encāmında ihmāl itmeyüp Kendüzin mecrūḥ-ı tīg ü ḳahra taḳṣīr itmeye	Ḳıṭ‘ a/ 2 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Rubā‘ī” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	Ḥāṣalī’llāh kim melik fermān-ber-i ṣeyṭān ola Ehl-i ‘işmet tābī‘-i ‘ālūde-i ‘iṣyān ola	Ḳande cā’izdür bu kim vīrān olup bünyād-ı ṣer‘ Ehl-i īmān olmayan mü’mīnlere sultān ola	Naẓm/ 2 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Rubā‘ī” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	‘Āṣıḳ oldur kim cefā tīginden ikrāh itmeye Zerre zerre ḳılsalar a‘zāsın āh itmeye	Ḳan içe ṣabr eyleye her dem fiġān u āh idüp Derd-i ‘aşḳ-ı yārdan ‘aġyārı āġāh itmeye	Naẓm/ 2 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Rubā‘ī” başlığı ile kayıtlıdır.
254	Fuzûlî	Çār dīvār u riyāz u mülk ü millet hıfẓı_ıçün Nevk-i tīg-i ābdārı ḥākimün ḥün-rīz olur	Ḥükmi miḳdārınca ḥākemde siyāset hem gerek Nitekim ifrātı her fi‘lün fesād-engīz olur	Ḳıṭ‘ a/ 2 Beyit		---/---/---/---	Mecmuada “Rubā‘ī” başlığı ile kayıtlıdır.

255	Lā-Edrī	İki cihān güneşi burc-ı sa‘ âdetde iken Vālideynine nice vermeye Mevlā şerefi	Çeşm-i inşāf ile ey dil nazar it kavvaşā Alıcak dürrini yābāna atar mı şadefi	Kıt‘ a/ 2 Beyit		..--/..--/..-- /..-	Mecmuada “Kıt‘ a-i Der-Ḥakk-ı Māder- i Server-i Kā’ināt” başlığı ile kayıtlıdır.
255	Fuzûlî	Lezzet-i endüh u zevk-i derdi idrāk eyleyen ‘Ayş-ı dehr ü ‘işret-i dünyāya pervā eylemez	Şāhīd-i feyz-i bekā ḥüsün temāşā eyleyen Nağş-ı zā’ıl şüret-i fānī temennā eylemez	Nazm/ 2 Beyit		..--/..--/..--/..-	Mecmuada “Rubā‘ i” başlığı ile kayıtlıdır.
255	Fuzûlî	Dār-ı dünyāda naşībüm ğam-ı hicrān oldı Gül-i bağ-ı emelüm gonca-i ḥırmān oldı	Dāğuma rāḥat için penbe-i rāḥat başdum Tutuşup ol dahı bir âteş-i sūzān oldı	Nazm/ 2 Beyit		..--/..--/..--/..-	Mecmuada “Rubā‘ i” başlığı ile kayıtlıdır.
255	Fuzûlî	El-minnetü li’llah ki murād oldı müyesser Şād eyledi ‘aşıklarını vaşlla dilber	Tebdīl olup rüz-ı vişāle şeb-i hicrān Ḥurşīd çıkup eyledi āfākı münevver	Nazm/ 2 Beyit		--/..--/..--/..--	Mecmuada “Rubā‘ i” başlığı ile kayıtlıdır.
255	Fuzûlî	Gül-i resm-i vefādan dem uran eşk-i revān göster Mücerred kavle kâni‘ olma işbāt it nişān göster	Dil-i pür-ḥün-ı sūzānuḡ mişāl-i gonca-i lāle Melāmet ḡançeriyle çāk kıl dāğ-ı nihān göster	Nazm/ 2 Beyit		..--/..--/..-- /..--	Mecmuada “Rubā‘ i” başlığı ile kayıtlıdır.
255	Fuzûlî	Biz belādan incinüp bī-dāddan vehm itmezüz Nağd-i cānuḡ şarf-ı cānān eyleyen ‘aşıklaruz	‘Aşğ meydānında bī-dād-ı belādan dönmeyp Rāst-rū sālīklerimiz şābit-ka-dem şādıklaruz	Kıt‘ a/ 2 Beyit		..--/..--/..--/..-	Mecmuada “Rubā‘ i” başlığı ile kayıtlıdır.
255	Fuzûlî	Kılup gīsū perişān ḡatırın cem‘ itme bed-ḡāhuḡ Sürūd-ı āh-ıla derd-i dili ‘arz itme eşrāra	Açup ḡurşīd-i ‘arız kılma rüşen çeşm-i bed-bīni Girībān çāk idüp cennet kapusuḡ açma küffāra	Kıt‘ a/ 2 Beyit		..--/..--/..--/..--	Mecmuada “Rubā‘ i” başlığı ile kayıtlıdır.
255	Fuzûlî	Şüret-i keyfīyyet-i eşyāda ressam-ı şanī‘ Kār-ğāh-ı şan‘ atuḡ mevķūf-ı tedbīr eylemez	Vādī-i tedbīr-i ser-gerdānidur ‘ālem velī Ḥīle vü tedbīr selb-i ḡükm-i taķdīr eylemez	Kıt‘ a/ 2 Beyit		..--/..--/..--/..-	Mecmuada “Rubā‘ i” başlığı ile kayıtlıdır.

255	Fuzûlî	Çıkmadan dest-i taşarrufdan ‘inân-ı ihtiyâr Fikr idüp miñnetde tedbîr-i necât itmek gerek	Hâdişât-ı dehrden ğâfil gerekmez âdemi Şûret-i hâline her kim iltifât itmek gerek	Kıt‘a/ 2 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Rubâ‘î” başlığı ile kayıtlıdır.
255	Lâ-Edrî	Muhammedden diger yok dâhil olmuş kâbe kavseyne Gürûh-ı enbiyâdan girmemiş bir ferd mâbeyne	Haremğâh-ı vişâle Aḥmedi Mevlâ alup tenhâ O ḥalvet oldı maḥşûş Ḥazret-i Sulṭân- ı kevneyne	Naẓm/ 2 Beyit		.---/.---/.---/.---	Mecmuada “Rubâ‘î” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	Çekmezem ğam dökse kanum tîğ-i bürrânun senün Korğum oldur ola ḥün-âlûde dāmânun senün		Müfred/ 1 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Beyt” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	La‘l-i nâb u dürr-i sîr-âba ḥacer virse şikest Şanma kim arta ḥacer [...] dūr ü la‘l ola pest		Müfred/ 1 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Beyt” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	Şabr kıl şabr ile maḥşûdına şabr ehli yeter Şabr iden şabr ile ser-rişte-i maḥşûdı tutar		Müfred/ 1 Beyit		..--/..--/..--/..--	Mecmuada “Beyt” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	Şafḥa-i çehremde şerḥ-i miñnetüm merķûmdur Zâhirümden bâṭınım keyfiyyeti ma‘lûmdur		Müfred/ 1 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Beyt” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	Lezzet-i cevri bilen cevrdan ikrâh itmez Yarsalar cismümi başdan ayağa âh itmez		Müfred/ 1 Beyit		..--/..--/..--/..--	Mecmuada “Beyt” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	Senden ayrılmak ma‘âzallah bir olmaḥdur baña Belki ayrılmakdan ölmek çok yegrekdür baña		Müfred/ 1 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada “Beyt” başlığı ile kayıtlıdır.

258	Fuzûlî	Bir bendeyüm ki rûz-ı ezelden muṭî [‘] olup Ṭavḳ-ı vefâ-yı ‘ahdüñe çekmiş ḳazâ beni	Naḳd-i ḥayâtum eylemişem nezr-i tâ [‘] atüñ Ḥâşâ ki senden eyleye devrân cüdâ beni	Ḳıṭ‘ a/ 2 Beyit		--./-./-./-./-./-	Mecmuada “Ḳıṭ‘ a” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	Ol şehin-şâh-ı ‘azîmü’ş-şâna hengâm- ı ecel Tiğ-i düşmen oldu miftâḥ-ı der-i dârü’s-selâm	Çehre-i iḳbâline açıldı ebvâb-ı necât Düstdan isterdi düşmenden müyesser oldı kâm	Ḳıṭ‘ a/ 2 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.-	Mecmuada ‘Ḳıṭ‘ a-i Der-Ḥaḳḳ-ı Şehâdet-i Ḥâzret-i Ḥamza Raḍıya’llahu ‘anha’ başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	‘Âşıkam dirseñ belâ-yı ‘aşḳdan âh eyleme Âh idüp ağıyarı esrârından âgâh eyleme	‘Aşḳ sultânına fermân itse göster inḳıyâd İctinâb itme teneffür ḳılma ikrâh eyleme	Naẓm/ 2 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.-	Mecmuada “Ḳıṭ‘ a” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	‘İzz ü câh u devlet ü iḳbâli mülk-i ‘âlemün Olma taḥşîline râğıp kim fenâ encâmdur	Devlet-i İslâm kesb itmekde taḳşîr itme kim Devlet-i bâḳî ki dirler devlet-i İslâmdur	Ḳıṭ‘ a/ 2 Beyit		-.--/-.--/-.--/-.-	Mecmuada “Ḳıṭ‘ a” başlığı ile kayıtlıdır.
258	Fuzûlî	Bir bendeyüm ki rûz-ı ezelden muṭî [‘] olup Ṭavḳ-ı vefâ-yı ‘ahdüñe çekmiş ḳazâ beni	Naḳd-i ḥayâtum eylemişem nezr-i tâ [‘] tün Ḥâşâ ki senden eyleye devrân-ı cüdâ beni	Ḳıṭ‘ a/ 2 Beyit		--./-./-./-./-./-	Mecmuada “Ḳıṭ‘ a” başlığı ile kayıtlıdır.

Tablo 3: Mecmuanın (198-257) MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

2. BÖLÜM: MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR-I KUDEMÂ'NIN KARŞILAŞTIRMALI METNİ

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

1. Metni kurarken Mecnû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın isimli mecmuanın 198-257 sayfaları arasında bulunan şiirlerin transkripsiyon alfabesiyle yazımını yaptık.
2. Metni kurarken mecmuanın mevcutta var olan şiir düzenini koruduk.
3. Sayfa numaralarını metnin sol tarafında ayrıca köşeli parantez içerisinde gösterdik.
4. Yukarıda belirttiğimiz son sayfaları tarafımızca çalışılan mecmuadaki şiirlere kendi içerisinde sırasıyla numara verdik.
5. Karşılaştırmada kullandığımız eserler için bazı kısaltmalar belirledik. (‘Âşım D.) Bunları ‘Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere Ait Kısaltmalar’ başlığıyla ve kısa künyeleriyle verdik.
6. Metin karşılaştırması yaparken önce mecmuadaki şairlerin yayımlanan veya çalışılmış divanlarını tespit ettik. Tespit edemediğimiz şartta divanların yazma nüshalarına ulaşmaya çalıştık. İhtiyaç durumunda tezkirelere de başvurduk. Ayrıca tez, makale, vb. ilgili akademik çalışmaları da inceledik.
7. Karşılaştırma yapılırken o eserin bulunduğu kaynaktaki künyesini; şiir numarası, nazım şeklini, beyit sayısı ve bulunduğu sayfa numarasını gösterecek biçimde şu şekilde verdik: ⁴⁹ Nâbi Divânı, G.616 (5 beyit) s. 275.
8. Karşılaştırma yapılan şiir divanda tespit edilemediyse şu şekilde gösterdik:
9. ³⁹ Fazlî dîvânında tespit edilememiştir.
10. Şiir dîvânda olmamakla birlikte tezkire vb. ilgili diğer kaynaklarda varsa şu şekilde gösterdik:
11. ¹⁵⁷ Celâlî dîvânında tespit edilememiştir. TŞ-2, G. (5 Beyit), s. 246-247.
12. Mecmua ile karşılaştırma yapılan kaynak arasındaki farklılıklar dipnot alanında gösterilirken iki şekil arasına “ : ” işareti; aynı mısırda yer alan diğer farklar arasına ise “ ; ” işaret konulmuştur:
13. ⁵² devrân: ‘âlem D.
14. Mecmuada yer alan bir şiirin dîvân dışındaki eserlerde bulunması hâlinde, karşılaştırmasını ayrı ayrı yaptık ve tespit ettiğimiz farkları gösterdik:

¹⁶¹ ebed: e[l]bed GFM.

11. Mecmuada kaydedilmeyen beyitleri metne almadık. Fakat bunları dipnotta verdik.

Ayrıca karşılaştırma yapılan eserde olmayan beyitleri veya kelimeleri, ilgili dipnotun önünde “- ” işareti koyarak gösterdik:

⁷³ Divanda 4. Beyitten sonra şu beyitler sırasıyla gelmektedir:

⁵ İki dillü siyeh-rû kec-derûn hâme rakîbâsâ

Ne takrîb ile bilmem cāy-gîr olmuş benânında

⁶ Okur yazar bu denlû meşk-i hatt eylerken ol âfet

Yine harf-i vefadan bir eser yokdur dehânunda

⁷ Bu denlû çünkü itmiş yâr meşk-i nâz ü istiğna

Ko olsun nâ‘il-i hat hüsnünün vakt-ı hazanında

12. Vezin ve anlam açısından metinde olması gerektiği kanaatine vardığımız kelime ve ekleri ise köşeli parantez içersinde metne aldık:

Sağa zâhid eger derse şarâb-ı dil-güşâdan geç

Şarâb-ı dil-güşâdan geçme ey dil [bu] riyâdan geç [11/1]

Alurdı destümi eylerdi hâkden [hele] berter

Hûzûr-ı yârda yek zerre i‘tibârum olaydı [21/5]

13. İlgili farklılıklar vezin ve anlam açısından bir uyumsuzluk oluşturmuyorsa mecmuadaki şeklini esas alıp, diğer şekil veya şekilleri fark olarak verdik:

Şikeste olmasa gönlümle¹³ bile sāgar-ı dāğum

Bu bezm-i ‘âleme Cem gibi yâdigârum olaydı [21/3] ¹

gönlümle: gönlümde D.

14. Vezninin problemlili olduğunu düşündüğümüz yerleri şu şekilde gösterdik:

¹⁰³ Vezin aksamaktadır.

15. Vezin için yerleri değiştirilmesi gerekli kelimeleri, azami düzeyde dîvâna uymak sûretiyle, yerlerini değiştirdik; mecmuadaki şekliniye fark olarak gösterdik:

¹⁰⁹ mü’min: mümkün M.

16. Mecmuadaki şiirlerin mısra ve beyit sırasında da farklılıklar bulunabilmektedir. Bu gibi farklılıkları aşağıdaki şekillerde gösterdik:

⁴ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

⁴⁸ Bu mısra dîvânda 2. beyitin ilk mısraıdır.

17. Aynı mahlası kullanan birden fazla şairin divanına ya da aynı mahlasta şiirlere yer kaynaklara ulaştığımız hâlde, mecmuadaki şiiri tespit edemediysek bu durumu dipnotta şu şekilde verdik:

¹⁰⁶ Fazlî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir.

18. Gazelin başlığında verilen isimler ile mahlasların, şiir araştırıldığında başka şairlere ait olduğu örnekler mevcuttur. Bu durumu dipnotta şu şekilde gösterdik:

²⁶⁹ Mecmuada şairin mahlası “Âlî” olarak kayıtlıdır. Ancak gazelin “Mihri Hâtun”a ait olduğu divanından tespit edilmiştir.

19. Kimi şiir başlıklarında nazım şeklinin yanlış kaydedilmesi gibi bir durum söz konusudur. Böyle durumlarda başlığı doğru şekilde düzelterip yanlış olanı ise fark olarak verdik:

²⁹¹ Mecmuada Ğazel-i Hâtem başlığı ile verilmiştir.

20. Mecmuada bazı başlıkların sadece nazım türü verilerek yazıldığı görülmüştür. Fakat bunlardan çoğu yanlış yazılmıştır. Bu durumlarda doğru başlığı yazıp, farkları dipnotta gösterdik:

³¹³ Bu şiir mecmuada Rubā‘î başlığıyla verilmiştir.

2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlâsında İzlenen Yol

1. Metnin transkripsiyonlu hali hazırlanırken bilimsel çalışmalarda sıkça başvurulanan MEB İslâm Ansiklopedisi transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır¹⁴ (Bkz. Metnin İşaretler Sistemi).
2. Çalışmamızda yoğun olarak 15. yy ile 19. yüzyılda yaşamış olan şairlerin şiirleri yer aldığı için Eski Anadolu Türkçesi'nin dil özellikleri ve muhtevası mümkün olduğunca korunmuş.
3. Arapça ve Farsça sözcüklerin imlâsında Prof. Dr. İsmail Ünver'in bu alandaki önerilerine dikkat edilmiştir.
4. Farsça sözcüklerde okunmayan vâv-ı ma'dûleler “ ~ ” işaret ile gösterilmesi tercih edilmiştir: ħ̣āb, ħ̣āce vb.
5. Vezin gereği zihaf uygulanması gerekli kelimelerdeki var olan uzunluklar korunmuştur. İmâle yapıлып uzun okunan sözcüklerdeki kısa şekiller de korunmuştur.

¹⁴ İsmail Ünver, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, Türkoloji Dergisi, C. XI, S. I, İstanbul, 1993, s. 51-89.

6. Farsça sözcüklerde kısa ünlü (ötre) olarak okunan vâv-ı mechûleler kısa ünlü ile yazılmıştır: ħod, ħoş vb.
7. Birtakım isim veya sözcüklerin sonundaki elif-i maksûreler “ ı ” veya “ ” ı harfiyle yazılmış dahi olsa a’lı okunuşu tercihen kullanılmıştır: Îsâ, Musâ, Yahyâ, vb.
8. Dağ, dolu, doğru vb. kalın ünlüyle başlayan kelimelerde “d” sesi genellikle “ ” ط harfi ile yazılmış olduğundan (ör. tağ, tolu, toğrı) metindeki şekline sadık kalınmıştır. Aynı şekilde dutar, daşar vb. “d”li yazımları korunmuştur.
9. Metinde “b (ب)” harfiyle yazılan up/üp zarf fiil ekinin “p (پ)”li şeklinin yazılması uygun görülmüştür: bilüp, gelüp vb.
10. N’eyesün, n’ola gibi büzülmeler kesme işareti ile ayırıp bu şekilde gösterilmiştir.
11. ‘Aşk-‘ışk, ‘ayş-‘ıyş gibi iki şekilde de okunabilen sözcüklerin ‘aşk, ‘ayş şekilleri tercihen kullanılmıştır.
12. Arapça ve Farsça edat ve ön ekler eklendikleri sözcükten sonra “-” işareti ile ayrılmıştır: bi-hamdi’llâh, bî-vefâ, nâ-tamâm vb.
13. Farsça son ekler kelimeyle bitişik yazılmıştır: bârgâh, gülistân, gülzâr, kûhsâr, laleveş vb.
14. Metin içinde hem “c (ج)” hem de “ç (چ)” harfiyle yazılmış olan “gonca” sözcüğünün c’li şekli tercih edilmiştir.
15. Dürr, hazz ve şemm gibi çift ünsüzle biten sözcükler vezin gereğince tek ya da çift ünsüzlü olarak yazılmıştır.
16. “Nice” kelimesi miktar anlamı taşıdığına “ç (چ)” harfi ile; nasıl anlamı taşıdığına “c (ج)” harfi ile yazılmıştır.
17. “Anuñçün” sözcüğü vezin gereğince ayrı yazılması gerektiği durumlarda “-” işareti kullanılıp “anuñ-içün” şeklinde yazılmıştır.
18. Vasıta eki ve bağlaç olan “ile” eğer metinde şevkle, nâzla gibi i- fiili almadan veya i- fiili alıp da eklendiği sözcüğe bitişik yazılmış ise “-” işaretiyle gösterilmiştir: şevk-ile, cām-ıla, mektub-ile vb.
19. Yönelme hali ekinin a’lı okunuşu tercihen kullanılmıştır: ħûba, kenâra, vb. Ancak metin içinde kafiye ve anlam uyumu göz önünde bulundurulduğunda e’li okunuşlarına da yer verilmiştir: yarayın, pâreyin vb.
20. Sert ünsüzlerin benzeşmesi kuralına uyulmayarak metindeki şekilleri temel alınmıştır: gitdükce, olmışdı, batdı, yakdı, vb.

21. Farsça kelime tekrarlarının arasınaki ekler “-” işareti ile ayrılmıştır: ser-teser, leb-â-leb, ser-tâ-ser vb.
22. Farsça birleşik ad ve ön adlar “-” işareti ile ayrılmıştır: dil-beste, sühan-sâz, ser-nâme vb.
23. Âfitâb-âftâb, rûzigâr-rûzgâr gibi kelimelerdeki ünlü türemeleri gösterildiği hali metinde verilmiştir.
24. Metinde bulunan kapalı e seslerinin i’li kullanımı korunmuştur: dimek, gice, virilmek vb. Ancak kafiye bozan durumlarda e’li okunuşların tercih edildiği örnekler de mevcuttur.
25. Metin içinde çoğunlukla “ ء ” işareti ile yazılan hemzenin standart bir kullanım sağlamak adına “ ى ”siz şekli tercih edilmiştir: dâ’im, dâ’ire, nâ’il vb.
26. Farsça “terkîb-i ‘atfî” şeklinde olanların yazımında güft ü gû, şüst ü şû vb. şekiller tercih edilmiş, atıf vavının düştüğü örneklerde ise ilgili sözcükler arasına “ tire (-) ” konularak kullanılmıştır: güft-gû, târ-mâr vb.
27. Her mısranın başında büyük harf tercih edilmiştir.
28. Mecmuadaki bir şiir, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı e-Kitap ile YÖK Tez Merkezi’ndeki divanlarda bulunuyorsa veya herhangi bir akademik çalışmada ilk defa tanıtılmışsa tekrardan kaçınmak için bu şiirler metne dâhil edilmemiştir. Diğer şiirler gibi numaralandırılan bu şiirler tez numarası veya erişim linkleri ile birlikte dipnotta verilmiş; varsa şiirler arasındaki farklar da köşeli parantez içinde gösterilmiştir.

2.3. Metnin İşaretler Sistemi

آ	: ā, a, e	ض	: ž, d
ب	: b	ط	: t
پ	: p	ظ	: z
ت	: t	ع	: ʿ
ٹ	: s	غ	: ğ
ج	: c	ف	: f
چ	: ç	ق	: k
ح	: ħ	ك	: k, ŋ
خ	: ħ	ل	: l
د	: d	م	: m
ذ	: z	ن	: n
ر	: r	و	: v, u, ū
ز	: z	ه	: h, a, e
ژ	: j	ی	: y, ī, î, ı
س	: s	ء	: ʾ
ش	: š	خوا	: ħā
ص	: š		

2.4. Karşılaştırmalı Metin

[198]

1¹⁵

2¹⁶

3¹⁷

ĞAZEL-İ CELÂLÎ

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Görmez a‘ dâdan kişi ben gördüğüm dildârdan
Halk şekvâda ‘ adûdan halka gönlüm yârdan
2. Ehl-i derde gamze-i hûn-rîzidür kan ağladan
‘ Âlemûn şekvâsı hünkâra benüm hûn-kârdan
3. Çeşm-i nâ-bînâ ne bilsün i‘ tibâr-ı cevheri
Tütüyâ-yı hâk-i pâyuñ şor *ulu’l-ebşârdan*¹⁸
4. Sözlerüm ma‘ zûr olurdu nükte kıalmazdı faķih
Zerre iftâr eylese ben yidigüm esrârdan
5. Bûse cerrinde piyâle cur‘ a cerrinde **Celâl**
Âferin ol cerre kim cerr eyleye cerrârdan

4¹⁹

[199]

5²⁰

6²¹

¹⁵ Gelibolulu Sun‘î D., G.131 (5 Beyit) s.526. [3. Beyit; “sen: ol T.”; // 5. Beyit; “cihân: kelâm D.; tab‘um: nazmum T.”] YÖK Tez Numarası: 125127.Mecmuada “Ğazel-i Şun‘î” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁶ Şeyhülislam Yahya Divanı, G.175 (5 Beyit) s.200. [4. Beyit; “‘ummân: gird-âb D.”] <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655.seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0> Mecmuada “Ğazel-i Yahyâ Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁷ Celâlî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir. Mecmuada “Ğazel-i Celâlî” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁸ “Şüphe yok ki bunda gözleri olanlar için elbette bir ibret vardır.” ayetinden iktibasdır. (Nûr Sûresi/44)

¹⁹ ‘Ubeydî D., G.270 (5 beyit) s. 492. [1. Beyit; “Hoş: Kuş D.; bakup: baķa D.”; // 2. Beyit; “aldı: alup D.”; // 4. Beyit; “Habbeye kâdir: Cüsseye mâlik D.; Ħarman-ı hüsnuñde bu dil: Ħırmınen-i hüsnuñde iy gül D.”] YÖK Tez Numarası: 340454. Mecmuada “Ğazel-i ‘Ubeydî” başlığı ile kayıtlıdır.

²⁰ ‘Ulvî Divanı, G.214 (5 Beyit) s. 270. YÖK Tez Numarası: 27218. Mecmuada “Ğazel-i ‘Ulvî” başlığı ile kayıtlıdır.

²¹ Âhî Divanı, G.58 (5 beyit) s. 29. [2. Beyit; “2. Beyit=D.’de 3. Beyit”; // 3. Beyit; “3. Beyit=D.’de 2. Beyit”] <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10590.ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0> Mecmuada “Ğazel-i Âhî” başlığı ile kayıtlıdır.

7²²

8²³

[200]

9²⁴

10²⁵

11²⁶

12²⁷

[201]

13²⁸

GAZEL-İ [MİHRÎ HÂTUN]²⁹

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1. Ben umardum seni kim³⁰ yâr-ı vefâdâr olasın
Kim umardı seni kim³¹ böyle cefâkâr olasın
2. Beni âzâde iken ‘aşğa giriftâr itdün
Göreyin bencileyin sen de³² giriftâr olasın³³
3. Bed-du‘ â itmezin ammâ ki Hüdâdan dilerin
Bir senün gibi cefâkâra hevâdâr olasın³⁴

²² Zâtî Dîvânı, G.288 (5 beyit) s.158-162. [3. Beyit; “şeh-süvâr: şehriyâr D. ”; // 5. Beyit; “mühr: hüsn D.”] <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56164,zati-divanipdf.pdf?0> Mecmuada “Gazel-i Zâtî” başlığı ile kayıtlıdır.

²³ Bakî Dîvânı, G.73 (5 beyit) s.106. [2. Beyit; “idüp: ider D.”] <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0> Mecmuada “Gazel-i Bâkî” başlığı ile kayıtlıdır.

²⁴ ‘Ulîvî Divânı, G.206 (5 Beyit) s. 412. [1. Beyit; “bâlâya: Tübâya D.”] YÖK Tez Numarası: ? : 27218

²⁵ Hüdâyî-i Kadîm D., G.202 (5 beyit) s.382-383. [3. Beyit; “demde: derde D.”; // 4. Beyit; “eylerem: eyledim D.”; // 5. Beyit; “serv-i revân ele girer ise: serv-i hürâmân eliğe girse D.; amânı: zamanı D.”] YÖK Tez Numarası: 207346. Mecmuada “Gazel-i ‘Ulîvî” başlığı ile kayıtlıdır.

²⁶ Bağdatlı Rûhî D.,G.98 (5 beyit) s.367. YÖK Tez Numarası: 533498. Mecmuada “Gazel-i Rûhî” başlığı ile kayıtlıdır.

²⁷ Gelibolulu Sun‘î D., G.131 (5 Beyit) s.526. [5. Beyit; “oldı: cānā D.”] YÖK Tez Numarası: 125127. Mecmuada “Gazel-i Şun‘î” başlığı ile kayıtlıdır.

²⁸ Mihrî Hâtun D.,G.124 (9 Beyit), s. 548.

²⁹ Bu şiir mecmuada Gazel-i Âlî başlığıyla verilmiştir. Fakat yapılan araştırma sonucu gazelin Gelibolulu Âlî’ye değil Mihrî Hâtun’a ait olduğu hatta bu şiiri kendisi gibi şair olan Necâtî Bey’e yazdığı bilgisine ulaşılmıştır.

³⁰ seni kim: ki seni D.

³¹ Kim umardı seni kim: Ne bileydüm ki begüm D.

³² Göreyin bencileyin sen de: Göreyin sen de benüm gibi D.

³³ Bu beyit divanda 6. beyittir.

³⁴ Bu beyit divanda 8. beyittir.

4. Hele sen kâ‘ide-i cevride eksik kımaduñ
Düstluğ haqqı bu kadar ancağ olur³⁵ var olasın³⁶
5. Her ne cevritse revâdur saña hiç incinme
Kim der idi saña ‘Âlî ki giriftâr olasın³⁷

14³⁸

15³⁹

GAZEL-İ ‘İZZETİ EFENDİ

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Perişân olurum zülf-i perişânun hayâl itsem
Gider ‘aqlum o cādū çeşm-i fettânun hayâl itsem
2. Deler bağrum geçürsem hâtırumdan tîr-i müjgânun
Kıyâmetler kıpar kıdd-i hırâmânun hayâl itsem
3. Olur bir mâh-ı tâbân cilveger her kıatre eşkümde
Dem-i hicrânda gâhî rûy-ı rahşânun hayâl itsem
4. Ne mümkün hâl-i zârum saña mektub-ile bildürmek⁴⁰
Yanar hâme⁴¹ elümde sûz-ı hicrânun hayâl itsem
5. Çü nağl-ı Tûr hâmem mağla‘-i nûr-ı cemâl eyler
Yazarken vaşf-ı pākün rûy-ı hândânun hayâl itsem
6. Mizâc-ı nâzüki⁴² ol hadde yârün ‘İzzetî dir kim
Beni bî-tâb ider tedbîr-i dermânun hayâl itsem

16⁴³

[202]

³⁵ Düstluğ haqqı bu kadar ancağ olur: Düstluğ haqqı ie ancağ ola D.

³⁶ Bu beyit divanda 2. beyittir.

³⁷ Mecmuada gazelin son beyiti olarak verieln bu beyit divanda yoktur. Üstteki dört beyitten sonra beş beyit daha vardır. Gazelin tamamı için kaynakçaya bakınız.

³⁸ Azmîzâde Hâletî Divânı, G.237 (5 beyit) s.322. [5. Beyit; “cihân: zamân D.”]

<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56159.azmizade-haleti-divanipdf.pdf?0> Mecmuada “Gazel-i Hâletî” başlığı ile kayıtlıdır.

³⁹ Vişne-zâde İzzetî D., G.73 (6 beyit) s.83.

⁴⁰ bildirmek: arz etmek D.

⁴¹ hâme: nâme D.

⁴² nâzüki: nâzuğa D.

⁴³ Nâbî Divânı, G.166 (7 beyit) s. 633. [2. Beyit; “layık: nâ‘il D.”; // 4. Beyit; “teşâbuk kimde: tevâfuk kande D.”] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Gazel-i Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

17⁴⁴

18⁴⁵

19⁴⁶

[203]

20⁴⁷

21⁴⁸

22⁴⁹

[204]

23⁵⁰

24⁵¹

25⁵²

26⁵³

[205]

27⁵⁴

28⁵⁵

⁴⁴ Nâbi Divânı, G.424 (7 beyit) s. 132 [2. Beyit; “Tiz: Uz D.”; // 3. Beyit; “ruhsârı: ruhsârı D.”; // 4. Beyit; “Hüsnini: Hüsn ile D.”; // 7. Beyit; “ğam-ğānenün: kâşānenün D.”] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Diger Ğazel-i Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

⁴⁵ Nâbi Divânı, G.618 (5 beyit) s. 277. [1. Beyit; “dile: dîde D.”; // 2. Beyit ve 3. Beyit yer değiştirmiştir.] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Ğazel-i Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

⁴⁶ Nâbi Divânı, G.211 (5 beyit) s. 666. [2. Beyit=D.’de 3. Beyit; // 3. Beyit =D.’de 4. Beyit; “hişşesi: çekdüğü D.”; // 4. Beyit =D.’de 2. Beyit] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Diger Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

⁴⁷ Nâbi Divânı, G.616 (5 beyit) s. 275. [3. Beyit; “heves-i meyle: taleb-i meyle D.”; // 4. Beyit; “Dil: Ol D.”; // 5. Beyit; “devrân: ‘âlem D.”] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Ğazel-i Nâbî” başlığı ile kayıtlıdır.

⁴⁸ Nâbi Divânı, G.877 (7 beyit) s. 496. [2. Beyit; “izârım: izânım D.”; // 3. Beyit; “gönlümle: gönlümde D.”; // 4. Beyit; “kālur: alur D.”] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Diger Nâbî” başlığı ile kayıtlıdır.

⁴⁹ Nâbi Divânı, G.873 (7 beyit) s. 466. YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Diger Ğazel-i Nâbî” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁰ Nâbi Divânı, G.782 (7 beyit) s. 398. YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Ğazel-i Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵¹ Nâbi Divânı, G.228 (5 beyit) s. 678. [4. Beyit; “itmeyince: itmedükçe D.”] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Diger Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵² Nâbi Divânı, G.323 (5 beyit) s. 50. [3. Beyit; “şadefden: şadefde D.”; // 5. Beyit; “kılssa: itse D.”] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Ğazel-i Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵³ Nâbi Divânı, G.629 (5 beyit) s. 284. YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Diger Ğazel-i Nâbî” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁴ Nâbi Divânı, G.528 (5 beyit) s. 210. YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Ğazel-i Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁵ Nâbi Divânı, G.214 (5 beyit) s. 669. [3. Beyit; “Güşâyiş-ğ’âh:Güşâyiş-ğ’ân D”] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Diger Ğazel-i Nâbî Efendi” başlığı ile kayıtlıdır.

29⁵⁶

[206]

30⁵⁷

31⁵⁸

32⁵⁹

[207]

33⁶⁰

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

1. Olalı sen serv-ğadd ü gül-ruğa ağıār yār
Eylerem bülbül gibi ey ruhları gülzār zār
2. Olalı gül gül ruğun bezm-i ‘adūda bādeden
‘Andelīb-i dil çeker bāğ-ı belāda hār hār
3. Kalmadı cem‘iyyet-i hātır şehā ‘uşşākda
Yār zülfeynin perişān eyleyelden tār tār
4. Düstlar mi‘rācıdur ol ‘aşıkuñ ‘ayb eylemeñ
Ger beni zülf-i kemendine ide dildār dār
5. **Fazlīyüm** ger bāğa varsam sensiz ey gül görünür
Serv nāvek gonca peykān çeşmüme gülnār nār

⁵⁶ Nâbi Divânı, G.526 (5 beyit) s. 209. YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Ğazel-i Nâbi” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁷ Nâbi Divânı, G.795 (8 beyit) s. 405. [1. Beyit; “gördükce: gördükde D.; tır:tığ D.”; // 4. Beyit; “Midādāsā sevād-ı dīde reşkūmden olur carī Mürekkeb noktasın gördükde la‘l-i dil-sitānumda D.”; // 5. Beyit; “Göñlü sevda çün kakülünle bir: Dil-i sevdā-zede şevk-i miyān ile D.; ger qabūl olsaydı :‘arz makbul olsa D.”] YÖK Tez Numarası: 36425. Mecmuada “Nâbi Efendi Üstād-ı ‘Aşr” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁸ Mantıkî D.,G.24 (7 Beyit),s.135. [1. Beyit; “vīrānenün:pervāneniñ D.”; // 3. Beyit= D.’de 4. Beyit; // 4. Beyit; “himmetün: devletin D.”; // 5. Beyit; “devletin: himmetin D.”; // 6. Beyit; “Mantıkî ‘alemde yok bñy-ı hāqīkatden eser Benzer ecza-yı vücuduñ aldılar hāşşiyetiñ”] YÖK Tez Numarası: 16960. Mecmuada “Ğazel-i Mantıkî ” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁹ Mantıkî D.,G.21 (8 Beyit),s.135. [1. Beyit; “?”; // 2. Beyit= D.’de 5. Beyit; // 3. Beyit= D.’de 7. Beyit; // 4. Beyit= D.’de 3. Beyit; “ümmedī: bī-dādı D.”; // 5. Beyit= D.’de 4. Beyit”; // 6. Beyit; “Derünında görürsin lāle-veş bir dağ-ı hasret var Hevā-yı ‘arızuñla bitse gül hāk-i mezārumdan”; // 7. Beyit; “Eküp tuhm-ı mahabbet bār-ı mihnet hasıl itmekdür Sorarsan Mantıkî bağ-ı cihānda kār-zārumdan”] YÖK Tez Numarası: 16960. Mecmuada Diger Ğazel-i Mantıkî başlığıyla kayıtlıdır.

⁶⁰ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

34⁶¹

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. İtdigümçün dilberüm feryād benden incinür
Niçe dilber āşinā vü yār benden incinür
2. Tîgine ser tutduğum midur şuçum ey düstlar
Dem-be-dem ol gözleri cellād benden incinür
3. N'eyledüm bülbül gibi efgāndan özge bilmezem
Ol yüzi gül kāmēt-i şimşād benden incinür
4. Pādişāhum zulmi қо dād it didigümçün baņa
Āh kim ol ğamzesi bīdār benden incinür
5. Men' idüp yāruñ oқından sīnemi kıldum siper
Fazlî anuñçün dil-i nā-şād benden incinür

35⁶²

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ebr-i nīsānı bu çeşm-i dūr-feşānum şandılar
Na' rasın ra' duñ benüm āh u fiğānum şandılar
2. Şol kadar yaş dökdüm ol serv-i revānumdan cūdā
‘ Ālemi ğarķ eyleyen eşk-i revānum şandılar
3. Aldılar gūşını bülbüller fiğānıyla gülün
Benzer anı ol yañağı gül-‘ izārum şandılar
4. Halk-ı ‘ ālem cenneti ğāyetde medh eyler göñül
Benzer anı kūy-ı yārı dil-sitānım şandılar
5. Gūş idenler **Fazlīyā** Ferhād u Mecnūn kışşasın
Söylenür dillerde şimdi dāsītānum şandılar

⁶¹ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁶² Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

36⁶³

DİĞER ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Zevk idenler la' l-i cān-efzānı cānum şandılar
Seyr idenler kāmēt-i servün revānum şandılar
2. Gerden-i sīnemde ol maqtūl-i la' lini görüp
Ol gözi hūn-rīzümün boynında kanum şandılar
3. Şu' le-i şem' -i şebistānı görenler bezmde
Süzümü yanmağa ol māha zebānum şandılar
4. Aķ yolında münhasif māhı görenler çarhda
Penbe içre sīnede dāğ-ı nihānum şandılar
5. Raķş urur şevķinde her gün āfitābuñ zerreler
Benzer anı ol meh-i nā-mihribānum şandılar
6. Seyr idüp māh-ı nevi bām-ı felekde ey güneş
Āhımuñ zāğ[ı] çıkarmış üstüh'ānum şandılar
7. 'Ikđ-ı Pervīni felekler götürürler başda
Var ise ey **Fazlî** nazm-ı dūr-feşānum şandılar

[208]

37⁶⁴

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Dil ğam-ı tīg-i müjeñden zaħmnāk olmuş yatur
Nīm-bismil murğveş ğaltān-ı hāk olmuş yatur
2. Ol Mesīhe bir beni şanmañ ölümlü dirilür
Her tarafda bir benüm gibi helāk olmuş yatur
3. Lāle gibi hancerünle hūn-ālūde olup
Sīne pāre pāre olup çāk çāk olmuş yatur
4. Ey tabīb-i cān katı yaşdıķda başı çāre kıl
Göñlüme bālīn-i bister seng-i hāk olmuş yatur

⁶³ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁶⁴ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

5. **Fazlî**ye söz söylemek haddün degül ey muhtesib
Bâdeden geçmişdür ol bî-ḥavf pāk olmuş yatur

38⁶⁵

GAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Nāz idüp her gün o şāhum müptelāsın arturur
Lîk ben eksükli bî-rağbet gedāsın arturur
2. Tölular içmek şafayla perîler 'aşkına
Âdemün va'llāhi ey sūfî şafāsın arturur
3. Kaṭ' ider zülfini eksildükce 'ömri 'āşıkuṇ
Âh kim miskinlerün derd-i belāsın arturur
4. Müşterî olsun ḳo dil bāzār-ı ğamda ḥüsnüñe
Ḥüsnüñün ey h'āce-i behçet bahāsın arturur
5. 'Aşk meydânında cüst olsun dilerse ğam gönül
Bu meşeldür yügrük at kendi ğıdāsın arturur
6. Fakra düşse dil n'ola devletden istiğnā idüp
'Arifün fakr u fenā sūfî ğınāsın arturur
7. N'ola reşk itse raḳîbe **Fazlî**-i bî-i' tibār
Yār aṇa mihr ü vefā aṇa cefāsın arturur

39⁶⁶

GAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. 'Aşkuṇı terk itse dil incinme kim mecbûrdur
Emri 'aşkuṇ öyledür me'mûr olan ma' zûrdur
2. Zülfüne aşılmağa ḳaşd itse dil incinme kim
Dār-ı dünyāda meşeldür her gönül Manşûrdur

[209]

⁶⁵ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁶⁶ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

3. Hūṣe-i zūlf-i siyāhuṇdan dökilmiṣdür ṣehā
Bāġ-ı hūsnüñ içre ḥālūñ dāne-i engürdur
4. Zāhidā pendin ne kār itsün ki gūṣum toṭṭolu
Şit-i çeng ü nāle-i bī-naġme-i ṭanbürdur
5. **Fazlīyā** cān kızusın ‘aşķ-ıla büryān itmege
Āteş-i ġamdan tutuşmıṣdur tenüm tennürdur

40⁶⁷

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Göñül ġam şāhıdur kim kısr-ı ‘aşķ anuñ mekānıdur
İki ‘ālem o kışruñ iki ayaķ nerdübānıdur
2. Kıpuñda đarb-ı sengüñden görürse ser-be-ser cismüm
Ne çāre ey yüzi māhum kızā-yı āsumānıdır
3. Muḥabbet bezm-i rūḥānıde bir şem‘-i münnevverdür
Dil-i ḥüninüm anuñ la‘lden bir şem‘dānıdur
4. Mu‘allim ḥāne-i ‘aşķuñda çeşmüm tıflı ey ḥāce
Dem-ā-dem sūre-i ve’n-Necm okur vird-i zebānıdur
5. Edirne şehriniñ dilberlerine yār olup **Fazlî**
Eger kim küp düşerseñ küp şarābına zamānıdur

41⁶⁸

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Kendüyi ol ḥāce-i ḥüsn-i bahā zibā şatar
Naķd ü cān viren ḥārıdārına istiġnā şatar
2. Didi dilber zūlf-i müşkīnüm şanasın Rūmda
Ḥāce-i Hindüstāndur ‘anber-i sārā şatar
3. Bāġ-ı ḥüsninde dem-ā-dem bāġbān-ı ḥüsn-i düst
Ehl-i ‘aşķa lāle vü gül ġonca-i ḥamrā şatar

⁶⁷ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁶⁸ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

4. Şehr-i ‘aşk içre gözüm merdümeleri dükkân açup
La‘l ü yâkût-ıla her dem lü‘lû-i lâlâ şatar
5. Göğlümi geh zülfün alur geh gözün dellâl-i hecr
Mâl-i meyyitdür diyü bâzâr-ı ğamda hâ şatar
6. Kendüyi şatmağdur el-hağ kârı her dem zâhidün
Kimine rızık u riyâ vü kimine ru‘yâ şatar
7. Fâ‘ide itmez senün ey h‘âce tağvâ şatdugun
‘Aşk bâzârında varun **Fazlî**-i şeydâ şatar

42⁶⁹

DİĞER ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Ol şanem kim leblerinden bâde-i hamrâ şatar
Varını bir cāmına yüz biğ Cem ü Dārâ şatar
2. Bir ayak şunsun tek ol sâķi bahāsın istesün
Cübbe vü destârı başdan ‘âşık-ı şeydâ şatar
3. Germ olup ger hüsnuñe öykünse luğ it alma kim
Şem‘-i meclis ehl-i bezme kendüyi cânâ şatar
4. Nağd-i cânıyla vişāline h‘arīdār olsana
Her dem ol h‘âce meta‘un nāz u istiğnâ şatar
5. ‘Ārī olmaz ‘ārdan ser pā bürehne olmasun
‘Ār nāmūsı libāsın ‘âşık-ı şeydâ şatar
6. Derddür bâzâr-ı dünyāda metâ‘ı ‘âşıkun
Derd alur ‘âşık bu yolda cânı bī-pervâ şatar
7. Ey şeker-leb tatlu tatlu **Fazlî** la‘lün medh idüp
Hüsnuñe hayrân olan ‘âşıklara halvâ şatar

[210]

⁶⁹ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. ‘Arsa-i aşkunı gönlüm cân-ıla başdan geçer
Şanma sevdâ-yı kemend-i zülf-i serkeşden geçer
2. Surh çıkdı deyü kalbünden çıkardın gerçi kim
Kanda ise dirhem-i eşküm benüm taşdan geçer
3. Sineden tırün güzzer kıldukca cânâ dir gören
Sâhîr-i perrendedür deryâ-yı âteşden geçer
4. Çehre-i dilberde hüsn-i zâhire kılmaz nazar
‘Âşık-ı haq-bîn olanlar göz-ile kaşdan geçer
5. Gâh tâc-ı h‘âce gey vü gâh gül-i bende gey
Nik ü bed elbette **Fazlî** sağ olan başdan geçer

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. Gel ey ârâm-ı cân öldüm za‘if-i nâtüvân sensüz
Yetiş kim bir dem ârâm eylemez cismümde cân sensüz
2. Fiğân itdükce âhenk itmede her pîr yanunca
Belâ bezminde bir neydür baña her üstüh‘ân sensüz
3. Şafâ nûrını görmez mâh-ı ‘ayşum selh olur bir gün
Olursam ey güneş yüzlü meh-i nâ-mihribân sensüz
4. Hârîm-i mey-furûşa varayum Beytû’l-harâm olsa
Harâm olsun baña sâkî şarâb-ı ergüvân sensüz
5. Başuma gün toğup dil rûşen olsun ‘arz-ı hüsn eyle
Görünmez çeşmüme ey âfitâbum bu cihân sensüz
6. Lebüşsüz içmeyem ey Hızır ölürsem âb-ı hayvânı
Eşiddür mevtden baña hayât-ı câvidân sensüz

⁷⁰ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.⁷¹ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

7. Geçüp tîr-i sipihri kavse irdi ‘arşa-i ğamda
Ĥadeng-i āhı **Fazlînün** eyā kaşı kemān sensüz

[211]

45⁷²

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Va‘de itmişdür bizi öldürmege cānānumuz
Ey ecel sen de tekāzā-y-ıla alma cānumuz
2. Öyle tîr-endāz olduk ‘aşk meydānında kim
Kavse irdi tîr-i eflākı geçüp peykānumuz
3. Dökme kanın ehl-i ‘aşkuñ zulmle nā-ħaķ yere
Çün bilürsin pādişāhum yerde ҡalmaz ҡanumuz⁷³
4. Sen tenür-ı ‘aşķda büryān olaldan ey göñül
Ĥaķ budur ki bezm-i ğamda yok durur büryānumuz
5. İrmedi ol māh-ı bî-mihrün dirîĝā gūşına
Gūş-ı Keyvānı ker itdi gerçi kim efgānumuz
6. Mürveş pā-māl diyü miĥnetde olmazduk eger
Ĥālümüz bilse bizüm Sulţān Süleymān Ĥanumuz
7. **Fazlîyā** biz ĥüsrev-i iķlîm-i ma‘nî olmışuz
Ĥaşr olunca dünyede tırur bizüm dîvānumuz

46⁷⁴

DİĞER ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ‘İd-i vaşl-ı dilbere ķurbān olursa cānumuz
‘İzzet idüp ĥūrîler alnına süre ҡanumuz
2. Yakılaldan ķaddümüz ķahrıyla dehr eyler güzer
Bu toķuz ķat cevşen-i eflākdan peykānumuz
3. Olalı meyhānemüz ol dilber-i Yūsuf-cemāl
Ta‘n ider dārü’s-selāma külbe-i aĥzānumuz

⁷² Kara Fazlî D., G.150.(1 Beyit) s. 371.

⁷³ Divanda yalnızca bu beyit bulunmaktadır. Gazelin diğer beyitleri eksiktir.

⁷⁴ Fazlî mahlaslı şiihlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

4. Gerdeninde şanmañ ol sîmîn-berün gülgün yağa
Öldürüp nâ-ħağ bizi boynına düşdi ħanumuz
5. Merve ħağğıyçün gönüller Ka‘ besi bulur şafâ
Ol Ĥalîl-i cân olursa bir gice mihmānumuz
6. Ĥüsrevâ zulm eyleme varup şikâyet eylerüz
Senden alur dādumuz Sulţân Süleymân Ĥanumuz
7. Biz ħarîf-i bezm-i ma‘ nâ olmışuzdur **Fazlıyâ**
Ĥüsrev-i cām-ı Süleymāndur bizüm yārānumuz

47⁷⁵

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ol Ĥalîl olsa eger bir gün bizüm mihmānumuz
Beyt-i Ma‘ mūra dönerdi külbe-i aħzānumuz
2. Tiğ-i ‘aşkı ger şehîd itse o ħünînüñ bizi
Ĥürîler ruhsârına gülgüne ide ħanumuz
3. Bağt-ı ħ‘âb-âlûdemüz derdâ ki bîdâr olmadı
Ĥalkı uyutmaz egerçi nâle vü efgānumuz
4. Zîkr ü tesbîhe tayanup bize zâhid ta‘nı kıo
Yoğ-ısa ger sübĥamuz vardur bizüm Sübĥānumuz
5. Güy-ı ma‘ nâ kıopmada meydân-ı nazm içre bugün
Oldı ey **Fazlî** sûtür-ı şî‘rümüz çevgānumuz

[212]

48⁷⁶

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Râh-ı ħamda şanmañuz kim yârı ħam-ĥ‘âr isterüz
Şâddan müstağnî ħamdan ‘ârî bir yâr isterüz
2. Almazuz biz ey ĥ‘âce dünyâ meta‘ın bir pûla
Geçmişüz sūd u ziyāndan özge bâzâr isterüz

⁷⁵ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁷⁶ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

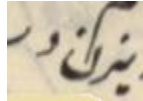
3. Hâce-i ‘aşkuz getürdük ‘āleme kālā-yı zār
Aña kıymet naqd-i cān virür harīdār isterüz
4. Tekye-i ‘aşk içre olduk baş açuk abdāl biz
Hırkayı hark eyledük şanmañ ki destār isterüz
5. Cennete aldanmazuz bī-zevk-i zāhidler gibi
Zevk-i dünyādan berī yüz zevk-i dīdār isterüz
6. Bülbülüz gülzār-ı istiğnāda tutduk āşiyān
Ne şafāsın güllerün ne zahmet-i hār isterüz
7. Püte-i fakr u fenāda kalbümüz kāl eyledün
Egledün mālın menālin şanma dīdār isterüz
8. Bī-zebānuz biz bize hem bī-zebānlukdur zebān
Hem-zebān ola bize bir hoş zebān-dār isterüz
9. **Fazliyā** keyfiyyet-i dīniyyeden olduk huş-yār⁷⁷
Mest-i ‘aşk olmuş bugün bir merd-i huş-yār isterüz

49⁷⁸

ĞAZEL-İ FAZLİ

Fā‘ilātün fā‘ ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Çeşmüme gülnārdur ol ruḥları gülnārsuz
Goncalar peykān-ı mihnetdür dehān-ı yārsuz
2. Ğamzesinden ayru ḥançer katlūme sūsen durur
Lāleler dāğ-ı ağaçdur çehre-i dildārsuz
3. Ben perīşān ḥāle gülşen bāğ olur sünbülleri
Rīsmān-ı ğuşşadur bu zülf-i ‘anber-bārsuz
4. Gülşen ocağında nergis göz olup yaḳar beni
Bāğa varsam her kaçan ol gözleri bīmārsuz
5. Bāğa varsam **Fazliyā** çeşmüme serv-i sebze-pūş

Reng-beste yüzlidür ol serv-i hoş-reftārsuz

⁷⁷ Vezin aksamaktadır.

⁷⁸ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

50⁷⁹

ĠAZEL-İ FAZLİ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Hem-dem olmaz ben h' evā-dār-ile cānān bir nefes
N'ola ārām eylemezse sīnde cān bir nefes
2. Nūn idelden kāmētüm cānā elif kaddün ğamı
Rāhat olmaz nālišümden halk bir ān bir nefes
3. Cān ṭabībīsün yetiş ben ḥastaya bir çāre kıl
Kaldı ancağ cāndan ey ' İ sā-yı devrān bir nefes
4. Şöyle dem-sāz oldılar bezm-i firākuḡda baḡa
Benden olmazlar cūdā āh-ıla efgān bir nefes
5. Zerd idüp ney gibi cismin ğam delelden baḡrını
Nāleden olmaz berī **Fazlī**-i nālān bir nefes

[213]

51⁸⁰

ĠAZEL-İ FAZLİ

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Gördüm ol māhı güzellenmiş iken ḡüb olmuş
Ḥaṭṭ u ḡālī ile bir fītne vü āşüb olmuş
2. Eylemiş ğülşen-i ḡüsnini benefşe tezyīn
Daḡı ra' nā daḡı zībā daḡı maḡbūb olmuş
3. Eylemiş ḡüsn-i kitābını muḡaşşā ḡaṭṭı
Ehl-i idrāk arasında daḡı mergūb olmuş
4. Her ṭarafdan etimi yidi üşüp kirm-i belā
Nice şabr eyleye dil ṭatalum Eyyūb olmuş
5. Düşeli firḡatine **Fazlī** o Yūsuf-ḡüsnün
Rūz [u] şeb girye kılur ḡüznle Ya' ḡūb olmuş

⁷⁹ Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁸⁰ Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Gül-i gülzâr-ı hüsünde semen üzre çemen bitmiş
Anınçün bâğ-ı cānda sebze-i derd ü mihen bitmiş
2. Ne haddün gibi gülzâr-ı cihānda bir gül açılmış
Ne kıddün gibi bâğ-ı dehrde bir nārven bitmiş
3. Güünden umma ey bülbül vefâ bûyın bu güzaruñ
Ki bâğ-ı dehrde gül yerine ancak diken bitmiş
4. Çemen bitmek hilâf-ı 'âdet ancak nār-ı sūzānda
'Aceb ruhsāruñ üzre hatt u sebz-i küşneden bitmiş
5. 'İzâr-ı 'arızuñ yādına **Fazlî** girye kıldukça
Dökilen yaşlardan yāsemîn-ile semen bitmiş

53⁸²54⁸³

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. Ezelden cām-ı 'aşkuñ nūş idüp mestāneyüm vā' iz
Baña pend eyleme 'akluñ katı dīvāneyüm vā' iz
2. Yalıñ yüzlülere meyl eylesem men' eyleme çünkim
Ezelden şem' -i hüsne yanıcı pervāneyüm vā' iz
3. Kerem kıl da' vet itme mescide ālūde-dāmānum
Niçe günler durur kim sākin-i meyḥāneyüm vā' iz
4. Aparđum şīşe-i nāmūsı taşa 'ārdan geçdüm
Şafā bezminde her dem t̄alib-i peymāneyüm vā' iz
5. Qo pendi **Fazlî**-i dīvāneyüm bezm-i muḥabbetde
Ezelden cām-ı 'aşkuñ nūş idüp mestāneyüm vā' iz

⁸¹ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁸² Fazlî D. G.107 (5 Beyit),s. 347-348. [1. Beyit; "A' rāz ider o şem' çü 'araz eyleye: A' rāz ider ol şem' kaçan 'arz ide D."; Zāhid: Şūfî D.; remed: raşad D. // 2. Beyit; "çehre: 'arız D."; // 4. Beyit; "mü'mîn: mümkün M."; // 5. Beyit; "memāta: hemānā D."] YÖK Tez Numarası: 209772. Mecmuada "Ğazel-i Fazlî" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸³ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

55⁸⁴

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Saña göz ' aşık u dil ' aşık u cān-ıla ten ' aşık
Tenümde her kılum cānā olupdur cümleten ' aşık
2. Ciger hūnīn ü ten biryān u ser bī-mağz kāmēt⁸⁵ ham
Gözüm giryān u dil biryān u cān hayrān ten ' aşık⁸⁶
3. Sipih-r-i Bīsütūnı çāk iderken tīše-i āhum
Dağı bilmezdi adın Bīsütūnın Kūh-ken ' aşık⁸⁷
4. Çü irdi tīr-i ' aşkuñ cāna ayruñ n'eylesün cismi
Şehīd-i ' aşk olıcağ istemez ' ömrüm kefen ' aşık
5. Eger yüz⁸⁸ yerde bāğı olsa tırmaz bāğ-ı cennetde
Cihānda gülşen-i kūyın idinmişken vaṭan ' aşık⁸⁹
6. Alup cānını ğayruñ irgürürsen vaşlına cānā
Ne dersin ğamdan ölsün mi seni cāndan seven ' aşık
7. Ser-ā-ser sūz-ı hāl olmak gerek ey **Fazlî** eş' aruñ
Ki yanup yağıla her⁹⁰ gāh anuñla okuyan ' aşık

56⁹¹

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilün

1. Şūfiyā ben dimezem dilberde göze kaşa bağ
Nağşdan kendüyi izhār eyleyen Nağğāşa bağ
2. Sürme-i ' ayne'l-yakīn-ile açarsağ gözlerin
Büsbütün dünyāyı gör bir dāne-i haşhāşa bağ

⁸⁴ Fazlî Dîvanı G.113, 5 (Beyit), s. 351.⁸⁵ kāmēt: kaddüm D.⁸⁶ ten: ben D.⁸⁷ Bu beyit divanda 114. gazelin 2. beytidir.⁸⁸ yüz: bin D.⁸⁹ Bu beyit divanda 114. gazelin 3. beytidir.⁹⁰ her: ger D.⁹¹ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

3. Derdümi bilmek dilersen sīnem üzre dāğı gör
‘Aşkıyı tuymak dilersen gözden akan yaşa bak
4. Leylīnün sengīn dilinde gör vefā āşārını
Kāse-i Mecnūna pertāb eylediği taşā bak
5. Cām-ı Cemden el çeküp şahbā-yı devletden geçüp
Sākin-i meyḥāne olmuş **Fazlī**-i ‘ayyāşa bak

57⁹²

ĠAZEL-İ FAZLĪ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Eşk-i ḥūn-ālūdla bu dīde-i pūr-hūna bak
Cām-ı yāḳūt içre sāḳī bāde-i gülgūna bak
2. Tāze tāze dāğlarla sīne-i şad-çāki gör
Lāle-i rengīn ile tezyīn olan hāmūna bak
3. Baḥr-i ḥüsninde o māḥuḡ kaşların seyr eylesen
Zāhir olmuş fi‘l-meşel ‘ummānda olan nūna bak
4. Deşt-i ġamda dil ḥayāl-i çeşmün-ile eglenür
Üns tutmuş vādide āhū ile Mecnūna bak
5. **Fazliyā** maḥzūn idüp ağıyāra yār itdi seni
‘Aksine devr eyleyen bu gerdeş-i gerdūna bak

58⁹³

ĠAZEL-İ FAZLĪ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Kaşr-ı cānı itdi naḳş-ı māsivādan pāk ‘aşḳ
Ḳomadı dil gülsitānında ḥas u ḥāşāk ‘aşḳ
2. Ney-şikāf olsa fiğān itmez ‘aceb bu kim benüm
Nālem efzūn oldu sīnem eyleyelden çāk ‘aşḳ
3. Zāhidā nār-ı ‘azābıyla beni ḳorḳutma kim
Hicrden ġayrıdan eyler ‘āşıkı bī-bāk ‘aşḳ

[215]

⁹² Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁹³ Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

4. Sürme-i çeşm-i *ulu'l-ebşār* ola her zerresi
Yār kūyında iderse cismümi ger hāk aşk
5. ‘Arşa-i bezm-i muhabbetde niçe çâpüklerün
Arkasın yire getürdi **Fazliyā** çālāk ‘aşk

59⁹⁴

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. Mest-i ‘aşkun güzelüm meskeni meyhâne gerek
Yaşı mül bağı kebāb u gözi bīmāra gerek
2. ‘Aşk meydânına kim başsa kadem başını ol
Derd çevgânına top itmege merdâne gerek
3. ‘Āşıkısuñ dağı şem‘ine yan ey dil zîrā
Kul olan hizmet-i Mevlāsına pervâne gerek
4. Ey ecel cānumı al tek beni vaşl it yāra
Cānı ben n’eyleyeyin kim baña cānā ne gerek
5. Çünkü pervâne gibi şem‘-i visāle yandun
Fazliyā saña cihān içre dağı ya ne gerek

60⁹⁵

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ‘Āşık-ı zülf-i nigārun kārı āh olmak gerek
Çarh-ı nūrı āhı dūdından siyāh olmak gerek
2. Milket-i ‘aşk içre şāh olan belā-keş ‘āşıka
Bu toğuz kat çarh-ı a‘lā taht-gāh olmak gerek
3. Zülfi sevdāsına yārun baş қоşan ‘āşıkların
Cismi bir kıla dönüp kaddi dü tā olmak gerek
4. Ruğ қомаğa atınun ayağına Leclāc-ı dil
Na‘-ı hüsn içinde bir ferzāne şāh olmak gerek

⁹⁴ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁹⁵ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

5. Atlarıyla āsitānında o şāhuñ **Fazliyā**
Ya ben olup ya raķīb-i rū-siyāh olmak gerek

61⁹⁶

ĠAZEL-İ FAZLİ

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Mey-i ' aşkıyla sūfī āķıl-iseñ ' aklı zā' il kıl
H' evā-yı zūlf-i yāri gerden-i cāna selāsil kıl
2. Şeref burcında ol māha muķābil olmak istersen
Dem-ā-dem var tīr-i āha burc-ı ķavsı menzil kıl
3. Emīn ol ķurtulup cümle belālardan şafālar sür
Kemend-i zūlf-i yāri boynuña miskīn ḥamā' il kıl
4. Bu dükkānuñ şaķın aldanma ey h' āce metā' ina
Murāduñ naķduñ iste var yetīm eşigi sā' il kıl
5. Ne şüret gösterür āyīne-i devrān gör ey **Fazlī**
Cemāl-i ' aşķ-ı pāk-i yāri kendüñe muķābil kıl

[216]

62⁹⁷

ĠAZEL-İ FAZLİ

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şafā gibi Ḥıṭā vü Çīn ü Māçīne sefer çekdüm
Şaķunuñ bulmadum bir şemme būyın derd-i ser çekdüm
2. Şeb-i ğamda kemend-i zūlf-i sevdāsıyla dildāruñ
Hemān Allāh-ıla bir ben bilürem kim neler çekdüm
3. Lebüñe ğonca-i bāĝ öykünürmiş ey gül-i ra' nā
Seḥer nāzūklük-ile aradum aĝzın ḥaber çekdüm
4. Çeküp cāmı raķīb-i rū-siyāha būseler virdüñ
Şurāḥī gibi bezm-i ğamda ben ḥūn-ı ciger çekdüm
5. Senüñ bār-ı belānı ursalar ķafa geçerdi kef
Ben anı ḥā' il oldum niçe kez ey sīm-ber çekdüm

⁹⁶ Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁹⁷ Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

6. Gözüñ kim ‘ ayn-ı h̃āb olmış durur görmeyeli ‘ aynum
Şeherler görmedüm uyhu yüzünü çok şeher çekdüm
7. Şeh-i mülk-i gamum **Fazlî** belā mülkini feth itdüm
Sipāh-ı eşk-i çeşm-i şancağ-ı āh-ı şeher çekdüm

63⁹⁸

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Cām-ı Cemden şāh bezminden ferāğum var benüm
Ĥamdulî’llah elde bir tolu ayagum var benüm
2. Ĥān-ı vaşluñ rāh-ı ‘ aşkuñda temennā eylerem
Bir faķirüm kāse-i serden ferāğum var benüm
3. Zāğ-ı zülfinüñ görüp sevdāsına bel bağladum
Kayda düşmiş bülbülüm müşkil duzağum var benüm
4. Dāğlar yağdum tenümde rüşen eyler şūmuñı
Tekyegāh-ı dehrde niçe çerāğum var benüm
5. Her biri bir māh-ı mihrinden yağar **Fazlî** çerāğ
Sīne-i sūzānum üzre niçe dāğum var benüm

64⁹⁹

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ol şeh-i ‘ ālem ki yār-ı dil-pesendümdür benüm
Ben anuñ kemter kuluyum ol efendimdür benüm
2. Zāhidā pendin kulağa koymazuz deyü müdām
Ehl-i ‘ aşka söyledüm meşhūr pendümdür benüm
3. Kulle-i kaşr-ı belāya çıķmağičün düzd-i dil
Dūd-ı āhum ĥalka ĥalka bir kemendümdür benüm
4. Kaşr-ı cānda şāh-ı ‘ aşka irmesün diyü gezend
Micmer-i miñnetde yağdum dil-pesendümdür benüm

⁹⁸ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁹⁹ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

5. Menzil-i şāda iletür cān-ı ğam-perverdemü
Cām-ı gülğün sākiyā çāpük semendümdür benüm
6. Gendüm-i hālın görüp yaqdum oda cān hırmenin
Kendüyi otlara yağan yine kendümdür benüm
7. Dimedün bir gün vefādan **Fazlīyi** yād idesin
Niçe demlerdür esirüm derdmendümdür benüm

[217]

65¹⁰⁰

ĠAZEL-İ FAZLĪ

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. Kāra saçunla nice bī-karār olam yavrım
Belā-yı aşkuñ-ıla h'ār-zār olam yavrım
2. Doğar mı başa o devlet ki sen qad-i servün
Ya niçe sāye gibi hāksār olam yavrım
3. Ṭabībüm el şara merhem gibi revā mı seni
Bu zaḥm-ı hicr-ile ben Zülfikār olam yavrım
4. Rakīb-ile beni lāyık mıdur ki bir tutasın
Cihānda it gibi bī-i' tibār olam yavrım
5. Qoşa hem atun öñince piyāde seyr ideyin
Semend-i hicre nice bir süvār olam yavrım
6. Dökülse mümkün eger **Fazlī** pāre pāre olmak
Ne çāre derd-i ğama ben de yār olam yavrım

66¹⁰¹

ĠAZEL-İ FAZLĪ

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. Serin senün binā-yı 'aşq iden Ferhād imiş bildüm
İşi başa iletmiş bī-naẓīr üstād imiş bildüm
2. Vişālin hırmeniñden hāşılum yok dāne-i ḥarca
Bu yolda kendüm āḥir kāhveş berbād imiş bildüm

¹⁰⁰ Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹⁰¹ Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

3. Yine irdümse kapuñda itün olmağ-ıla irdüm
Cihānda işleyen her işi yaḥşı ad imiş bildüm
4. Dehānuñ-çün gülistān mevsiminde ‘andelīb-i dil
Dem-ā-dem eyledügi yok yire feryād imiş bildüm
5. Şabā vaşf-ı kadūñ itmiş çemende gönline girmiş
Anuñ-çün rakş ider serv anuñ-içün şād imiş bildüm
6. Varanlar anda hep didāra eylerler heves ey ḥūr
Kazā-yı ravza-i kūyuñ behişt-ābād imiş bildüm
7. Yaşum yollar başar kanlar döker derdinde dād itmez
O şāh-ı ālem-ārā **Fazliya** bī-dād imiş bildüm

67¹⁰²

GAZEL-İ FAZLİ

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Elüm al sākiyā gam leşkerine pāy-māl oldum
Bir ayak şun ayaklandur beni kim hasta-ḥāl oldum
2. Ümīd-i pāy-būsuñla nigārā na‘leçen gibi
Büküldi kāmētüm gamdan ümīd altında dāl oldum
3. ‘Aceb mi el beni barmağ-ıla göstereleyer ey meh
Düşelden gün yüzünden ayru inceldüm hilāl oldum
4. Dehān u zülf ü kadd ü kākülinden ayru dildāruñ
Tenümde kalmadı bir kılca tākāt bī-mecāl oldum
5. Ḥayālātı ile naḳş u nigāruñ rüz şeb **Fazlī**
Döner dil şevkle güyā ki fānūs-ı ḥayāl oldum

[218]

68¹⁰³

GAZEL-İ FAZLİ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Gökleri göge boyar āh-ı seḥergāhum benüm
Gün gibi doğmazsa karşımdan eger māhum benüm

¹⁰² Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹⁰³ Fazlī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

2. Dönse olmaz toķınur arķına bir g n ey felek
Ė fil olma bir atılmış tird r  hum ben m
3.  huma g rdi ki olamaz muķ b l  fit b
Heybetinden bir aķım oldu od ey m hum ben m
4. Na  l-i s m  st ne řevķiyle   ekduk bir elif
H blar içre bir ey  ad eyled k ş hum ben m
5. T td  g n gibi cih n  irdi baş  g klere
F zliy  germ olmasun m   teş-i  hum ben m

69¹⁰⁴

D ĞER ĖAZEL-  FA L 

F  il t n f  il t n f  il t n f  il n

1. ş h-   aş m d d-   hum b rg humdur ben m
Eş -i eş m m kılıcı ķanlu sip humdur ben m
2.  onmağa derd   bel  bir tekyed r s nem ş h 
Anda d Ğ-  n r-   aş n  d dg humdur ben m
3. P diş h-   aş  olaldan irdi baş  g klere
 fit bum m h-  nev  arf-  k l humdur ben m
4. Ser-be-ser yakup cih n  h lk içinde dilber 
Peyrev mi od eyleyen bu n r-   humdur ben m
5. G n gibi t c-  ser-i efl k olurdu**m F zliy **
Ol  amer bir g n dise ger h k-i r humdur ben m

70¹⁰⁵

ĖAZEL-  FA L 

F  il t n f  il t n f  il t n f  il n

1. Ol y zi h rş d m olaldan dil- r mum ben m
Zerrece bir yerde yokdur ey dil  r mum ben m
2. Ben h r f-i bezm-i  aş -  y r id m bir demde kim
ş ş -i efl k idi ol bezmde c num ben m

¹⁰⁴ F zli mahlaş  ş irlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹⁰⁵ F zli mahlaş  ş irlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

3. ‘Aşkla başdum kadem gördüm senüñ kûyuñ demin
İrmeğe ol bezm-i hâşşa vardur ikdāmum benüm
4. Serv-i gül-endāmdan düşse kaçan kim bāğda
‘Arz-ı endām itseñ ey serv-i gül-endāmum benüm
5. Gerçi kim Mecnūn gibi şahrāya düşdüm ben ğarīb
Olmadı vaḥşī ğazālum bir nefes rāmum benüm
6. Dilberā öldür beni diyü çok ibrām eyledüm
Vah ne öldürdi beni red itdi ibrāmum benüm
7. Görmedüm bir zerrece **Fazlî** vefā ol māhdan
Āh kim geçdi cefālar birle eyyāmum benüm

71¹⁰⁶

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- 1 Gözüm yollarda kaldı ḥalka-i zer gibi sultānum
Bu gice bende ḥānemde olasın deyü mihmānum
- 2 Zālām-ı şām-ı ğamda ḳalmışum çeşmüm münevver ḳıl
Meded ḳarşumda par par yan gel ey şem‘-i şebistānum
- 3 Müşerref eylesen mūr-ı za‘ ifüñ ḥānesin bir şeb
Kemāl-i luṭf u cūduñdan ne kem ola Süleymānum
- 4 Şeb-i firḳatde ḳaldum ‘ālem-i cānı münevver ḳıl
Bu gice bizde aḥşamla görüñ ey māh-ı tābānum
- 5 Yanından tā ki gitdüñ **Fazlînün** gitdi o dem cānı
Ümīd-i maḳdemüñdür şimdi cānı tende ey cānum

[219]

72¹⁰⁷

ĠAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Kāş yüz biñ başum olsa saña ḳurbān eylesem
Her birin pāy-ı seg-i kûyında ğaltān eylesem

¹⁰⁶ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹⁰⁷ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

2. Kâş yüz biñ dîdem olsa tende cānā her birin
Dürr-i dendānuñ ğamından ‘ ayn-ı ‘ ummān eylesem
3. Kâş yüz biñ aĝzum olsa şad hezār elfāzla
Rûz şeb medhinde sen şāhuñ şenā-h‘ān eylesem
4. Kâş yüz biñ sînem olsa ‘ arşa-yı ālāmda
Her birini ğamzenüñ tîrine kalkan eylesem
5. Kâş yüz biñ göñlüm olsa ‘ aşkuñla ‘ āleme
Vāmıķ u Ferhād Mecnûn gibi destān eylesem
6. Kâş yüz biñ cānum olsa ‘ aşkla büryān idüp
İtlerüñi her gice külbemde mihmān eylesem
7. Kâş yüz biñ ‘ aqlum olsa **Fazlî**-i dîvāneyüm
Her gice efkār-ı zülfüñle perişān eylesem

73¹⁰⁸

GAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Rûy-ı mûyuñ olalı maṭlûb-ı cānum şubḥ u şām
*Ve ‘d-ḍuḥā¹⁰⁹ ve ‘l-leyl¹¹⁰*dür vird-i zebānum şubḥ u şām
2. Uyusam rû‘ yāda uyansam gözümde cilveger
Zülf ü ruḥsāruñdur ey māh-ı cihānum şubḥ u şām
3. Göz aĝardı giryeden göñlüm karardı ğuşşadan
Ḥaṭṭ-ı ḥaṭṭuñdan cüdā ey dilsitānum şubḥ u şām
4. Küfr-i zülfüñ ref‘ kıl dil görsün imān nûrını
Zulmet-ile nûrı mestûr itme ḥanum şubḥ u şām
5. Ḥaṭ nedür ruḥsāruñ üzre kim görüpdür cem‘ ola
Bir arada ey meh-i nā-mihribānum şubḥ u şām
6. Şavm-ı hicrinde şeb-i kadr-i vişālüñ yād idüp
H‘āb ḥordan geçdüm ey sükker-dehānum şubḥ u şām
7. Leylî zülfüñ mihri ben Mecnûnı meftûn ideli
Söylenür Rûm u ‘ Arabda dāsītānum şubḥ u şām

¹⁰⁸ Fazlî mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹⁰⁹ “Kuşluk vaktine andolsun.” ayetinden iktibastır. (Duhâ/1))

¹¹⁰ “Yemin olsun, bürüyüp örttüğünde geceye.” âyetinden iktibastır.(Leyl /31)

8. Levh-i ‘āc-ı safha-i zer-kārdan eyler ‘ayān
Ma‘nī-i şī‘rüm haṭ-ı ‘anber-feşānum şubḥ u şām
9. Luṭf idüp aḡyāra **Fazlī** bendeḡi ḡahr eyleme
Zulmi ḡo ‘adl eyle şāh-ı kām-rānum şubḥ u şām

[220]

74¹¹¹

ĠAZEL-İ FAZLİ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Āh kim dil mülkini feth eyledi sulṭān-ı ḡam
‘Arşa-i cānda bugün durdı yine dīvān-ı ḡam
2. Eyledi dil fülkini girdāb-ı miḡnet içre ḡarḡ
Cüş idüp bād-ı belā-y-ıla yine ‘ummān-ı ḡam
3. Mezra‘-ı dilde bitürdi toḡm-ı derd-i miḡneti
Ḳatre ḡatre ebr-i firḡatden yaḡup bārān-ı ḡam
4. N’ola olsa gözlerümden kevkeb-i eşküm ‘ayān
Matla‘-ı dilden ṭulū‘ itdi meh-i tābān-ı ḡam
5. Kendü cānumdan ṭoyurdu ölmeḡe aş yer diyen
Tā ki çekdi çāşnigīr-i muḡabbet h‘ān-ı ḡam
6. Tā ki gün göstermeyüp oldu ḡavāle cānuma
Ḥāne-i dilde bülend olup yine eyvān-ı ḡam
7. Bendeveş emrine fermān eyledi bu göḡlümi
Olalı ḡaylī benüm başuma bu sulṭān-ı ḡam
8. **Fazliyā** maḡzūn idüp Ya‘ḡub-ı ḡalbi atdılar
Çāh-ı derde Yūsuf-ı cānı atup iḡvān-ı ḡam

75¹¹²

ĠAZEL-İ FAZLİ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Ser-te-ser ‘ālem ḡarīḡ-i eşk-i ḡūnumdur benüm
Devlet-i ‘aşḡuḡda hep ‘ālem zebūnumdur benüm

¹¹¹ Fazlī mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

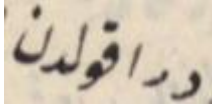
¹¹² Fazlī mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

2. Hüsrev-i ‘aşkum belâ iklîmine kıldum sefer
Vâmık u Ferhâd u Mecnûn reh-nümûnumdur benüm
3. Ruḥ koyup fi’l-ḥâl atınuḡ pâyına baş oynamak
‘Âşık-ı ferzâne-yüm şâhâ oyunumdur benüm
4. Mâ‘il olsam zâhidâ ‘ayb itme maḥbûb u meye
Çün yigitlik çağı hemgâm-ı cünûnumdur benüm
5. Bağlasam cennet-i me’vâda mesken bağlamam
Kûy-ı dilber çün bugün cây-ı sükûnumdur benüm
6. Sırr-ı ‘aşkı zâhir ü bâtın cihâna fâş iden
Düstlar dâğ-ı birûn âh-ı derûnumdur benim
7. Kâkül-i dilber gibi ayaklara şalar beni
Fazlîyâ baḥt-ı siyâh-ı ser-nigûnumdur benüm

76¹¹³

GAZEL-İ FAZLÎ

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Vâh ki sevdüm yine ol gönca-dehânı görmeden
Bülbülü oldum bugün ol gülsitânı görmeden
2. Leylî zülfi siḥri-y-ile aldı gönlüm ol perî
Vâlih ü mecnûnı oldum hergiz anı görmeden
3. Gül gibi eyledi ‘aşık beni
Gülşen-i ḥusn içre ol bülbül-zebânı görmeden
4. Ol lebi ‘isî-deminden cân bağışlar âdeme
Ben revân itdüm anuḡ yolına cânı görmeden
5. Şuya döndi mûya cismüm hey dirîğâ hecrde
Kıl kadar ben daḡı ol mûyı miyânı görmeden
6. Bâğ-ı gâmda sâyeveş üftâde vü pâmâlim
Râstî ben ol boyı serv-i revânı görmeden

[221]

¹¹³ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

7. Miḥnet oḡlarına sīnem eyledi devrān siper
Fazliya ben daḡı ol serv-i revānı görmeden

77¹¹⁴

GAZEL-İ FAZLİ

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Şafāyı şūfiyā gel ' aşık-ı mestāneden öğren
Hārābat ehli ya' nī sākin-i meyhāneden öğren
2. Nigāruḡ zūlfı zencīrine bend olmaḡ dilersen ger
Anı gel şūfiyā sen ' aşık-ı dīvāneden öğren
3. Düşüp şem' -i dil-efrūza gül eyler küllī eczāsın
Göñül ' aşk āteşine yanmaḡı pervāneden öğren
4. Ser-ā-ser şāḡ şāḡ olmag-ıla cismün senün ' aşık
Kara zūlfıne el ḡomaḡ dilersen şāneden öğren
5. Derūnuḡ al ḡan idüp öper la' lini dildāruḡ
Bu alı **Fazliya** ' ālemde sen peymāneden öğren

78¹¹⁵

GAZEL-İ FAZLİ

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

1. Ey ḡarḡ cefā fennin o bī-dāddan öğren
Ehline iriş şan' atı üstāddan öğren
2. Aşmaḡ diler iseḡ dili tut ḡamzesin ey zūlf
Hūn-rīzligün fennini cellāddan öğren
3. Gülzārda ey serv dikilüp ne ṡurursın
Reftārı yūri ol ḡadi şimşāddan öğren
4. Ol hūsrev-i Şīrīn-lebe cān virmegi ' aşık
Maḡşūd idinürseḡ dil-i Ferhāddan öğren
5. Üstādı olupdur ḡatı māhir durur ey dil
ḡam şan' atını **Fazli**-i nā-şāddan öğren

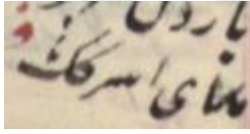
¹¹⁴ Fazlī mahlaşlı şiirlere yer veren ḡalışmalarda tespit edilememiştir.

¹¹⁵ Fazlī mahlaşlı şiirlere yer veren ḡalışmalarda tespit edilememiştir.

GAZEL-İ FAZLÎ

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Meskenümden ayru düşdüm bir ğarīb āvāreyin
Yārumı aġyār elümden aldı kıanda varayın
2. Derd-i firķat cānuma kār itdi ġāyet bilmezem
Derdüme kimden olur çāre kime yalvarayın
3. Bir yaņa bu' d-ı ħabīb bir yaņa ķurb-ı raķīb
Bu iki derd arasında ķalmışam bī-çāreyin
4. Yimezem ġam öldüğüme cān virürdüm tek hemān
Sīm sīneñ sīneme bir kez kefenveş şarayın
5. Dilden olan dāğ-ı ħasret āşikār olsun saņa
Sīnemi tīg-i belā-y-ıla demidür yarayın
6. Şerħe şıġmaz pārelerden pāreye çekdün beni
Tīg-i ġamdan vāh ki şerħa şerħa pāre pāreyin
7. Yārdan mehcūr olup oldum diyārumdan cüdā

esrükün **Fazlî**-i bī-çāreyin āvāreyin

[222]

GAZEL-İ FAZLÎ

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Dil ü cān-ıla ġamzeñ nice bir ceng ü cidāl itsün
Ben öldüm ol ħarāmī āĥiret ħaķķın ħelāl itsün
2. Şu kim bilmek diler keyfiyyet-i aĥvāl-i Mecnūnı
Mey-i ' aşķıyla mest olmaġı ol kendüye ħāl itsün
3. Zālām-ı şām-ı ġamdan ' ālemi dil tīre olmışdur
Meded ġün gibi ol meh-rū bize ' arz-ı cemāl itsün

¹¹⁶ Fazlî mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.¹¹⁷ Fazlî mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

4. Atı pāyına yüz sürmek müyesser ola şāyet kim
Olıcak tayr-ı ğam ol şeh-süvārum pāy-māl itsün
5. Yoluña cān virürsin ḥabbece şaymaz ḥalāḥile
Cihānda **Fazliyā** dilber sevenler cem‘ -i māl itsün

81¹¹⁸

ĠAZEL-İ FAZLİ

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Helāk itdi dil-i bīmārumı ğuşşa cüdā senden
Meded olursa senden olur ey sākī baña senden
2. Bugün cānı virüp kendinden eyle dilberi rāzī
Dilersin ey göñül rāzī ola yāruñ Ḥudā senden
3. İşüm başa varup ben pāy-māle el virür devlet
Eger bir gün görem bir el ucıyla merḥabā senden
4. Şaçunla ‘āşıkun ‘ömri dırāzısın benüm ‘ömrüm
Vefā ‘ummağ gibidür ‘ömrden ummağ vefā senden
5. Belā vü derd ü ğam andan cüdā olmadı bir laḥza
Cüdā düşdi nigārā **Fazlî**-i bî-çāre tā senden

82¹¹⁹

ĠAZEL-İ FAZLİ

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Kanlar dökilür ḥançer-i bürrānuñ ucından
Başlar kesilür zülf-i perişānuñ ucından
2. Ne çok tolaşursın şacı zencirine ey dil
Bir gün saña bir bend geçer anuñ ucından
3. Kıl merhem-i vaşluñla aña¹²⁰ çāre ṭabībüm
Çāk oldı yürek nāvek-i hicrānuñ ucından
4. Sīnemde niçün tırmaya kan itmedi ise
Ḥūn oldı benüm bağrum o peykānuñ ucından

¹¹⁸ Fazlî mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹¹⁹ Kara Fazlî D., G.146 (2 Beyit) s.370.

¹²⁰ aña: meded D.

5. Dilden sevenüñ āh ki cānına ider kaçd
Âdemler ölür ğamze-i fettānuñ ucından
6. Dil anı görür ey kaçı yā cānına minnet
Her tır ki ire sīneme müjgānuñ ucından
7. Ey **Fazlī** okın sīneme çekdüm dir imişsin
Hağdur seni öldürse bu yalanuñ ucından

83¹²¹

ĠAZEL-İ FAZLĠ

Meʿūlū mefāʿilū mefāʿilū feʿūlūn

1. Pīrāheni gül üzre semendür bedeninde
Güldür semen üzre bedeni pīreheninde
2. Bir gün irür ey dil ölürin āh-ı nesīmi
Bülbüllerüñ inletme igen ğam dikeninde
3. Baş indire Tūbā deye Tūbā-y-ıla sidre
Ger görse kadūñ servini ʿālem çemeninde
4. Kāküllerinüñ fikri-y-ile tendeki cānum
Bir mürde durur mār pür olmuş kefeninde
5. Her acı sözi tatlu gelür cānuma **Fazlī**
Şekker tutar ol şūh meger kim deheninde

[223]

84¹²²

ĠAZEL-İ FAZLĠ

Mefāʿilūn mefāʿilūn mefāʿilūn mefāʿilūn

1. Perişān eyleyüp zülfüñ beni āşüfte-hāl itme
Şalup ayaklara miskīni ğamdan pāy-māl itme
2. Hayālī mūmiyānınuñ beni ğamdan hayāl itdi
Benüm bir kılca ey şūfī vücūdum var hayāl itme
3. Baña bilmez misün tır-i müjeñle sen neler itdün
Gözüm yaşıyla rüy-ı zerdümi al itme al itme

¹²¹ Fazlī mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹²² Fazlī mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

4. Var iken kıadd-i dilber ‘aynuma bir çöpce gelmezsin
İgende ey nihâl-i serv ‘arz-ı i‘tidâl itme
5. Muḥâl olmuş durur ölmekden evvel **Fazlî** dildârıñ
Ölince **Fazlîyâ** ‘âlemde ümmîd-i vişâl itme

85¹²³

[MÜFRED]¹²⁴

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Merḥamet itmezse Şîrîn ‘âşık-ı nâ-kāmına
Dest-i çüb-ı tîşe-i Ferhâdı şoksun [...]

86¹²⁵

GAZEL-İ FAZLÎ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Kaşr-ı nefsün muḥkem olursa der-i Ḥayber gibi
Kuvvet-i ‘aşkıyla kam‘ it ey gönül Ḥaydar gibi
2. Bulmasun yol ‘âlemi qalbüne Ye‘cüc-ı fîten
Râh-ı Ḥakda üstüvâr ol sedd-i İskender gibi
3. Olmak istersen eger ser-çeşme-i erbâb-ı cüd
Câm-ı luṭfî ḥalka bezl it sâkî-i Kevser gibi
4. Per döker Cibrîl-i ‘aql ey dil irişmez menzile
Refref-i ‘aşkıyla ‘azm it râha peygamber gibi
5. Döldül-i ‘aşkun rikâbından kesilme bir nefes
Ḥidmet-i mevlâña çüst ü çâbük ol Qanber gibi
6. Yiridür şalsa kerâmetle şuya seccâdesin
Çehresin zerd eyleyen ‘aşk-ıla nîlüfer gibi
7. Çekmesün dirsen gözüne mîl ḥurşîd-i kazâ
Kimsenün ey dil ḥarîmin gözleme aḥter gibi
8. Bâd-ı luṭfıyla gülistân eyle qahruñ âteşin
Kaşd kıo Ḥakkuñ Ḥalîlin yakmağa âzer gibi

¹²³ Şiirin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

¹²⁴ Bu şiir mecmuada Beyt başlığıyla verilmiştir.

¹²⁵ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

9. Bād-ı āfetden vücūduñ zevrakı bulsun ḥalāş
Fazlıyā şal baḥr-i ‘ aşka kendünjı lenger gibi

[224]

87¹²⁶

ĠAZEL-İ FAZLİ

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Eşk-i çeşmüm ‘ ayn-ı ‘ ummān olmasun öldür beni
Tîğ-i ḥicr-ile ciger kan olmasun öldür beni
2. Çeşmüñe öldür beni didükce nāz eyler velī
Şoñra ey ḥūnī peşīmān olmasun öldür beni
3. ‘ Āşık öldürmekde ki kıattālsın derlerse ger
Pādişāhum saña bühtān olmañ öldür beni
4. Ağzuñı yād itdügiçün kaşd ider çeşmüñ dile
Yok yire arada bir kan olmasun öldür beni
5. Öldürem bir gün seni ey **Fazlî** didüğün baña
Ey gözi ḥūn-rız yalan olmasun öldür beni

88¹²⁷

ĠAZEL-İ FAZLİ

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. Kaşuñ yādur didüm ḥazẓ itdi la‘ lin şundı vü güldi
Bugün bir iki söz ile baña bir buse toğruldı
2. Benüm-çün çeşm-i pür-ḥūn olanı katl eylerin dermiş
O ḥūnünün işidüp bu sözini gözlerüm tıldı
3. Senün reyḥān saçuña öykünürmiş bāğda sünbül
İrüşüp ḥışm-ıla bād-ı seḥer anuñ saçın yoldı
4. Senün mihr-i ruḥuñdan olmadı bī-mihrlik eksük
Benüm māh-ı ḥayātum ey hilāl-ebrū tamām oldı
5. Vişāli gülşeninden dem-be-dem bir gonca-i tāze
Gül-i ‘ ömrüm dirîğ ol ḥasretiyle **Fazlıyā** şoldı

¹²⁶ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹²⁷ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

GAZEL-İ FAZLÎ

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

1. Düşdi dil silsile-i zülfüne dīvâne gibi
Yandı cān şem' -i ruḥuñ şevkine pervâne gibi
2. Derd-i cānum acıdur döne döne düşmenler
Lîk ağız ağıza olalı peymâne gibi
3. Küfr-i zülfine tolaşur ikide birde rakîb
Görün iblîsi görün kaçdını îmāna gibi
4. Zâhidâ cenneti öğme yüzüme ' uşşâka
Dünyede yir mi olur gûşe-i meyhâne gibi
5. Seng-i cevriyle urup şîşe-i ḳalbünjî şın
Fazliyâ yine senün ol gözi mestâne gibi

DİĞER GAZEL-İ FAZLÎ

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1. Dilde sırr-ı la' lünjî hıfz itmişem cānum gibi
Küfr-i zülfün şaklaram sînemde îmānum gibi
2. Gün yüzün ' aşkına gör şādıklığın kim şevkle
Şubḥ çāk itdi yakasını girîbānum gibi
3. Bezm-i ' işretde görüp şevkini ehl-i meclisün
Nâylar bel bağladı feryâda efgānum gibi
4. Leblerünle zevkîni gördi şurâḥî sāgaruñ
Bezmdede ağzı şulandı çeşm-i giryānum gibi
5. Cān-ı şîrînin acıdur bu dil-i Ferhādumuñ
Her kaçan mey nûş ider ol ḥüsrevâ ḳanum gibi
6. Meclis-i ğamda görüp sūz-ı derūnum şem' bizüm
Ḥâlûme yanar yakılır ḳalb-i sūzānum gibi

[225]

¹²⁸ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.¹²⁹ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

7. Hāk-i pāyūn oldı **Fazlî** didüm ol şeh didi kim
Başa ilişmiş işin zülf-i perîşānum gibi

91¹³⁰

DİĞER ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Döne döne cānuma cevır itme cānānum gibi
Ey felek sen de belā olma başa cānum gibi
2. Gelmeye bir göñlüme mānend-i sivā-yı cihān
Bir vefāsuz olmaya 'ālemde cānānum gibi
3. Muşhaf-ı hüsnüñ başa kıat [kıat] ġarīm ola eğer
Küfr-i zülfüñ bilmez isem dīnüm imānum gibi
4. Yār olaldan göñlüme ġuşşan feraħdan dilberā
Yire göge şıġmadum eşküme efġānum gibi
5. Gül yüzüñ gülşende çöz ey serv gördi şevkle
Ġonca çāk itdi bükāsını ġirībānum gibi
6. La' l-i leb bir tır gönderseñ nigārā sīneme
Zahmımuñ ağızı şulanur çeşm-i ġiryānum gibi
7. Ġuş idüp kūyında nālem **Fazlıyā** ol gül dimiş
Bāġuñ olmaz bülbülü murġ-ı hoş-elhānum gibi

92¹³¹

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Mā-cerā-yı 'aşkı ey eşküme revān ol ol yāra di
Al elin kim kıaldı ayaklarda ol bī-çāre di
2. Sāye gibi pāy-māl-i bāġ-ı mihnetde mūdām
Yüzüme başşun kıadem ol serv-i hoş-reftāra di
3. Dāġ-ı sevdā-y-ıla pür olmış derūnı lāleveş
Bisteri hāk-i sīne bālīni seng-i hāre di

¹³⁰ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹³¹ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

4. Düşeliden bādveş sevdā-yı bûy-ı zülfüne
Yok kararî kıl kadar tırma yeler âvâre di
5. Dâgdâr-ı hasta-i ‘aşkun olupdur lâleveş
‘Aql u şabrı kalmadı âhir düşer kuhsâra di
6. Ey şeker-leb itdi hicrûn şöyle dem-beste beni
Tûtî-i gûya igen kâdir degül güftâra di
7. Dâğ-ı miñnetden olupdur **Fazlî**-i dil-ḥastanun
Bağrı pür-ḥûn lâle gibi sînesi şad pâre di

[226]

93¹³²

DİĞER ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Ey göñül derd-i derûnun ḥâlini ol yâra di
Dermendüm cân ṭabîbisin baḡa kıl çâre di
2. Ḥâr-ı ğamda bûlbûl-i nâlânını inletmesün
Ey şabâ billâh var ol ruḥları gülzâra di
3. Ol Mesîḥün leblerinden çekdiğüm acıları
Ḥâzret-i ‘İsâya ey âhum felekde vara di
4. Bir söz ile âdeme biḡ cân bağışlar ey göñül
‘İsî-i şânî der iseḡ ol Mesîḥ-âşâra di
5. Bî-vefâlar medḥin itmek niceye dek **Fazliyâ**
Vaḡtidür medḥ ü şenâyı Ḥâzret-i Ḥünkâra di

94¹³³

ĞAZEL-İ FAZLÎ

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. Sâğar-ı bezm öpdi al-ıla leb-i cânānumı
Telḡ-kām idüp beni devrân içünde cânımı
2. Mey içerken muḡtesib tıtdı bugün meyhānede
Dökdi gül gibi şarābumı kurıtdı ḡanımı

¹³² Fazlî mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹³³ Fazlî mahlaşlı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

3. Sırrımı pinhān dilerdüm halka fāş itdi benüm
Göreyin kim inil inil eglesün feryādumı
4. Ey yüzi cennet ışınlardı kendü hāline
Görseler ehl-i cehennem āteş-i hicrānumı
5. Nice efgān itmeyem bülbül gibi **Fazlî** bugün
Hār ile hem-rāz gördüm ol gül-i handānumı

95¹³⁴

GAZEL-İ FAZLÎ

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. Ey müselsel kākülün sevdāsı cān eglencesi
Leblerün fikri baña rūḥ-ı revān eglencesi
2. Gülşen-i kūyında ārām itse murğ-ı dil n'ola
Bülbüli nālānuḡ olur gülsitān eglencesi
3. Oldurursaḡ bir nefes ġamdan cüdā olmaz göñül
N'eylesün bîçārenün oldur hemān eglencesi
4. Kāmetüm ḡam idüp āh itsem o şāhum ḡazḡ ider
Bes olur tıfluḡ dilā tîr vü kemān eglencesi
5. Eglenür dil leblerün ḡahrıyla her dem kim olur
Rind-i mey-ḡāruḡ şarāb-ı erguvān eglencesi
6. Hicrde eglence baña ġam virüp ġam almadur
H'āceye bāzārıdur her dem dükān eglencesi
7. Vaşf-ı ḡüsnün itmedendür zevḡi her dem **Fazlînün**
Şā' irün eş' arıdur pes her zamān eglencesi

[227]

96¹³⁵

[228]

¹³⁴ Fazlî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹³⁵ Enderunlu Vasıf GFM., Tsd .1 (17 Bent) s.32. [4. Bent; “yardı: deldi M.”; // 10. Bent; “ebed: e[l]bed GFM.”; // 14. Bent, 3. dizede “Vezin aksamaktadır.”] YÖK Tez Numarası: 336286 Mecmuada “Güfte-i Vāşif Efendî” başlığı ile kayıtlı olan şiir, güfte mecmuasında “Tesdis-i Vāsif Bey Beyt-i Cenāb-ı Mevlanā Kuddise Sırruhu'l-‘alā” başlığı ile kayıtlıdır.

97¹³⁶

[KİT' A]¹³⁷

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. İztırāb-ı gama düşmekden ise
İhtiyār-ı sefer itmek yegdür
2. Yārı ağyār ile görmekten ise
Yıkılup bir yana gitmek yegdür

98¹³⁸

GÜFTE-İ FÂZİL MERŞİYE-İ SULTÂN SELİM HAN

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. Rûz u şeb kaşr-ı felek külbe-i aḥzân olsun
Sâz-ı Nâhid tarab-ı nefḥa-i efgân olsun
Kâr u iḳbâli anuḡ müntec-i ḥüsrân olsun
Felegüḡ ḡubbe-i firûzesi vîrân olsun
‘ Âlemüḡ enfüs ü âfâḡı perîşân olsun
2. Şöyle efgân ideyüm ḡulgule-i âhumdan
Yer ola ḡüş-ı felek nâle-i şebḡāhumdan
Çıḡlasun ṡās-ı felek şadme-i efvāhumdan
Felegüḡ çarḡı kırılusun nefes-i âhumdan
Pâre pâre dökülüp ḡâkle yeksân olsun
3. Kûrre-i hey’et-i devvâreleri ba’ de’l-yevm
Mehçe-i çetr ü nigûn-sâreleri ba’ de’l-yevm
Aḡter ü lü’lü-i şehvâreleri ba’ de’l-yevm
Felegüḡ şābit ü seyyâreleri ba’ de’l-yevm
Rîze rîze dökülüp¹³⁹ rîḡ-i beyābân olsun

¹³⁶ Şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

¹³⁷ Bu şiir mecmuada Rubā’î başlığıyla verilmiştir.

¹³⁸ Enderûnlu Fâzıl’ın kasidesine Kâmil mahlaslı şairin tahmisidir. Bu kapsamda Deniz GÖRER’in “Kıbrıslı Hocazâde Şeyh Ahmed Dîvân-ı Kâmil” isimli YLT.’de; Dürdane Tekin’in “19. Yüzyıldan Çağatayca Bir Divan: Harezmi Kâmil Divanı’nın Transkripsiyonu Ve İncelemesi” isimli tezinde de tarama yapılmış fakat bu şiir tespit edilememiştir. Yine Kâmil mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda şiir tespit edilememiştir. Metindeki karşılaştırmalar Fâzıl’ın kasidesiyle yapılmıştır.

¹³⁹ dökülüp: saçulub D.

4. Şıfr u zā‘ id gibi bî-rağbet ola eyyāmı
Mişl-i takvīm-i kühen sākıt ola aḥkāmı
Ḥakk ola şafḥa-i dilden heme ḥarf u nāmı
Felegün¹⁴⁰ çāk ola nüh atlas-ı mīnāfāmı¹⁴¹
Līme līme dağılup ‘āleme rīzān olsun
5. Dest-i müflis gibi biñ ola rehāsı felegün
Görmeye vüs‘at-i eyyāmı siyāhı felegün
Perde olsun gözine zulm ü günāhı felegün
Doğmasun bir daḥı ḥurşid ile māhı felegün¹⁴²
Māh u sāli şeb u ruzı bize pinhān olsun
6. Ne idi eyledigin devr ü ḥilāf-ı me‘mül
Anı zann eyleme kim olmaya senden mes‘ul
İnkisār eylemede böylece aşḥāb-ı ‘uḳūl
Kılmasun ruz-ı felek bir daḥı eczā¹⁴³-yı fuşul
Ne bahār u ne ḥarīf ü ne zemistān olsun
7. Ba‘de-zīn kilik-i nigārende-i Bihzād kadar
Çekmesün gülşen ü dehre gül-i ra‘nāyı deger
Yağmasun rüy-ı zemīne şelc hemr bār u maṭar
Düşmeye şebnem ü ter esmeye hoş bād-ı seḥer
Ne gül-i tāze ne bülbül ne gülistān olsun
8. Ümmühān-ı felek ü ḥādişe-i rāy-ı zulem
Yine dünyāya getürdi yeñi ḥüzn ü mātem
Olmaya bir daḥı ābisteni ekdār u elem
Hep ‘aḳīm ola mevālīd ü şelāş-ı ‘ālem
Ne nebāt ola ne ma‘den ne de ḥayvān olsun

[229]

¹⁴⁰felegün: felek D.

¹⁴¹mīnāfāmı: kāmımı D.

¹⁴²māhı felegün: çarḥı mahı D.

¹⁴³eczā: icrā D.

9. Eyledün başumuza ‘ālemi sen tar yeter
Farq olunmaz şeb u rûz ile hemvâr yeter
Ne bu keçrev hareket böylece refâtar yeter
Ey felek ey felek ey dehr¹⁴⁴-i sitemkâr yeter
Rûz-ı [ma]hşer görelüm ‘āleme dīvân olsun
10. N’eyledi saña o Cem-cāha ki kıyduñ zālīm
Şeref-i saltanat o māha ki kıyduñ zālīm
Öyle bir ‘ārif-i billāha ki kıyduñ zālīm
‘Ālemün zıllı olan şāha ki kıyduñ zālīm
Nice şimden gerü ‘ālem nice devrân olsun
11. Nakş-ı vîrândur ancak felegün kâr işi
Bir heyûla gibidür nîk ü bedî gösteriş
Degmez iqbālîne dünyânun ‘aceb keşmekeşi
Nice mağrûr ola iqbālîne dünyâda kişi
Tutalum taht-ı cihân üzre Süleymân olsun
12. Olıcağ ‘āzım-i ‘uqbāya o şeh nesl-i sa‘îd
Düşmen-i ‘Āl-i ‘Abā eylediler cümlesi ‘îd
Çäre ne böyle imiş levh ü kader vaqt-i va‘îd
‘Ālemün zıllı o hâkân u Selîm Han-ı şehîd
Taht-ı mülki dilerem ravza-i Rıdvân olsun
13. Öyle bir ‘ārif-i şāhenşeh ü dānā-yı hakîm
Cevher ü ferdi iderdî o hezâr bâr taqsîm
Miş-i düşde dağı hülyâda vü zâhirde ‘adîm
Öyle kıttân¹⁴⁵ u fehîm hem de kerem-kâr u hâlîm
Her ma‘ārifde kemâl-âver-i itkân olsun
14. Cüz-i terkîb-i vücûd-ı şehî rûz u fıtrat
Kılmış ‘îrfân-ıla tahmîr ü Hakîm-i Kudret
Fehm ü idrâkine yok hâşılı hadd ü gâyet
Hüsn-i ahlâkla ol hüsn-i cemâl-i tal‘at
Böyle kıabil mi ‘aceb bir dağı insân olsun

¹⁴⁴ dehr: çarğ D.

¹⁴⁵ kıttân: dâ‘nâ D.

15. İtdi çok kârgēh-i ‘ālim ü hikmet ifşā
Dağı tophāne vü tersāneyi itdi ihyā
İhtirā‘ ı nice mümkün ola hadd ü iḥşā
Nice ḥayrāt u eṣer eyledi icād u ra‘ nā¹⁴⁶
Ḥizmeti nezd-i Ḥudā mūcib-i ḡufrān olsun
16. İstedi rābıṭaya gire serāser ecnād
Gele a‘ dāsına ḡālib ṣeh-i ferḥunde-nihād
Ola [hem] āsūde-ḥāl zıll-i ḥümāyunda ‘ibād
Kıldı tertīb-i ‘asākır dağı ta‘līm-i cihād
Ġāziler zümresine ṣāh-ı ṣehīdān olsun
17. Kıldı mebzūl o kadar sa‘y u belīḡ ü himmet
Rūz ṣeb itmiş idi selb-i ṣafā-yı rāḥat
Kār u bārı heme tanzīm ü umūr-ı milket
Ol kadar ancak olur ḡayret-i dīn ü devlet
Sa‘y-ı meṣkūrı kabūl-āver-i Yezdān olsun
18. Rūṣenā olmadadır fā‘ide-i efzūnı
Bī-baṣīret ne bilür mihr ü meh-i gerdūnı
Ehl-i hikmet bilür ol nüṣḥa-i Eflātūnı
‘Aḳıbet vācib olur zāhir olan ḳānūnı
Bilinür ḳadr-i ‘abā mevsim-i bārān olsun
19. Bilmedi kıymetini ḥar-meniş ü lā-yefhem
Urmasun bir dağı fehm-ile ferāsetden dem
Rūz ṣeb sīnesini taş ile dögsün ādem
Aḡlasun maḥṣere dek ḥūnla ṣeṣm-i ‘ālem
Heft-deryā-yı cihān ḥasret-ile ḳan olsun¹⁴⁷
20. İtdügi käre peṣīmān olup itdi ṣefḳāt
Pīr-i ṣarḥuṅ gözüne geldi sirişk-i rikḳāt
Ḳaṭreden ‘ārif olur baḥr-i muḥīṭ-i hikmet
Yaḡdı hep ṣā‘ iḳalar bād u maṭar bir müddet
Mātem-i dehre bu yetmez mi ki bürhān olsun

[230]

¹⁴⁶ rā‘ na: binā D.

¹⁴⁷ Bu beyit divanda 31. beyittir.

21. Farz olur yād bize raḥmet ile şubḥ u mesā
Cānib-i Ḥaḳdan olan ḥamse-i evḳātāsā
Ḳabza-i mülki ola mülk-i behişt-i a‘lā
Kim umar¹⁴⁸ taḥta bedel āh ola tābūt-ı fenā
Şāh-ı mazlūm ‘adem iḳlīmine sultān olsun
22. N’ola vü o sultān-ı zamān zīnet-i mülk
Ser-te-ser emrine münḳād iken devlet-i mülk
Böyle cārī ḳalem ü şun‘-ı Ḥudā ruḥşat-ı mülk
On sekiz sāl sekiz māh meger müddet-i mülk
Va‘de geldikde ne ḳābil daḥı meydān olsun
23. Öyle bir şāh-ı cihān ferruḥ-ı ‘ayn u devrān
Muşḥaf-ı mülk idi Sūre-i Nūr u Raḥmān
Tāb-dār etmiş iken kevn-i o luṭf-ı Yezdān
Allah Allah nice ḥurşīd-i cihān-tāb-ı zamān
Bir avuç ḥāke girüp rīg ile pinhān¹⁴⁹ olsun
24. Levḥ-i taḳdīr aḡa olmışdı ezelden ma‘lūm
Oldı teslīm-i ḳazā yoḡsa o şāh-ı mazlūm
Pençeleşmek nice mümkin ola şehbāz ile büm
Bir alay kāfir-i bī-dīn idüp ol şāha hücūm
Tā ki ol mehlekeden ‘adne şitābān olsun
25. Ḥāşılı toḡme-i ‘ifrīt-nihād u sufle
Kār-ı ḳubḫlarını cümle çıkardı fi‘le
Zikr-i tevḥīd-i ilāhīde iken bi’l-ḡafle
Bir sürü kelb-i ‘aḳūr itdi o şīre ḥamle
Her biri nār-ı cehennem ile püryān olsun

¹⁴⁸ umar: bilür D.

¹⁴⁹ rīg ile pinhān: ser-be-ḡirībān D.

26. Ser-i a^ç dāsı hemīşe o şeh-i zī-şānuḡ
 Top-ı ġalṭānı ola ^ç arşageh-i devrānuḡ
 Ol Yezīdān u seg ü kāfir-i bī-īmānuḡ
 Ten ü ervāhına la^ç net ola¹⁵⁰ melū^ç nānuḡ
 Dilerem¹⁵¹ hāneleri dūzaḡ-ı nīrān olsun
27. Zātına vehbet-i Hāḡ iken anuḡ nīk-i ḡiṣāl
 Tā ezelden aḡa maḡdūr iken esbāb-ı kemāl
 Şems-i bürhān-ı velāyet iken ol nūr-ı cemāl
 Āh ol cism-i laṭīf¹⁵² ol ten-i pālūde-miṣāl
 Ne revā ḡarb-ı edānī ile lertzān olsun
28. Dehr gösterdi ^ç aceb ^ç arbede-i şūr-engīz
 Sīneden ola helākin dilerem ḡançer-i tīz
 Bu mükāfāt mıdur söyle eyā çarḡ-ı sitīz
 Kimseye öf dimemiş iken o Sultān¹⁵³-ı ^ç Azīz
 Ne belā şadme-i a^ç dā ile nālān olsun
29. Şanma bu ^ç ālem-i ser-geşte-i sersām degül
 Bu muşāb-ıla cihān ser-te-ser ālām degül
 Sīne-çāk-ı faḡīr ehl-i dil-i nā-kām degül
 Yalnız nāle-keşi ümmet-i İslām degül
 Kim umar millet-i Tersā daḡı giryān olsun
30. Böyle mersūm-ı ḡazā ol ḡaṭ-ı pīşānīde
 Ruḡṣat-ı Hāḡ bu imiş va^ç de-i sübhānīde
 Olmadı gülşen-i devletde diğēr gül çīde
 Çünkü tekrār ile ḡan olmadı bu fānīde
 Dilerem taḡt-ı¹⁵⁴ beḡā mülkine¹⁵⁵ ḡākān olsun

¹⁵⁰ ten ü ervāhına la^ç net ola :la^ç net olsun ten ü ervāhına D.

¹⁵¹ Dilerem: Ebedī D.

¹⁵² laṭīf: şerīf D.

¹⁵³ sultān: nāzende D.

¹⁵⁴ taḡt: dār D.

¹⁵⁵ mülkine: taḡtına D.

31. Dürr-i maẓmûn ile pür olsa da tab‘ -ı **Kāmil**
 Niçe ta‘ bîri anuñ rişte-i nazma kâbil
 Mülhem-i gaybla dūr-i nazmı anuñ velhâşıl
 Didi merşiyyesini hâşş u çerâğı **Fâzıl**
 Tâ kıyâmet¹⁵⁶ sebeb-i bâ‘ iş¹⁵⁷-i Ğufrân olsun
32. Tâ ki o belde-i mihr ü meh-i çarh u gerdân
 Rûz şeb ‘ âleme oldukça fûrûğ-ı rahşân
 Nâ’ il-i müjde-i fetḥ olsun İlâhî her ân
 Nûr ile merkad-ı pâkinde o yatduḡca hemân
 Hâzret-i pâdişahuñ ‘ ömri firāvân olsun¹⁵⁸

99¹⁵⁹

[232]

[233]

[234]

100¹⁶⁰

¹⁵⁶ tâ kıyâmet : tâbe-mahşer D.

¹⁵⁷ bâ‘ iş: rahmet D.

¹⁵⁸ Bu beyit divanda 35. beyittir.

¹⁵⁹ Nahifî Süleyman Efendi D., K.3 (57 beyit) s.154-158. [2. Beyit; “meş‘ alesi: meşğalesi D.”; // 4. Beyit; “derdine: derdiñe D.; başına: başuñ D.”; //14. Beyit; “bed-peymānuñ: hevā-peymanuñ D.”; //19. Beyit; āhîr: nāgāh D.;// 35. Beyit; “āh: eşk D.”; // 38. Beyit; “dilerim : kerem D.”;// 39. Beyit; “getüre: getürür D.” 45. Beyit; “Vaḥşet: Deḥşet D.”; // 49. Beyit; “senüñ: eger kim D.; hiç: - D.”] YÖK Tez Numarası: 21280. Mecmuada “Kaşide-i Mev’izau’l-Nüfus Merhûm Nahifî Efendi Rahmetu’llahi ‘aleyh” başlığı ile kayıtlı şiir divanda “Mev’iza Der Terğib ü Terhîb” şeklindedir.

¹⁶⁰ [7. Beyit; “ḥarāba: fenāya D.”; // 10. Beyit; “namuñ : adın D.”; // 19. Beyit=D.’ de 24. Beyit; // 20. Beyit= D.’de 25. Beyit; // 21. Beyit=D.’de 27. Beyit; // 23. Beyit=D.’de 28. Beyit; // 24. Beyit= D.’de 29. Beyit; // 25. Beyit=D.’de 30. Beyit; // 26. Beyit= D.’de 31. Beyit; // 27. Beyit= D.’de 32. Beyit; // 28. Beyit= D.’de 33.Beyit; // 29. Beyit= D.’de 35. Beyit; // 30. Beyit= D.’de 36.Beyit”; // 31. Beyit= D.’de 38. Beyit; // 32. Beyit= D.’de 39. Beyit; // 33. Beyit= D.’de 20. Beyit; “?”; // 34. Beyit= D.’de 40. Beyit;// 35. Beyit=D.’de 41. Beyit; “?”; // 36. Beyit= D.’de 42. Beyit; dimez münkirler eyvallah: dimezler kim veliyyullah D.;// 37. Beyit; “Ṭariḡ: Şirāṭ D.”; // 38. Beyit= D.’de 22. Beyit; “Murābiṭlar: Mürâyiler D.”; // 39. Beyit= D.’de 21. Beyit; “bir adam: āh D.”; // 40. Beyit= D.’de 23. Beyit; // 41. Beyit; “olupsar: ola D.”;// 42. Beyit= D.’de 46. Beyit; // 43. Beyit= D.’de 47. Beyit; // 44. Beyit= D.’de 48. Beyit; // 45. Beyit; ““ âlemde: dünyāda D.; fi sebilillah: ol veliyyullah D.” // 48. Beyit; ““ Azîzüm: ‘ Azîzüñ D.;baña :yine D.”;// 50. Beyit; “başımda hod külah Allah: başda külāh vallah D.”; // 52. Beyit; “baña virildi kenzullah: virildi baña kenzullah D.”; // 53. Beyit; “ağniyādandur: oldı şāhenşāh D.”; // 54. Beyit; “ser-fürāz oldı āhîr: ser-fürü itmez D.”; // 55. Beyit; “Ne ḥavfundan murādum var paşa vü hem ağalardan: ne ḥavf u ne murādum var beg ü paşa ağalardan D.”;// 58. Beyit; “kalbüme: kalbüñe D.”; // 59. Beyit; “bundan : bütün D.”; // 62. Beyit= D.’de 65. Beyit; // 63. Beyit; “tārîhidür: tārîh durur D.; bi-iznillah: bi-emrillah D.”] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgglefndmkaj/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/508201 KUT (ALPAY), G. (1971). Veysi’nin Divanında Bulunmayan Bir Kasidesi Üzerine. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, 18,169-178.

Mecmuada “Kaşide-i Veysi Efendi” başlığıyla kaydedilmiştir.

[235]

[236]

[237]

101¹⁶¹

SARAYBOSNA AHÂLİSİ MÜCRİMLERİNÜD CÜRÜMLERİ ‘AFVI İÇÜN VEZİR-İ ÂŞAF
NAZİR DEVLETLÜ ‘ABDULLAH PAŞA HAZRETLERİNE SARĀY MOLLĀSINUD
VİRDİGÜ KAŞİDEDÜR

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1. Veliyyü’n-ni‘ metā bu vaz‘ -ı küstāhāneme bādī
Hemān inşāf u ‘adlūḡ luṭf u cūd-ı bī-kerānuḡdur
2. Ne denlū ṭard u ib‘ ād eylesenḡ bu ‘abd-ı nācizi
Melāz u melce ‘üm billāh yine āsitānuḡdur
3. Temelluḡ eylemek ḡalk-ı kerīm-i faḡr-ı ‘ālemle
Medār-ı fevz olur ‘uḡbāda bī-şübhe amānuḡdur
4. ‘Afüvv ismine maḡzar bir vezir-i pāk-i gevhersin
Hezārān mücrimānı ‘afv kılmāḡ eski şānuḡdur
5. Nice mücrimleri der-‘uhde itdüm ‘afv-ı taḡlişe
Keḡālet eyledüm ma‘ lūm-ı zāt-ı ḡahramānuḡdur
6. Kerem ḡahr eylemek dest-i mücāzātında yeksāndur
‘Aṭā vü ‘afv ise mu‘tād-ı luṭf-ı tev‘emānuḡdur
7. İdersin ‘uhdemi maḡbūl ey destūr-ı ‘ālī-cāh
Yine luṭf-ı firāvānuḡla cūd-ı rāygānuḡdur
8. Egerçi cürmle ālūdedür ehl-i serāy ammā
Niçe demdür du‘ā-gū-yı beḡā-yı ḡānedānuḡdur
9. Bu ‘ıyda ‘ıyd-ı aḡḡıyye dinür sen daḡı ḡurbān it
Mübārek başuḡa mücrimleri ‘afv it zamānuḡdur
10. Hiç olmazsa bu def‘a cürmini ‘afv eyle sultānum
Degülse ‘afv-ı ḡaṭ‘ī bārī irḡā-yı ‘inānuḡdur
11. Kerem-kārā bu dem tebrīk-i ‘ıyd u cāh içün geldüm
Kerem ‘afv-ı mürüvvet sūdde-i fermān-revānuḡdur

¹⁶¹ Hasib mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

12. Ümîdümdür ki [ol] Hâkdan bu ihsânun mükâfâtı
Liķā-yı Hâzret-i Hâk bâ' iş-i Nîl-i cinânundur
13. Efendim lutfuḡa maḡrūr itdüm bu işe cür'et
Kerem sulṡānumun tevfiķ ise ancaķ Hūdānundur
14. Eger iznün olursa hâk-i pâya eyleyem taķrîr
Şakāyıkda yazar manzûr-ı devlet iķtirānundur [238]
15. Tefe'ül eyledükde nüshā-i mezkûreden nā-gāh
Zuhûr itdi bu ma' nā Āşafā hâţır-nişānundur
16. Cenāb-ı Hâzret-i Sulṡān Selīmün Şeyhü'l-islāmı
Ki Zenbîlli 'Alî mesmû' sem'-i nüktedānundur
17. Yüz elli şahşı ķatle emr-i 'ālî şādır olmışken
Dimiş Müftî Efendi emr ü fermān pâdişāhundur
18. Recāmend oldıḡında 'afvına red eyleyüp Sulṡān
Buyurmuş bu siyāset emr-i Sulṡān-ı cihānundur
19. Hemān sen emr-i fetvāda Efendî iştiḡāl eyle
Vazîfeḡ olmayan emri recā itmek riyānundur
20. Efendüm pâdişāhum āḡiret aḡvāli müşkildür
Umûr-ı āḡiretde bu faķirün dîdebānundur
21. Budur ḡavfum mu' ātib olasın hevl-i kıyāmetde
Hûzûr-ı Hâkda da' vā ideler bî-hûde ķanundur
22. Bu ma' nā hâţır-ı 'abd-i faķîre lâyıḡ olmışdur
Bu 'işmet Āşafā ancaķ Hūdā-yı müste'ānundur
23. Beni memnūnen 'avdet itdürürsen ey kerem-kānı
Hāsib-i müstemend-i zāra ḡayrāt u ḡasānundur

EL-BAGDADÎ RŪHÎ NA‘T-I ŞERÎF

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. Es-selām ey maḥrem-i ḥalvetgeh-i *sümme denā*¹⁶³
 Mihr-i burc-ı men ‘aref maḥbûb-ı ḥaşş-ı Kibriyâ
 Mâh-ı gerdün-ı risâlet şâh-ı evreng-i Hudâ
 ‘Âşık-ı ḥüsn-i Cenâb-ı Hâlık u ‘arz u semâ
 Ahmed ü Hâmid Muḥammed Muştafâ vü Murtażâ
2. Es-selām ey zâtı zât-ı Hakkâ müsteşnâ Habîb
 Hastegân-ı ‘illet-i ‘işyâna ḥakkânî ṭabîb
 Şerbet-i luṭf-ı şefâ‘ atden idersin bî-naşib
 Rûz-ı cân-sûz-ı kıyâmetde ḳalur ümmet ğarîb
 Dest-ġir ol el-meded ey pîşvâ-yı enbiyâ
3. Es-selām ey şânına nâzil olan emr-i şalât
 Muḥbir-i şâdık nebiyy-i Hakk Resûl-i pâk-i zât
 Seyyid-i kevneyn şefî‘ü’l-müznibîn ‘âlî-şıfât
 Faḥr-i ‘âlem bâ‘iş-ı icâd-ı cümle kâ’inât
 Mâhtâb-ı leyletü’l-Ḳadr-i berât-ı ihtidâ
4. Es-selām ey ‘âlem-i ‘ilm-i ledünn üstâd-ı baḥş
 Hâce-i bâlâ-nişîn-i mesned-i irşâd-ı baḥş
 Mâhî-i küfr ü dâlâlet câmi‘-i ezdâd-ı baḥş
 Kevne merbûṭ olmadın ser-rişte-i evtâd-ı baḥş
 Ḳâ‘im itmişdi Hudâ zâtuṅ eyâ ḥayru’l-verâ

¹⁶² Ruhî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir. Ayrıca başlıkta verilen “Bağdâdî Rûhî” tamlamasıyla da naatın Bağdatlı Ruhî’ye ait olduğu düşünülmektedir. Fakat hem tür bazlı hem de mahlas bazlı yapılan araştırmada naat herhangi bir divanda veya çalışmada bulunamamıştır.

¹⁶³ “Sonra (ona) yaklaştı.” ayetinden iktibasır.(Necm/ 8)

5. Es-selām ey *kābe kavseyne*¹⁶⁴ kemān ebrūsı tāc
Kuhl-ı *mā zāga ’l-başar*¹⁶⁵ çeşmünle eyler ibtihāc
Dārū-yı ‘afvunla şıhhat bulmadığın her mizāc
Eylemezsen rahmeti ümmet kalurlar lā-ilāc
Kimden itsün ehl-i derd dermānı kimden ilticā
6. Es-selām ey maẓhar-ı levlāke levlāk iftitāh
Ey sevād-ı leyle-i Mi‘rāc-ı nūrı her şabāh
Kudsıyāna maḳdem-i sermāye-i fevz ü felāh
Giricek zīr-i livā-yı ḥamdüñe ehl-i şalāh
Mücrimānuñ eyleme evrādını vāh ḥasretā
7. Es-selām ey neng-i raḥş-ı ‘azm-i meydān-ı ferāh
Cilvegāh-ı āsumān-ı nüh tıbāḳ u heft kāh
Naḥl-i icādına dünyā ile ‘uḳbā berg-i şāh
Şāh-rāh-ı sünnetüñdür ehl-i taḳvāya dūşāh
Ey ziyā-yı cebhesi nūr pertev-i şems-i duḥā
8. Es-selām ey tālib ü maṭlūb u mergūb u aḥad
‘İllet-i icād-ı hesti maẓhar-ı nūr-ı ebed
Nūr-ı zātun ḥaḳḳı-çün ey maḥrem-i bezm-i Şamed
Dergeh-i ‘arş āsitānuñdur kerem kıl itme red
Al elüm kaldur reh-i ḡafletden ey nūr-ı Hudā
9. Es-selām ey şehd-i ‘aşkı ‘āşıkā cāndan lezīz
Tūtī-i cāna nebāt-ı vaşl-ı cānāndan lezīz
Telḥ-kām-ı ‘āşiyāna derd-i dermāndan lezīz
Piş-i vicdān-ı beşerde yoḡ-iken andan lezīz
Cān u başum yolunḡa biñ fedā olsun fedā

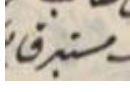
[239]

¹⁶⁴ “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu”. ayetinden iktibastır.(Necm/ 9)

¹⁶⁵ “Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı.”ayetinden iktibastır.(Necm/ 17)

Âyette Hz. Peygamber’in Cebrail’i gördüğü anda bakışlarının onda sabitleştiği, başka bir şeye bakmadığı anlatılmaktadır.

10. Es-selām ey şāhib-i Mi‘ rāc-ı şāh-ı tācver

Rāķib-i Refref pūş ‘arşü’s-sefer
Seyyid-i ser-cümle-i efrād-ı evlād-ı beşer
Senden olmazsa şefā‘ at rūz-ı maḥşerde eger
Dūzaḥ-ıla ḥālūme bī-şek iderler kaḥkaḥa

11. Es-selām ey ‘ārif-i billāh-ı ḥalvetgāh-ı rāz
Nāzenīn-i ḳurb-ı ḥaşşü’l-ḥaşş-ı Rabb-i bī-niyāz
Sidre-hümā bülbül-i ‘arş-āşiyān-ı ‘izz ü nāz
Ey gül-i bāğ-ı cemīle bāğ-ı kevneyne tırāz
Ser-firāz-ı lī-ma‘a’llah şāhib-i ḥavz u livā

12. Es-selām ey tuḥfe-i rūḥı şalāt-ı bī-ḳıyās
Vey şalātı revnaḳ u pīrāye-i efvāh-ı nās
Ravza-i pākūn ile eyvān-ı cennet hem esās
Ümmetünden eyleyen ma‘dūd-ı Ḥaḳḳa şad sipās
Ey şeh-i pīş-rev meh-i Baḥḥā Resūl-i müctebā

13. Es-selām ey zūhra ki mihr-i nübüvvet-müntaḳış
Ḥuccet-i maḥtūm-ı Ḥaḳ tuğrā-yı emr-i nūr-reş
Yakmasun deyü vücūd-ı nāzükin tāb-ı güneş
Ebr[i] ḳılmış farḳuḥa Ḥaḳ sāyebān ey māhveş
Sen de ḳılma üstümüzden sāye-i luṭfuḥ cüdā

14. Es-selām ey ravza-i pāk-i muṭāf-ı ‘ām u ḥaş
Ḥaşşa-i zātı ‘izz ü eşref-i cümle ḥavāş¹⁶⁶
Nice_ olur maḥşerde ḥālüm ey şeh-i ‘afv-iḥtişāş
Olmadı dest-i hevādan dāmenüm benüm ḥalāş
İtmedüm fermānuḥuḥ biḡde birine iḳtidā

¹⁶⁶ Vezin aksamaktadır.

15. Es-selām ey inkıyādı ehl-i dīne dīn ü farz
İttibā‘ -ı ümmet üzre farz ‘ ayn u ‘ ayn farz
Kılmada bālīnini *küntü turāb*¹⁶⁷-ı çarḥ-ı ‘ arz
Saḡa medfen olalı ey cevher-i gül ḥāk-i arz
Ḥāk-i ḡabrūndür melā’ik çeşmine kuḥl-ı cilā [240]
16. Es-selām ey zīb ü zīn-i Refref-i ḡavṣ-ı bisāt
Maḡdem-i gerdūn-ı seyrünle melekler pür-neşāt
Sākinān-ı ‘ arş-ı a‘ lāya medār-ı inbisāt
Şimdiden бүkdі miyān-ı ‘ aḡlumı ḡavf-ı Şırāt
Korkaram yolda ḡoya bār-ı girān-ı māsivā
17. Es-selām ey āşinā-yı burc-ı i‘ zāz-ı Ḥafiz
Lücce-i nā-faḡr-ı bāb-ı mevc-endāz-ı Ḥafiz
Būlbūl-i ‘ arş-āşiyān-ı sidre-i pervāz-ı Ḥafiz
Gūlbūn-i bī-sāye gül-bā[ḡ] ḡonca-i rāz-ı Ḥafiz
Bāḡ-ı Yāsīn ravza-i Ṭaha Muḡammed Muştafā
18. Es-selām ey şevḡine şevḡ ile çarḥ iden semā‘
Maḡzar-ı sırr-ı rumūz-ı *cāvvizü’l-işneyni şā*¹⁶⁸
Tābe-maḡşer ḡösterüp fermānuḡa ḡalk-ı ittibā‘
Eylemekde bāḡ-ı şer‘ ünḡden ḡalāyık intifā‘
Ḥ‘ār-ı ḡırman olmadın ḡavf eylerem rūzī baḡa
19. Es-selām ey leyletü’l-İsrā-yı teşrīfe çerāḡ
Ey şehīd-i ‘ aşḡına me’vā olan dāḡ üsti bāḡ
Kılmasun Allah Ḥabīb ‘ aşḡunı dilden ırāḡ
Kāfir olsun ḡulluḡunḡan ḡösteren rūy-ı firāḡ
Sen ḡabūl eyle hemān ey Ḥaḡ ḡarīn-i aşfiyā

¹⁶⁷ “Kuşkusuz biz insanın önceden yapıp ettiklerini karşısında göreceği ve inkârcının, “Keşke toprak olsaydım!” diyerek dövineceği gün gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı sizi uyardık.” ayetinden iktibastır. (Nebe/40)

¹⁶⁸ “Her sır iki kişiyi aşarsa yayılır.” Arapça bir atasözü veya deyim diyebileceğimiz sözün açıklaması bu şekildedir. Buradaki ikinin; iki dudak arası da olabileceği düşünülmüştür.

20. Es-selām ey dūde-i ecdādına hayrū'l-ḥalef
Muḳtedā-yı enbiyā-yı müctebā ervāḥ-ı selef
Ḳadr-i seng-i rāhına nispet dūr ü gevher ḥazef
Yok şalāt-ıla selāmuḡ itmeden a' lā şeref
‘Ömrüm oldukca şalātuḡ eylerem şubḥ u mesā
21. Es-selām ey ḥādimüḡ Cibrīl merkūbuḡ Burak
‘Āşıkuḡ Ḥak cilvegāhuḡ āsumān-ı nüh-ṭabāk
Bundan a' lā rütbe olmaz ey meh-i burc-ı talāk
Eyleyüp Cibrīl ile Allāha ‘arz-ı iştiyāk
Bezm-i ḥaşş-ı ḳurba da' vet ide Bī-çün u çirā
22. Es-selām ey hāce-i dürrü'l-‘ulūm-ı şer‘-i pāk
Ümmī-i nā-hānde üstād-ı ‘ilm-i feyznāk
Müşk-i cennet ḳabr-i pür-envāruḡa pertevde ḥāk
Hāk-i pāk-i ravzā-i pür-nūruḡa **Rūḥī** fedāk
Ey şehen-şāh-ı serīr-ārā-yı mülk-i iştifā
23. Es-selām ey *rahmeten lil-‘ālemīn*¹⁶⁹ hayrū'l-milel
Olmayup şikeste-dilden rişte-i tül-ı emel
Ey Resūl-i a' zamū'l-ḳadr-ı Ḥudā-yı lem-yezel
Rūz şeb kārūm me' āşī itdigüm sū'-i ‘amel
Eylemezsen ḥāl pek müşkil olur ‘afvum ricā
24. Es-selām ey rāyet-efrāz-ı risālet es-selām
Es-selām ey ḳāidü'l-ceyş-i nübüvvet es-selām
Ālinüḡ aşḥābınuḡ tā sâ' at-i rüz-ı kıyām
Tuḥfe-i ervāḥı olsun es-şalāt u ves-selām
Ey emīn-i vahy-i Ḥak şāh-ı şefâ' at-intihā
25. Es-selām ey zâ'ir-i dergāh-ı Cibrīl-i Emīn
Menzīl-i şān-ı şerīfī *rahmeten lil-‘ālemīn*
Ḳabr-i pākin olduḡıçün genc-i envār-ı yakīn
Ser-fürū eyler turāba dā'imā çarḥ-ı berīn
Ey turāb-ı ḳabri kuḥl-ı dīde-i şāh u gedā

¹⁶⁹ "Resūlüm! Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik." ayetinden iktibastır. (Enbiyâ Sûresi /107)

26. Es-selām ey nūr-ı Hāk burhān-ı kudret ‘aşkına
Zahrına mersūm olan mühr-i nübüvvet ‘aşkına
Mu‘ cizātuñ haqqına nūr-ı risālet ‘aşkına
Ey şefi‘ -i rüz-ı maḥşer Rabb-i ‘izzet ‘aşkına
Kıl ‘ināyet eyleme maḥrūm firdevs-i ‘atā
27. Es-selām ey enbiyā vü evliyānuñ ecmeli
Āsūmān-ı kurb o ednā-yı mihr-i mūncelī
Çār-yāruñdur Ebū-bekr ‘Ömer [ü] ‘Osmān ‘Alī
Çār-yāruñ haqq-ıçün ey mürselinüñ efdali
Eyle maḥşerde şefā‘ at kim qabūl eyler Hūdā

103¹⁷⁰**Lİ- CENĀB-I ḤAYĀTİ***Mef‘ūlū mefā‘ilū mefā‘ilū fe‘ūlūn*

1. Gördüm yine bir kāmēt-i bālā-yı kıyāmet
Haqqā ki odur velvele-ārā-yı kıyāmet
2. Āyā bu kadar ḥaşmet ü nāz ile o şāha
Yā Rab nice tāḫat ide şahrā-yı kıyāmet
3. Bir ḥaylī yamandır hele bilmem ne gelişdür
Beñzer ki ola tıfl-ı dīl-ārā-yı kıyāmet
4. Kurbānuñ olam atma oñuñ cānuma her dem
Çeşm-i sipehüñdür dile gavğā-yı kıyāmet
5. Dūnyāyı senüñ ‘aşkına çula virdi Ḥayātī
Bu yolda ider vaż‘ -ı temennā-yı kıyāmet

¹⁷⁰ Hayātī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

104¹⁷¹

GAZEL

Meʿûlû mefâʿilû mefâʿilû feʿûlûn

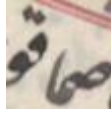
1. Ey ғamzeleri cānuma pür-tāb-ı ғarāret
Ey şīvelerūn açdı baḡa bāb-ı ғarāret
2. Yandurđı gibi āteşi mihrūn beni āḡir
Geldi yine mecrā-yı dile āb-ı ғarāret
3. Bir köhne baḡār irdi gibi meclīs-i ғamda
Üstümüze cūş eyledi seyl-āb-ı ғarāret
4. Her demde görüp ғamze-i cellādını dīdem
Bir çeşme gibi dökmede ḡün-āb-ı ғarāret
5. Āteş misin üftādene ey şūḡ-ı dil-efrūz
Yakdı bu Ḥayātī ḡuluḡı āb-ı ғarāret

[242]

105¹⁷²

RĀŞİD BEḠŪN DUḡTERİNE TĀRİḤ

Fāʿilātūn fāʿilūn fāʿilātūn fāʿilūn

1. Ḥānedān-ı ḡazret-i Rāşīd Beḡūn
Ḡoncaveş bir duḡteri göçdi dünyādan hemān
2. Cismi ol tıfluḡ yatur şūretā ḡāk içre līk
Murḡ-ı rūḡı eyledi sāḡ-ı ʿarşı āşiyān
3. Şevkiyā bir düşdi tārīḡ-i menḡūt fevtine
Eyledi Zümrüd Ḥanum ḡaşr-ı cennetde mekān

(1279)

106¹⁷³

¹⁷¹ Hayātī mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹⁷² Şevkî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

Ayrıca Nebi Çelik'in "Edirneli Şevki Divanı Bağlamlı Dizin Ve İşlevsel Sözlük" adlı YLT ve İshak Taşdelen'in "Şevkî Hasan Tahsin İstanbulî Divanı" adlı doktora tezi de taranmış fakat şiir bulunamamıştır.

¹⁷³ Bağdatlı Rūḡî Divanı, G. 804 (8 Beyit) s.836. YÖK Tez Numarası: 533498. Mecmuada "Rūḡî Efendi" başlığı ile kayıtlıdır.

107¹⁷⁴

[243]

108¹⁷⁵

109¹⁷⁶

110¹⁷⁷

[244]

111¹⁷⁸

LÎ-SÂ'Î EFENDÎ SELLEMU'LLAH

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1. Yüzün baħr-ı melâhat kâkülün aĝ-ı siyâhidür
O aĝ içre siyâh ebrûlaruñ ğüya ki mâhidür
2. Yaħûd vech-i cemîlün âsumânı nâz u behçetdür
Hilâli kaşlaruñ ruhsâr-ı vechde mihr ü mâhidür
3. Yaħûd mir 'ât-ı şâfidür görinen haţ degül anda
Mağarr-ı ehl-i derdün ' aks-i âh-ı şubhgâhidür
4. Yaħûd bir gülsitân-ı ' âlem-ârâdur senün rûyuñ
Ruħuñ gül saçlaruñ sünbül haţuñ berg-i siyâhidür
5. Bugün bir cebhe-i zîbâ temâşâ itdüm ey Sâ' î
Meh-i tâbân u mihr-i ' âlem-ârâ ħâk-râhidür

112¹⁷⁹

[245]

113¹⁸⁰

¹⁷⁴ Bağdatlı Rûhî Divanı, G. 227 (5 Beyit) s.455. YÖK Tez Numarası: 533498. Mecmuada “Lî-Cenâb-ı Rûhî” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁷⁵ Bağdatlı Rûhî Divanı, G. 437 (5 Beyit) s.594. [4. Beyit; “Ol iki âyineye kim ‘arız-ı dildârdadır: Ol iki ruħ ki iki şem' i cihân-ârâdur D.”] YÖK Tez Numarası: 533498. Mecmuada “Ėazel-i Rûhî” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁷⁶ Bağdatlı Rûhî Divanı, G. 532 (5 Beyit) s.659-660. [1. Beyit; “ider illere dâ' im: dâ' im raĝam eyler D.”] YÖK Tez Numarası: 533498. Mecmuada “Rûhî” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁷⁷ Bağdatlı Rûhî Divanı, G. 529 (9 Beyit) s.657-658. YÖK Tez Numarası: 533498. Mecmuada “Ėazel-i Rûhî” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁷⁸ Bu şiir Saî mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda tespit edilememiştir.

¹⁷⁹ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.4 (5 beyit) s.211. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuada “Şeyhü'l-İslâm ' Âsım Efendi” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸⁰ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.40 (8 beyit) s.232. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuada “Lî-Cenâb-ı ' Âsım” başlığıyla kayıtlıdır.

114¹⁸¹

115¹⁸²

[246]

116¹⁸³

117¹⁸⁴

118¹⁸⁵

[247]

119¹⁸⁶

120¹⁸⁷

[248]

121¹⁸⁸

122¹⁸⁹

[249]

¹⁸¹ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.43 (5 beyit) s.234. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuuda “Lî- Cenâb-ı ‘Âşım Efendi” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸² Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.52 (5 beyit) s.239. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuuda “Lî- Cenâb-ı ‘Âşım” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸³ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.53 (7 beyit) s.240. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuuda “Gazel-i Lî- Cenâb-ı ‘Âşım” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸⁴ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.60 (5 beyit) s.244. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuuda “Lî- Cenâb-ı ‘Âşım” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸⁵ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.61 (6 beyit) s.244-245. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuuda “Lî- Cenâb-ı ‘Âşım” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸⁶ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.66 (9 beyit) s.247-248. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuuda “‘Âşım Efendi” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸⁷ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.67 (5 beyit) s.248-249. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuuda “Lî- Cenâb-ı ‘Âşım” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸⁸ [1. Beyit; “dîdeleri: didesini D.”; // 2. Beyit; “hancere:hançer-i ser-tîz D.”; // 3. Beyit; “ğam-ğāneden: ğam-ğorden D.; hicrānla: ışkım ile D.”; // 5. Beyit; “döküp: düşüp D.”; // 8. Beyit; “yüze: yüzüñ D.; ‘akreble:‘akrebde D.; // 9. Beyit; “kılşun: görsün D.”; // 10. Beyit; “talipliğüm: talip kim D.; ‘arz-ı merām it: ey kalem arz et D.] <https://doi.org/10.31465/eeder.534550> Bu şiir mecmuuda “Dā’ire-i Gāzel-i Şāhīn Girāy” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁸⁹ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.82 (5 beyit) s.257-258. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuuda “Lî- Cenâb-ı ‘Âşım” başlığıyla kayıtlıdır.

MÜSTEZÂD-I ŞAFVET

Meʿûlû mefâʿilü mefâʿilü feʿûlün

1. Bugün gemiye düşdi kazâ ile bir âfet
Pek yoşma kıyâfet
Şaşurdu bütün puşlayı erbâb-ı muhabbet
Hağ vire selâmet
2. Başdan kıça endâm-ı dil-ârâmı güzeldür
Bî-ʿayb u ʿileldür
Şîrâne nigâhında nühüfte nice hâlet
Taʿrîfe ne hâcet
3. Ey hʿâce donadur seni mânende-i arma
Pek üstüne varma
Bilmez kamere ol kamer-i evc-i melâmet
Lâzım mı işâret
4. Kâfir-meniş eyyâm reʿîs-i hayl-i rakîbân
Mânende-i korşân
Bu furtınadan eyledi taşşîl-i meserret
Yâ Rab ne rezâlet
5. Ol bâldır-ı simîne pranga ne dimekdür
ʿUşşâka kürekdür
Bir niceye uğrar idin adam bu ki cürʿet
Bilmem ne cesâret
6. İtse bu hevâ ile gönül ʿaqlına yelken
Dağl eyleyemem ben
Şandal olamaz ʿarız-ı dil-cüyına nispet
Hurşîd-i leṭâfet

¹⁹⁰ Bilal Güzel'in "Safvetü Mehmet Çelebi Dîvânçesi" adlı çalışma ile Ömer Zülfe'nin YLT olan Nâşid Dîvân'ı taranmış fakat şiir bu çalışmalarda bulunamamıştır. Yine Safvet mahlaslı şiirlere yer veren çalışmalarda da tespit edilememiştir.

7. Tūnus Tūrabulus mı Cezāyir mi nedür bu
Vallahi ğadır bu
Seydī gibi yārum ide kıalyonda iķāmet
Yaklaşdı kıyāmet
8. ‘Uşşāķa göñülli ‘alemin ğayrı açarlar
Zann itme kaçarlar
Böyle donadur işte donanmasını devlet
Bī-renc ü meşakķāt
9. İtdi iki başdan paçarız hālümü taķdīr
Kār itmedi tedbīr
Çeksün o şanem firķate de sāğar-ı firķāt
Göñlüm çeke hasret
10. Ğām mevci beni nice karantılara şokdı
Bu ğartada yokdı
Orsa boca eyler idüm ol şūĥ-ıla ülfet
Göz etdi işābet
11. Āh açdı sefer la‘net ola Rūm-ı pelīde
Deryā-yı sefīde
Çeşmün karadup ol yüzi aķ itdi ‘azīmet
Allaha emānet
12. Her ağza alarğa yanaşur şanma piyāde
Lāf itme ziyāde
Liman-ı ricāya atagör lenger-i riķķat
Feryāduñı dinlet
13. Dirler kapudandur gemisin kırtaran ‘āķil
Eski meşel ey dil
Sancağ-ı emān altına gir eyle şefā‘at
Belki ola şefķat
14. Taĥlişe çatardum o civānı baña kıalsa
Paşa dümen alsa
Çekdürmese ben zāra bu cevri-ğar-ı felāket
Menşūr olur elbet

[250]

15. Nūḥ ‘ömrünü i‘tā ide Allah saṇa paṣa
Sen biṇ sene yaṣa
A‘dānı ide ġarḳa-i ġirdāb-ı hezīmet
Ṭufān-ı muṣībet
16. Sen Hüsrev-i derya-kerem-i Ḥatem-‘aṣasın
Şeyḫü’l-vüzerāsın
El ‘Afvu zekātü’z-zaḳere eyle ri‘āyet
Vir yāruma ruḥṣat
17. Ecnādına İlyās-ı nebī mangādāṣ olsun
Ḥızr arḳadaṣ olsun
Zātın idesin işte budur maṭlab-ı Şafvet
Nuṣret ile ‘avdet

124¹⁹¹

GAZEL-İ ḤĀTEM

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

1. Mest itdi beni müşk oḳı bir kākül-i şeb-bū
Sünbül mi nedür bu
Aḳıtdı gözüm yaşını mānende-i incü
Ḥoy-gerde o dil-cū
2. Sevdā-yı ḥaṭuṇ rehber-i bŷy-ı Ḥuten itdüm
Çin-i ġama gitdüm
Çeşm-i emelim nāfede ḳaldı saṇa yāhū
Ey gözleri āhū
3. Ḥurşid midür ol ṭābiş-i ruḥsāre el irmez
İrse ele girmez
Mah-ı neve bir vechile yüz virmez o meh-rū
Ḥaṇçer çeker ebrū
4. ‘Āşık itdi bize la‘lini meclisde müheyyā
Saḳi midür āyā
Ḥoş neş‘e-i ġüftārı şekerden şafalu
Bir lebleri ālū

¹⁹¹ Hâtem D.,5 bent, s.380.

5. **Hâtem** harem-i hüsne tutuk girdi hebâdan
Setr itdi şabâdan
Reşkin ‘arus eyledi ruhsârını her-sû
Mallara o giysû

125¹⁹²

[251]

126¹⁹³

[252]

127¹⁹⁴

128¹⁹⁵

129¹⁹⁶

[253]

130¹⁹⁷

[254]

131¹⁹⁸

132¹⁹⁹

133²⁰⁰

134²⁰¹

¹⁹² Sünbülzâde Vehbî Dîvânı, Müstezâd-ı Sûdâsiyye, s.432-433.

<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56212,sunbulzade-vehbi-divanipdf.pdf?0> Bu şiir mecmuada “Müstezâd-ı Vehbî” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁹³ Dîvân-ı Pertev, Mûs 2, s.70, 122-123, 98-99, 30. YÖK Tez Numarası: 356287 Bu şiir mecmuada “Müstezâd-ı Pertev Paşa” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁹⁴ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.83 (5 beyit) s.258. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuada “Lî-Cenâb-ı ‘Âşım” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁹⁵ Çelebizâde Âsım Dîvânı, R.6 s.262. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuada “Rubâ’î” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁹⁶ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.71 (7 Beyit) s.250-251. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuada “‘Âşım Efendi” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁹⁷ Çelebizâde Âsım Dîvânı, G.85 (4 Beyit) s.259. YÖK Tez Numarası: 381329. Bu şiir mecmuada “Lî-Cenâb-ı ‘Âşım Efendi” başlığıyla kayıtlıdır.

¹⁹⁸ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 49. YÖK Tez Numarası:162085

¹⁹⁹ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 55. YÖK Tez Numarası:162085. Bu şiir mecmuada Rubâ’î başlığıyla verilmiştir.

²⁰⁰ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 156. YÖK Tez Numarası:162085. Bu şiir mecmuada Rubâ’î başlığıyla verilmiştir.

²⁰¹ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 158. YÖK Tez Numarası:162085. Bu şiir mecmuada Rubâ’î başlığıyla verilmiştir.

135²⁰²

136²⁰³

137²⁰⁴

138²⁰⁵

139²⁰⁶

140²⁰⁷

[255]

141²⁰⁸

ꞐİT‘ A-İ DER-ꞐAKꞐ-I MÄDER-İ SERVER-İ KÄ‘İNÄT

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

1. İki cihân güneşi burc-ı sa‘ âdetde iken
Vâlideynine nice vormeye Mevlâ şerefi
2. Çeşm-i inşâf ile ey dil nazar it kavvâşa
Alıcak dürrini yâbâna atar mı şade fi

142²⁰⁹

143²¹⁰

144²¹¹

145²¹²

²⁰² Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Müf. (1 Beyit) s. 68. YÖK Tez Numarası:162085. Bu şiir mecmuada Beyt başlığıyla verilmiştir.

²⁰³ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 259. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

²⁰⁴ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 49. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

²⁰⁵ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 49. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

²⁰⁶ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 129. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

²⁰⁷ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 243. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

²⁰⁸ Şiirin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

²⁰⁹ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 229. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

²¹⁰ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 117. [1. Beyit; “Dâr-ı dünyâda: Devrden veh ki D.”] YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

²¹¹ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 230. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

²¹² Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 298. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubâ‘î başlığıyla verilmiştir.

146²¹³

147²¹⁴

148²¹⁵

149²¹⁶

150²¹⁷

[NAZM]²¹⁸

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. Muḥammedden diger yok dāḥil olmış *ḳābe ḳavseyne*²¹⁹
Gürūh-ı enbiyādan girmemiş bir ferd mābeyne
2. Haremḡāh-ı viṣāle Aḥmedi Mevlā alup tenhā
O ḥalvet oldı maḥşūş Ḥazret-i Sulṭān-ı kevneyne

[256]²²⁰

[257]²²¹

[258]

151²²²

152²²³

153²²⁴

154²²⁵

²¹³ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 101. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubā'î başlığıyla verilmiştir.

²¹⁴ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 146. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubā'î başlığıyla verilmiştir.

²¹⁵ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 109. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubā'î başlığıyla verilmiştir.

²¹⁶ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 107. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Rubā'î başlığıyla verilmiştir.

²¹⁷ Şiirin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

²¹⁸ Bu şiir mecmuada Rubā'î başlığıyla verilmiştir.

²¹⁹ “Öyle ki, iki yay kadar hatta daha yakın oldu”. ayetinden iktibastır. (Necm/ 9)

²²⁰ Bu sayfaya şiir kaydedilmemiştir.

²²¹ Bu sayfaya şiir kaydedilmemiştir.

²²² Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Müf. (1 Beyit) s. 207. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Beyt başlığıyla verilmiştir.

²²³ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Müf. (1 Beyit) s. 211. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Beyt başlığıyla verilmiştir.

²²⁴ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Müf. (1 Beyit) s. 128. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Beyt başlığıyla verilmiştir.

²²⁵ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Müf. (1 Beyit) s. 126. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Beyt başlığıyla verilmiştir.

155²²⁶

156²²⁷

157²²⁸

158²²⁹

159²³⁰

160²³¹

161²³²

²²⁶ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Müf. (1 Beyit) s. 129. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Beyt başlığıyla verilmiştir.

²²⁷ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Müf. (1 Beyit) s. 96. [1. Dize; “olmağdur: ölmekdür D.” // 2. Dize; “Belki: Bil ki D.; çok: belki D.”] YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Beyt başlığıyla verilmiştir.

²²⁸ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 136. YÖK Tez Numarası: 162085.

²²⁹ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 175. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada “Kıt’a-i Der-Haqq-ı Şehadet-i Hazret-i Hamza Rağıya’llahu ‘anha” başlığıyla kayıtlıdır.

²³⁰ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, N. (2 Beyit) s. 109. YÖK Tez Numarası: 162085. Bu şiir mecmuada Kıt’a başlığı ile verilmiştir.

²³¹ Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 162. YÖK Tez Numarası: 162085

²³² Fuzûlî Hadîkatü's-Süedâ, Kt. (2 Beyit) s. 136. YÖK Tez Numarası: 162085

SONUÇ

Müretteplerin fikir dünyası ve zevki etrafında teşekkül eden mecmualar, varlığından haberdar olunmayan şiirlerin edebiyat tarihine kazandırılmasını sağladığı kadar, öğrenilemeyen hatalı bilgileri düzeltmesi bakımından da oldukça önemlidir. Mecmualar şairlerin yaşantılarına, eserlerine ve dönemin sosyal hayatına dair izlere hakim olmamızı sağlayan eserlerdir.

Bu çerçevede İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazma katalogunda 03560 numarada kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ isimli mecmuanın 198-257. varakları arasındaki şiirler çalışılmıştır. Bu sayfalar arasında 161 şiir bulunmaktadır. Son sayfadaki 157 ve 161 numaralı "KİT' A" başlıklı şiir iki defa kaydedilmiştir. Mecmuada bununla ilgili herhangi bir not düşülmemiştir. Şiirlerin tamamı Türkçe'dir. Mürettebi hakkında bir bilgi bulunmayan mecmuada, düzen ve yazı biçimi tek bir müstensihin elinden çıkmış gibi görünmektedir. 243, 244, 245, 246 ve 247. sayfalarda ise yazı tipi bozulmuş ve okumak zorlaşmıştır.

Sâî Efendi'nin bir şiirinde başlık olarak "sellemehullâhu" ibaresi kullanılmıştır. Bu ibare hayatta bulunan İslam büyükleri, alimler, şairler ve daha genel bir ifadeyle tanınmış kişilerin dünyevi ve uhrevi her türlü musibet ve felaketten uzak kalması niyetiyle "Allah ona selamet versin" anlamında söylenmektedir. Buradan yola çıkarak mürettebin de yaşadığı dönem hakkında bilgi sahibi olma ihtimalimiz olsa da Sâî Efendi'nin yaşadığı yüzyıl hakkında bir bilgi elde edilememiştir. Bu sebeple de bu ibare bize yol gösterememiştir. Fakat şiiri kaydedilen şairlerin yaşadıkları yüzyıla bakacak olursak içlerinde Enderunlu Fâzıl ve Enderunlu Vâsıf'ın vefat tarihlerinin 1800'li yıllarda olduğu bilgisinden yola çıkarak mecmuanın da 19. yüzyıl başlarından itibaren kaydedilmiş olabileceği düşünülmektedir.

Mecmuada 116 gazel, 14 kıt'a, 12 nazm, 8 müfred, 4 müstezad, 3 kaside, 1 rubâ'î, 1 muhammes, 1 tahmis ve 1 murabba yer almıştır.

Kaydedilen şiirler ahreb, remel, hezec, muzâri', müctes, cedîd, recez ve serî' olmak üzere 8 farklı bahirle yazılmıştır. En çok şiir (196) remel bahri kalıplarıyla kaleme alınmıştır. Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın okuduğumuz sayfaları arasında kalan şairler, 15-19. yüzyıllar aralığında yaşamıştır. Mahlasını tespit edebildiğimiz 31 şair vardır. En çok şiir %47'lik bir oranla 16. yüzyıl şairlerine aittir. Bu sırayı % 21'le 18. yüzyıl ve %14'le 17. yüzyıl takip etmektedir.

Mahlası bulunmayan 33 şiir bulunmaktadır. Bunlar 14 kıt'a, 11 nazm ve 8 müfred şeklindedir. Fakat bunlar üzerinde yapılan detaylı araştırmalar sonucunda 12 kıt'a, 10 nazm ve 7 müfrede Fuzûlî'nin Hadîkatü's-Süedâ adlı eserinde rastlanmıştır. Böylece mecmuamızda bulunan şiirler içinden yalnızca 1 müfred, 1 nazm ve 2 kıt'anın şairi tespit edilememiştir.

Mecmuada mahlası belirli 31 şair bulunmaktadır. Bunlardan divan veya diğer kaynaklarda şiirleri bulunan 24 şairin biyografilerine çalışmamızda yer verilmiştir.

Mecmuada harf, ek, kelime, nazım şekli, kafiye ve redif açısından müstensih tarafından hatalar yapıldığı görülmektedir. Sözgelimi; Âlî mahlaslı bir gazelin, kaydedilen mahlaslı şaire değil Mihrî Hâtun'a ait olduğu tespit edilmiştir.

“Rubâ'î” başlığı ile kaydedilen 131, 134, 137, 140, 141, 146, 147, 148, 149 numaralı şiirlerin veznine ve uyak düzenine bakıldığında kıt'a olduğu; yine “Rubâ'î başlığı ile kaydedilen 132, 133, 136, 138, 139, 142, 143, 144, 145, 150 numaralı şiirlerin veznine ve uyak düzenine bakıldığında nazm olduğu tespit edilmiştir.

Mecmuada belki de en dikkat çekici olduğunu düşündüğümüz sonuç, Fazlî mahlaslı yeni şiirlerin tespit edilmesidir. Fazlî mahlaslı 62 gazelden yalnızca 4 tanesi Kara Fazlî divanında yer almaktadır. Diğer 58 şiir Fazlî mahlaslı divanlarda bulunmamaktadır. Ancak bu şiirlerin de Kara Fazlî'ye ait olduğunu düşündüren bazı hususlar vardır. Bunlardan ilki mecmuada Fazlî mahlaslı tüm gazeller ard arda verilmiş ve bu şiirler içinde Kara Fazlî divanında yer alan gazeller de yer almıştır. Bir diğer husus da; Kara Fazlî divanının herhangi bir nüshasının tespit edilememesi ve bu şair üzerinde çalışma yapan Mustafa Özkat'ın yüksek lisans tezinin de bir mecmua taraması sonucu ortaya koyulması mecmualarda şairin yeni şiirlerine ulaşılabilceğini ihtimalini göstermektedir. Bu çalışmada eksik olan bazı beyitler mecmua okumamızda tamamı bulunmuş, bazı şiirlerin ise eksik kalan, okunamayan kelimeleri tamamlanmıştır. Bu durumlar düşünüldüğünde mürettibin bu şiirleri Kara Fazlî divanından aldığı söylenebilir. Böylece mecmuamızda Kara Fazlî'ye ait olduğunu düşündüğümüz, 62 gazel ve 1 müfred bulunmaktadır.

Bununla birlikte yine mecmuamızda 15 gazel ile Nâbî; 12 kıt'a, 10 nazm ve 7 müfred ile Fuzûlî; 13 gazel, 1 rubai ile Âsım; 2 gazel ile Derzizade Ulvî; 2 gazel ile Gelibolulu Sun'î en çok şiiri olan şairler olarak bu sırayı izlemektedir. Mecmuada Azmizade Hâletî, Şeyhülislâm Yahyâ, Hatem gibi şairlerin de birer şiiri bulunmaktadır.

Yine dikkat çeken bir tespit olarak mecmuamızda Bağdatlı Ruhî adına kayıtlı bir na'tın bulunmuş olmasıdır. Muhammes nazım şekli ile yazılan bu şiir Bağdatlı Ruhî divanında yer almamaktadır.

Ayrıca yine mahlası verilmiş olup divanında veya diğer kaynaklarda eserleri bulunamayan belki de yeni şiirlerini tespit ettiğimiz diğer şairler ise şöyledir; Celalî (1gazel), Şevkî (1nazm), Hasîb (1 kaside), Sâ'î (1 gazel), Hayâtî (2 gazel), Kamîl (1 tahmis).

Şevkî mahlaslı bir şiir, Edirneli Şevki ve Şevkî Hasan Tahsin İstanbulî divanlarında tespit edilememiştir. Yapılan diğer kaynak taramalarında da bu şiire rastlanmamıştır.

Kamîl'in şiiri ise; Fâzıl'ın III. Selim'e yazdığı bir mersiye tahmistir. "Kıbrıslı Hocazâde Şeyh Ahmed Dîvân-ı Kâmil" adlı yüksek lisans tezinde ve Harezmî Kâmil Divanı'nda bu şiir yer almamaktadır.

Hasîb'in "Saraybosna Ahâlisi Mücrimlerinüñ Cürümleri ' Afvı İçün Vezîr-i Âşaf Nazîr Devletlü ' Abdullah Paşa Hâzretlerine Sarây Mollasının Virdigü Kaşîdedür" başlıklı şiiri taramalarımız neticesinde herhangi bir çalışmada tespit edilememiştir.

Görüldüğü üzere mecmuamızda dîvânı bulunan bazı şairlerin dîvânlarında yer almayan şiirlere rastlanılmıştır. Fakat bu şiirlerin kesin bir kanı ile bahsi geçen şairlere ait olduğunu söyleyebilmek çoğu zaman güçtür. MESTAP kapsamında yapılmış ve yapılacak olan diğer mecmua çalışmalarıyla birlikte bu bilgiler desteklenerek, şiirler üzerine detaylı bir üslup çalışması yapıldığında daha net bulgulara ulaşmak mümkün olacaktır.

Yapılan tüm bu çalışmalardan sonra elde edilen bilgilerin, akademik sahaya katkı sağlamasını temenni etmekteyiz.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Ak, Coşkun, Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin), Uludağ Üniversitesi Yay., Bursa 2001.

Aksoyak, İ. Hakkı, Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı, Ankara, 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>
(E.T. 10/03/2023)

Bilkan, Ali Fuat, Nâbî Dîvânı, C. I-II, Akçağ Yay., Ankara 2011.

Çelik, Büşra- Kılıç, Muzaffer, Dîvân: Derzi-zâde 'Ulvî, DBY Yay. 2018.

Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitapevi Yay., Ankara, 2010.

İpekten, Haluk, Enderunlu Vâsıf, KB Yay., Ankara 1989.

Kaçalın, Mustafa S., Âhî Dîvânı,
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf0>
(E.T. 17/02/2022).

Kaçalın, Mustafa S., Hüdâyî (Salâ Mushısı) Dîvân, TDK Yay., Ankara 2016.

Kaplan,Orhan- Kıyçak, Özgür- Açar,Bedriye Gülay, Mecmu‘a-i Naza’ir, Paradigma Akademi Yay., Çanakkale 2023

Kaya, Bayram Ali, Azmizâde Hâletî Dîvânı, Sakarya 2017.

Kurtoğlu, Orhan, Zatî Dîvânı -Gazeller Dışındaki Şiirler-, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56164,zati-divanipdf.pdf?0> (E.T. 26/12/2019).

Küçük, Sabahattin, Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım), TDK Yay., Ankara 2015.

Öztekin, Özge, Çelebizâde Âsım Dîvânı, Ürün Yay. ANKARA 2010.

Yenikale, Ahmet, Sünbülzâde Vehbî Dîvânı, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56212,sunbulzade-vehbi-divanipdf.pdf?0> (E.T. 05/10/2023).

Süreli Yayınlar

Arslan, Mustafa Uğurlu, “Klasik Türk Edebiyatında Şahin Giray Üslubu”, Edebî Eleştiri Dergisi, c. 3/1, s. 1-14. 2019.

Çavuşoğlu, Ali, Kırım Hanı Şahin Giray (Ö. 1787) ve “Gazel-i Müdevver”i, Turan Stratejik Araştırmaları Merkezi Dergisi, C.II, S.8, Sonbahar, 2010.

Gürbüz, Mehmet, Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine, Turkish Studies, Volume 8/1, s. 316.

Köksal, M. Fatih, Metin Neşrinin Ana Esasları, Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi, S. 31, Ankara 2012, s. 181.

Köksal, M. Fatih, Şiir Mecmualarının Önemi ve ‘Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi’ (MESTAP), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII., Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı, haz. Hatice Aynur vd., Turkuaz Yay., İstanbul 2012.

Ünver, İsmail, Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler, Türkoloji Dergisi, C. XI, S. I, s. 51- 89.

Diğer Yayınlar

Ak, Coşkun, “Rûhî-yi Bağdâdî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 35, İstanbul 2008.

Akyüz, Kenan; BEKEN, Süheyl; Yüksel, Sedit; Cunbur, Müjgân, Fuzûlî Divanı, Ankara, İşbankası Yayınları, 1958.

Arslan, Ömer, Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2013.

Aypay, A. İrfan, Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni), C-I, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 1992.

Azarkan, Muhammed Şerif, Mehmed Said Pertev Paşa Dîvânı Transkripsiyon ve Tahlil, YLT, Diyarbakır 2013.

Beyhan, Esra, Enderunlu Fâzıl Divanı (Metin-İnceleme) YLT, İzmir 2021.

Beyzadeoğlu, Süreyya, “Sünbülzâde Vehbî Lutfiyye” MEB Yay., İstanbul 2004.

Bilkan, Ali Fuat, “Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1846> (E.T.16/01/2023).

Çağlı, Adnan, Vişne-zâde İzzetî (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 1990.

Çaldak, Süleyman, “Veysî, Üveys Çelebi, Üveys b. Mehmed”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2843> (E.T. 20/03/2022).

Çavuşoğlu, Mehmet, “Bâkî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 4, İstanbul 1991.

- Çetin, İsmail, Derzi-zâde Ulvî (Hayatı-Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Elazığ 1993.
- Çinar, Hüseyin, Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercüme Ve Şerhi Üzerine İnceleme YLT, Eskişehir 2015.
- Demiralay, Mehmet, Hüdâyî-i Kadîm (16. yy.) ve Dîvânı İnceleme-Tenkidli Metin, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Isparta 2007.
- Dikmen, Hamit, “Seyyid Vehbî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 37, İstanbul 2009.
- Dikmen, Hamit, Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Ankara 1991.
- Güneş, Murat, Manastırlı Celâl Bey Dîvânı (İnceleme – Metin), Sivas 2013.
- Güngör, Şeyma, Fuzûlî’nin Hadikatu’s-Suada’sı Tanıtılması, Değerlendirmesi ve Metnin Edisyon Kritiği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi 1985.
- Gürel, Rahşan, “Enderunlu Osman Vâsıf Gazeller” Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, İstanbul 1987.
- Güzel, Bilal, Safvetî Mehmet Çelebi Dîvânçesi, Ankara 2018.
www.kulturturizm.gov.trhttp://ekitap.kulturturizm.gov.tr (E.T. 18/08/2022).
- İpekten, Haluk, “Azmîzâde Mustafa Hâletî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 4, Ankara 1991.
- İsen, Mustafa- Aksoyak, İ. Hakkı, “Âlî/Çeşmî, Gelibolulu Mustafa”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=943> (E.T.18/11/2021).
- Kaplan, Hasan -Macit, Muhsin, “Bâkî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2462> (E.T.01/01/2023).
- Kaplan, Yunus, “Hâtemî/Mâtemî, İbrahim Bey”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1121> (E.T.13/11/2022).
- Karahan, Abdülkadir, “Nâbî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C.32, İstanbul 2006.
- Karavelioğlu, Murat Ali, “Nahîfî, Süleyman”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2663> (E.T.11/10/2022).

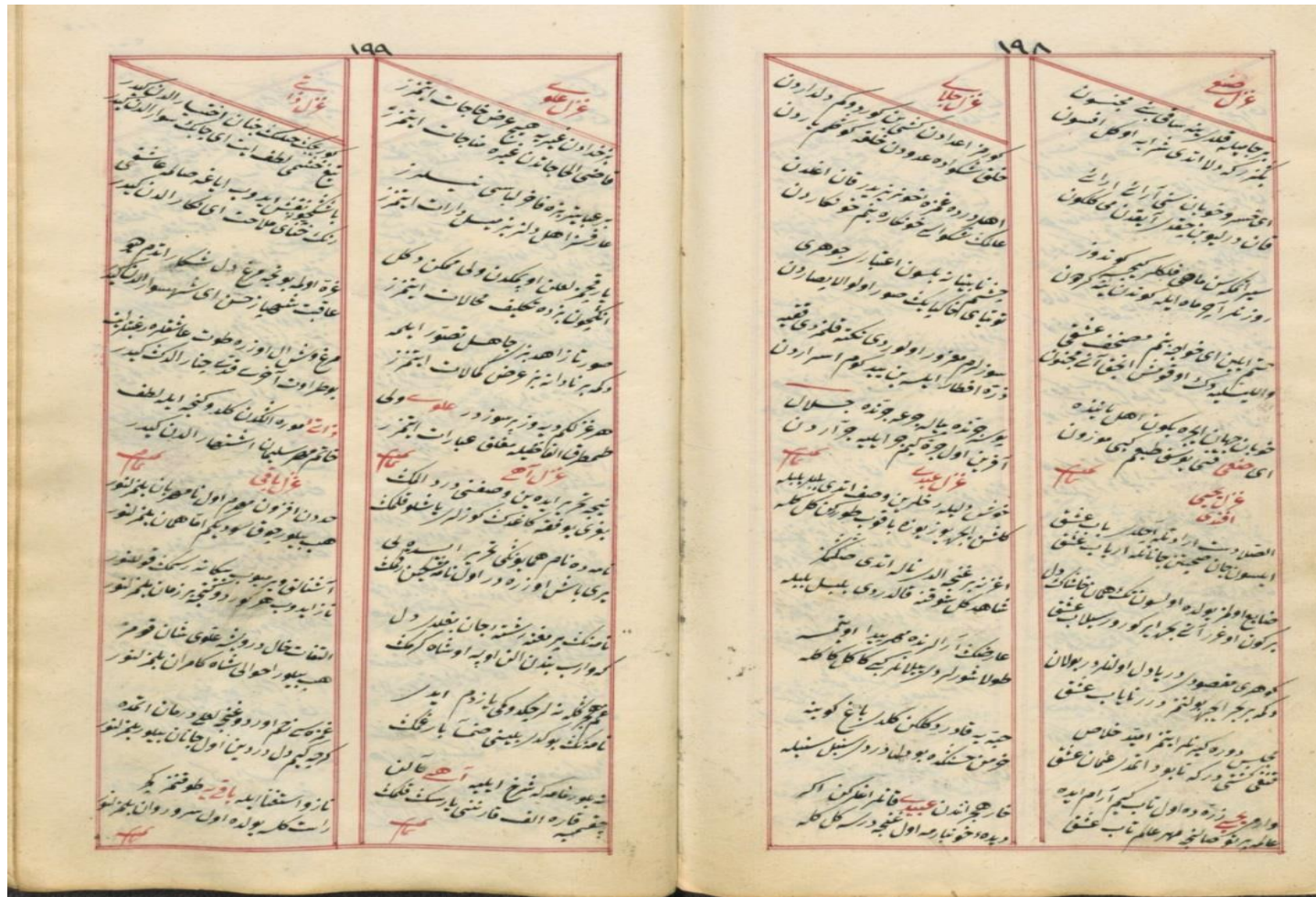
- Kavruk, Hasan, “Şeyhülislâm Yahyâ”
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3604> (E.T.22/11/2022).
- Kaya Yiğit, Bilge, “Mantıkî, Ahmed Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1432> (E.T.16/02/2023).
- Kaya, Bayram Ali, “Hâletî, Azmîzâde”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=280> (E.T.13/11/2019).
- Kaya, Bayram Ali, “Veysî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 43, İstanbul 2013.
- Kaya, Bilge, XVII. Yüzyıl Divan Şairi Mantıkî Ahmet Efendi ve Divançesi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 1991.
- Kut(Alpay), Günay, Veysî’nin Divanında Bulunmayan Bir Kasidesi Üzerine. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten, 18, 169-178.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/belleten/issue/38361/444668> (E.T. 01/10/2022).
- Konya,Hilal, XIX. Yüzyılda Yazılmış Olan Vâsıf Bey'in Güfte Mecmuasının İncelenmesi / Vasıf Bey'in XIX. Yüzyılda Yazdığı Gazel Kitabı Üzerine Bir İnceleme YLT , İstanbul 2013.
- Macit, Muhsin, “Fuzûlî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624> (E.T. 13/11/2023).
- Özkat, Mustafa, Kara Fazlî’nin Hayatı, Eserleri Edebî Kişiliği Ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin) İstanbul 2005.
- Öztoprak, Nihat, “Rûhî, Bağdatlı”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2428> (E.T. 20/11/2019).
- Serdaroğlu Coşkun, Vildan, “Zâtî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C.44, İstanbul 2013.
- Şanlı, İsmet, “Ubeydî, Abdurrahman Çelebi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1694> (E.T. 22/11/2019).
- Varışoğlu, Mehmet Celal, Hâtem Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Divanının Tenkitli Metni ve İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1997.
- Yakar, Halil İbrahim, “ Gelibolulu Sun’i Dîvânı ve Tahlili”, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2002.

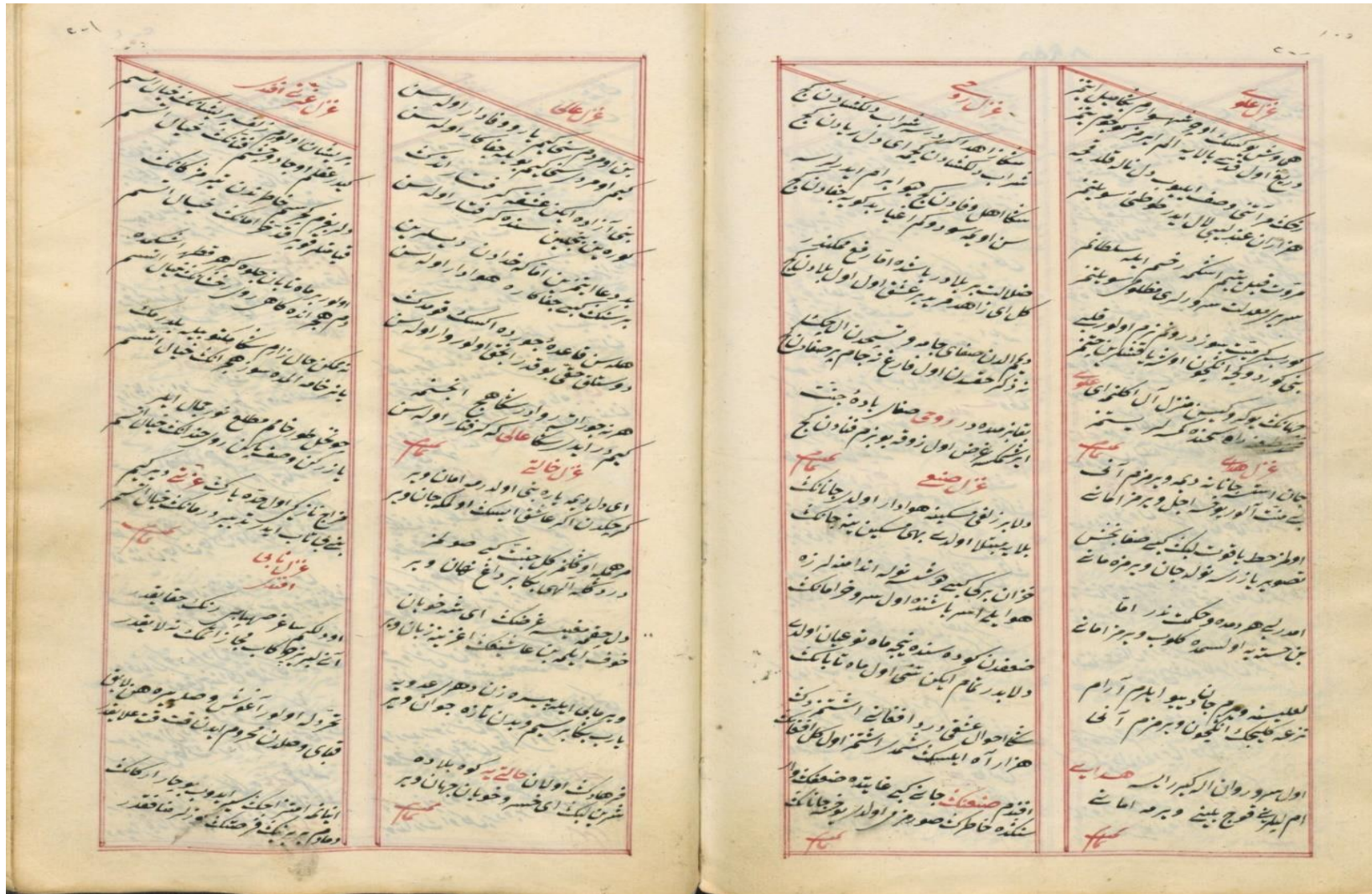
Yekbaş, Hakan, “Hüdâyî-i Kadîm, Mustafa”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=145> (E.T.13/09/2022).

Yıldız, Ayşe, “İzzetî, Vişnezâde İzzetî Mehmed Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4590> (E.T.18/03/2023).

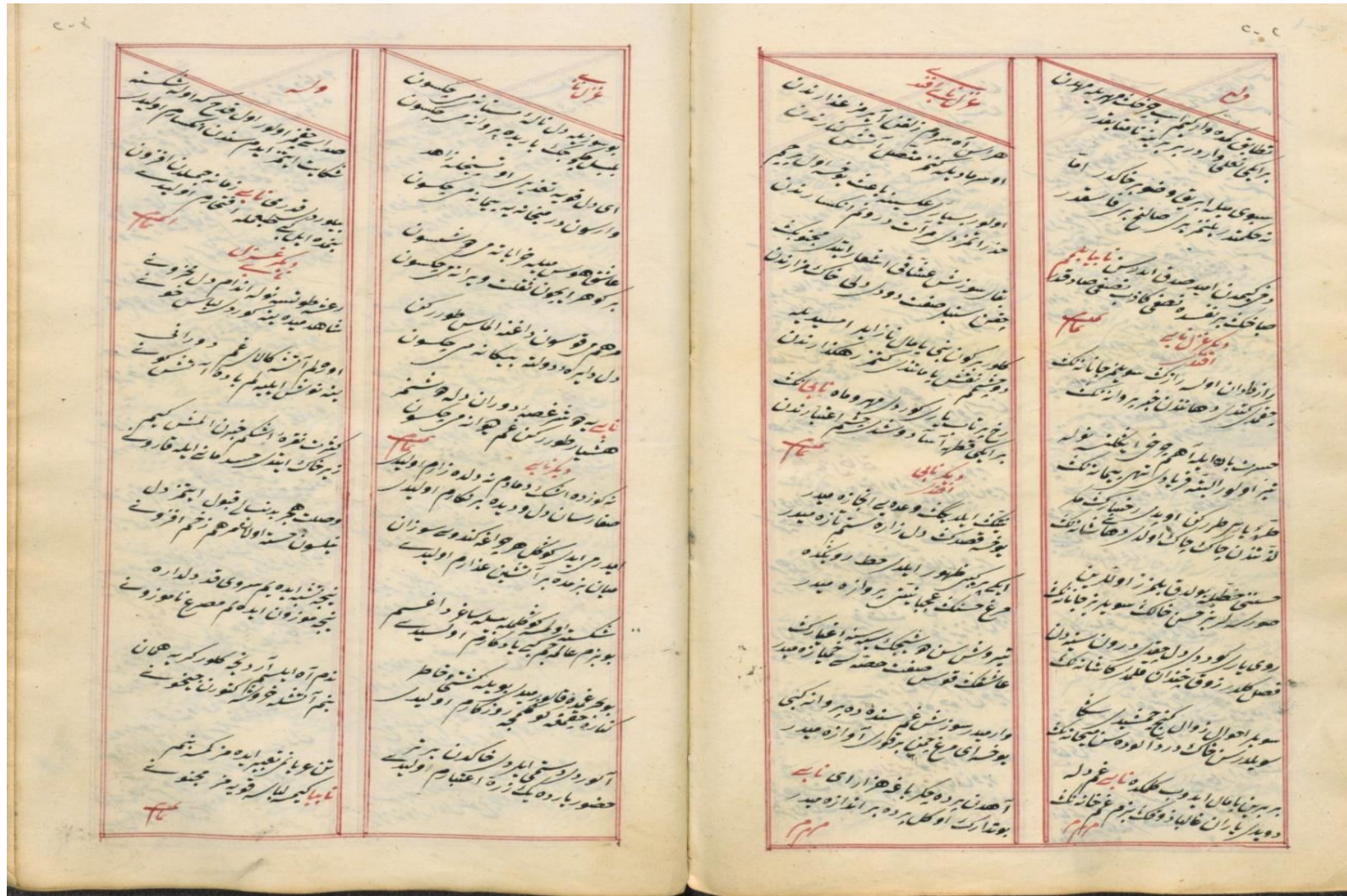

Ek 1: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 198. ve 199. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

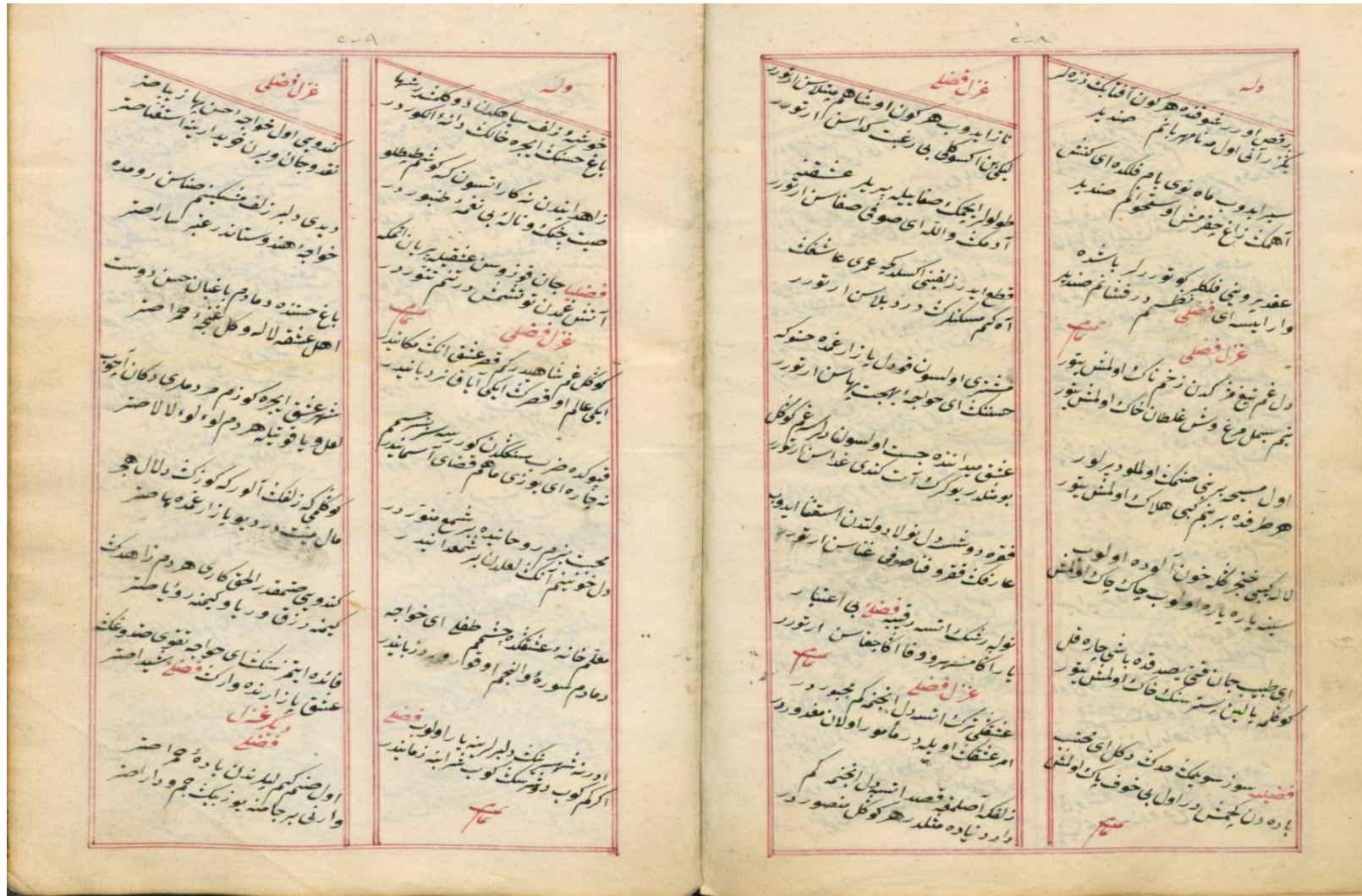

Ek 3: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 202. ve 203. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 5: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 206. ve 207. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 6: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 208. ve 209. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 8: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 212. ve 213. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

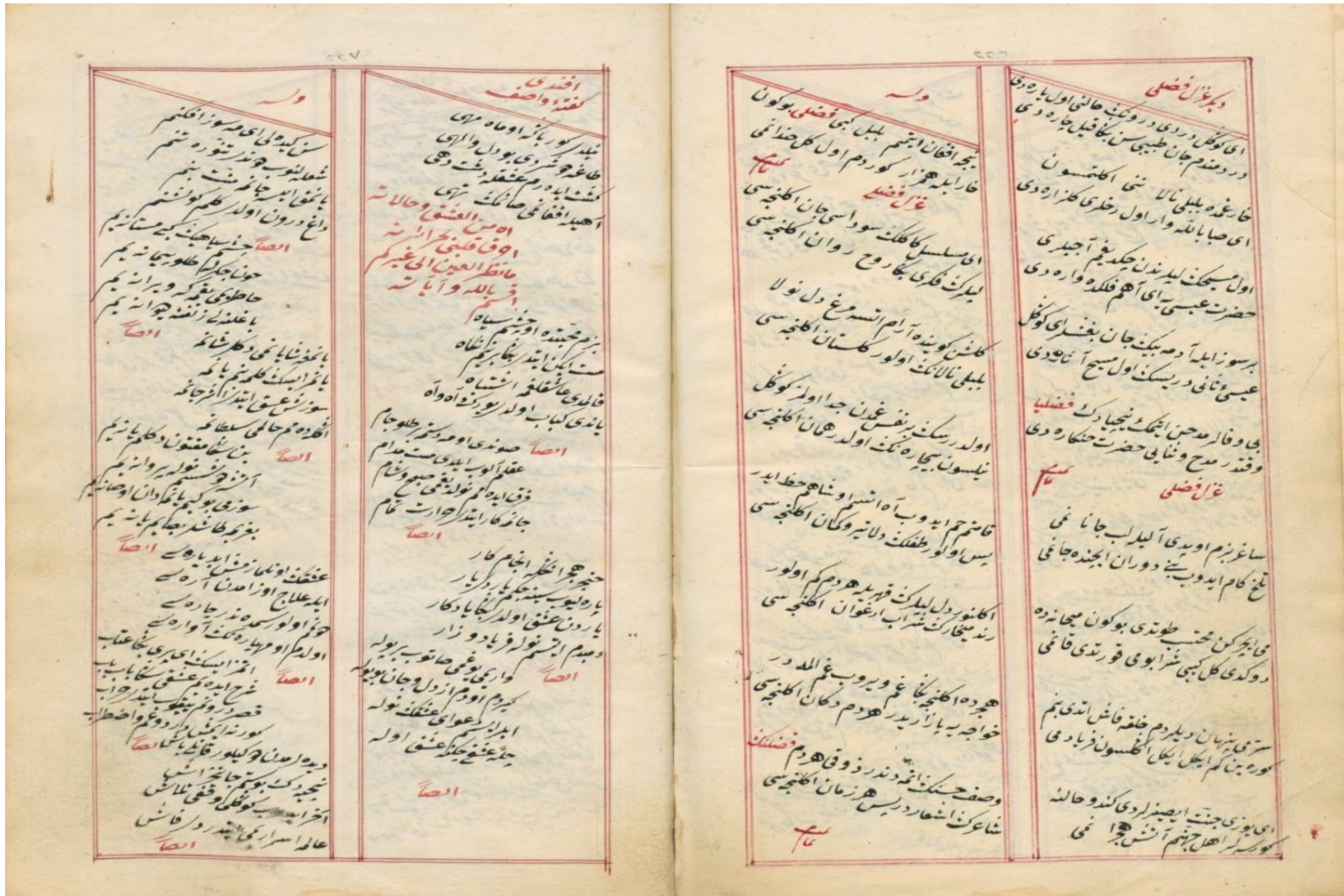
Ek 11: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 218. ve 219. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

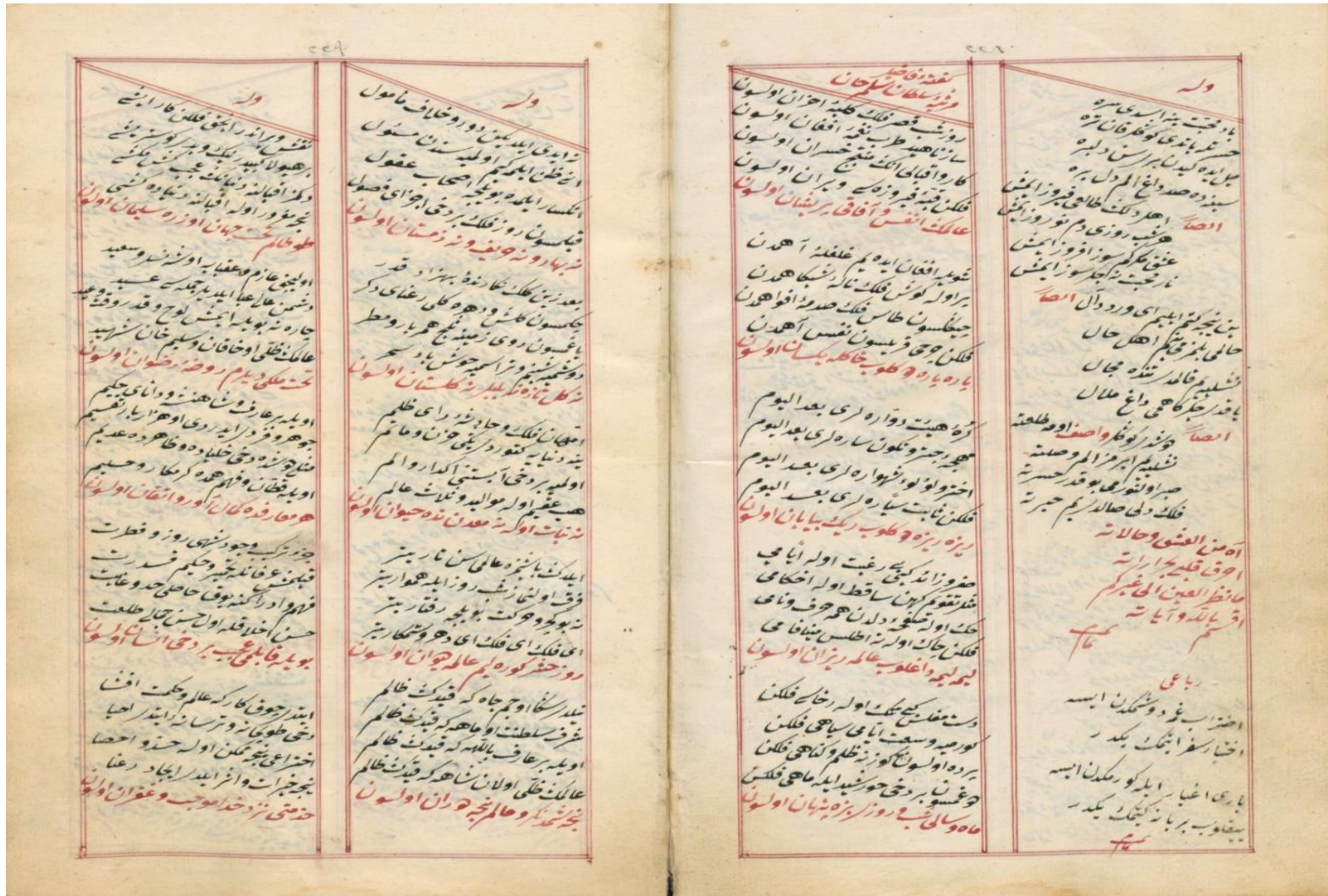

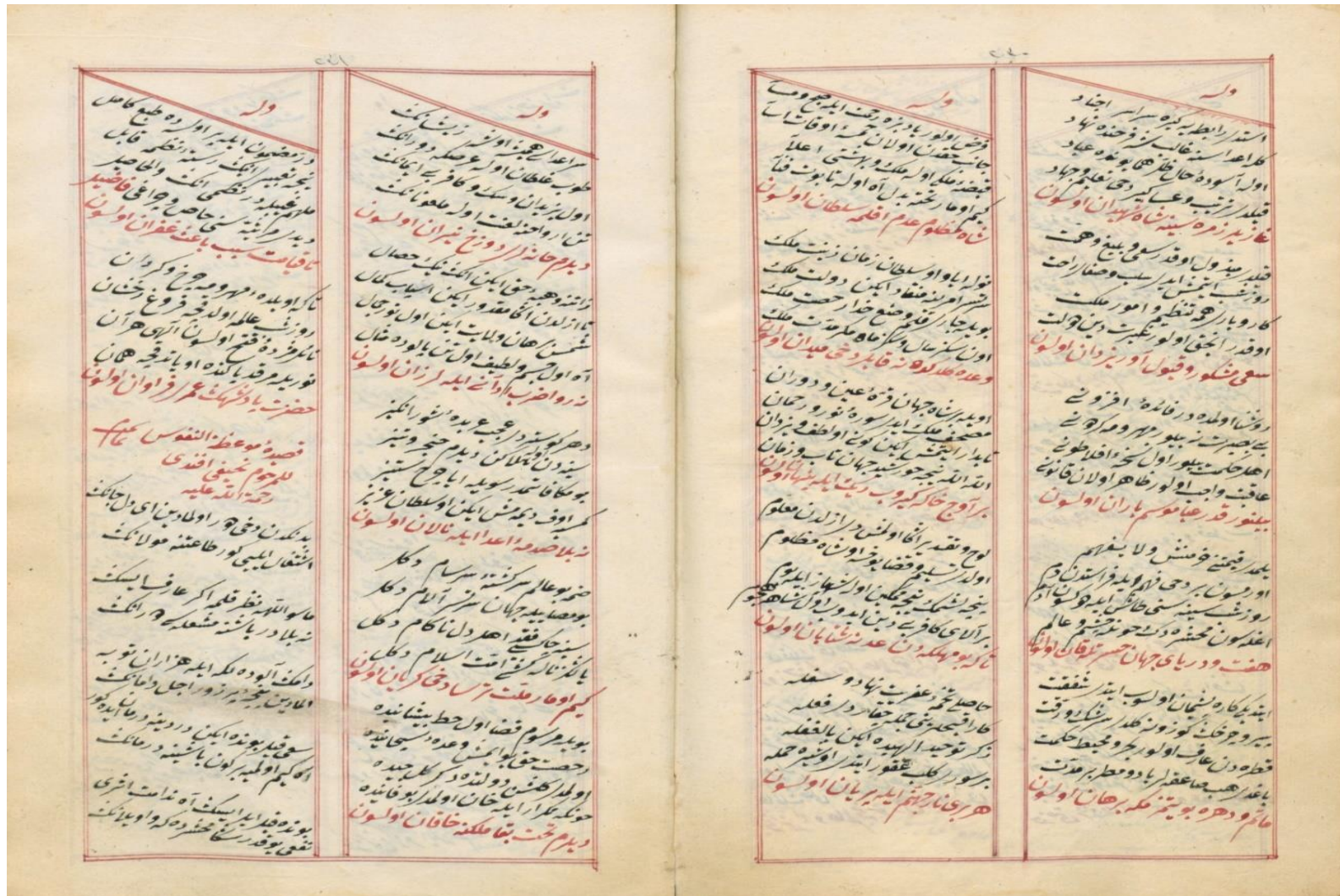

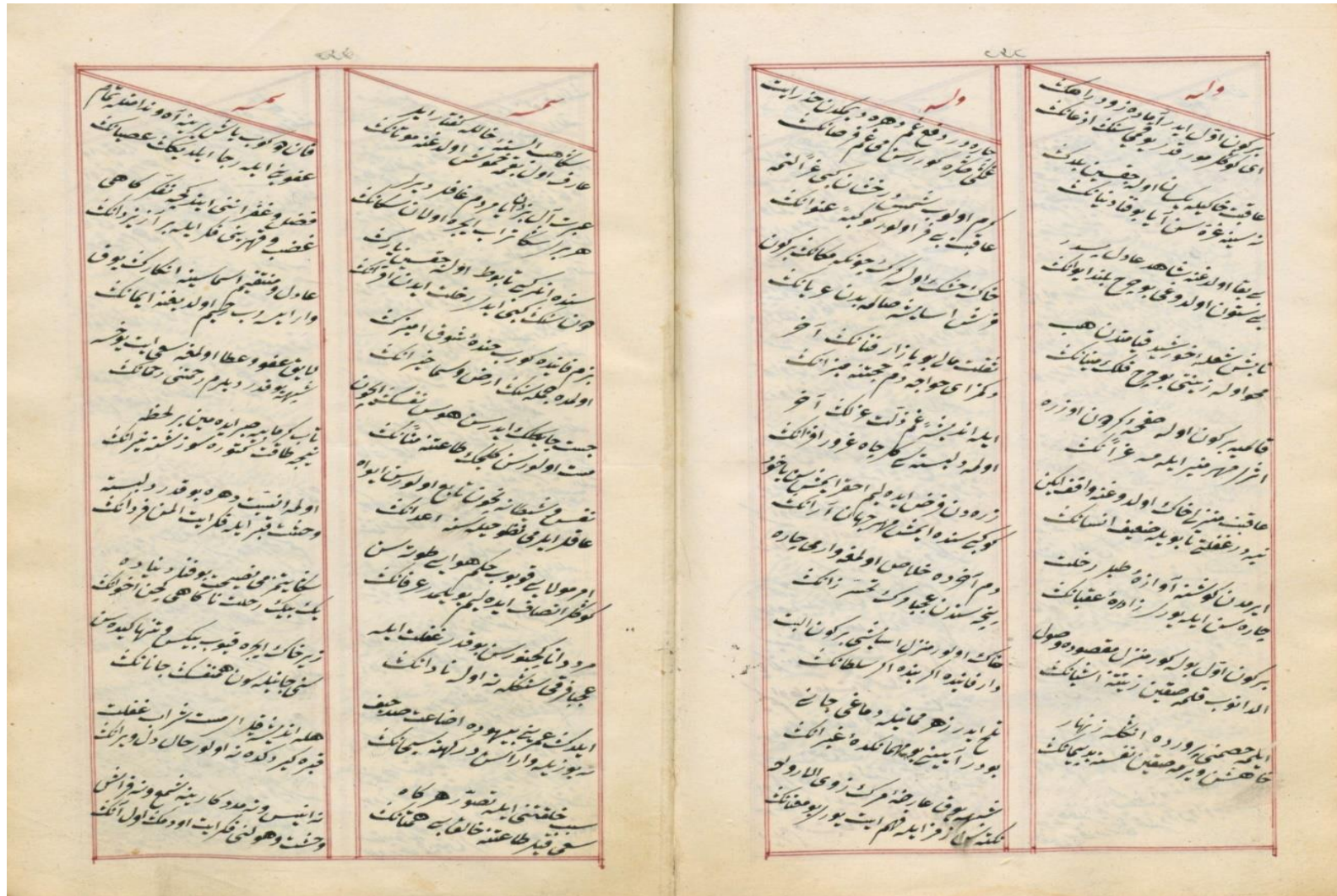
Ek 14: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 224. ve 225. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

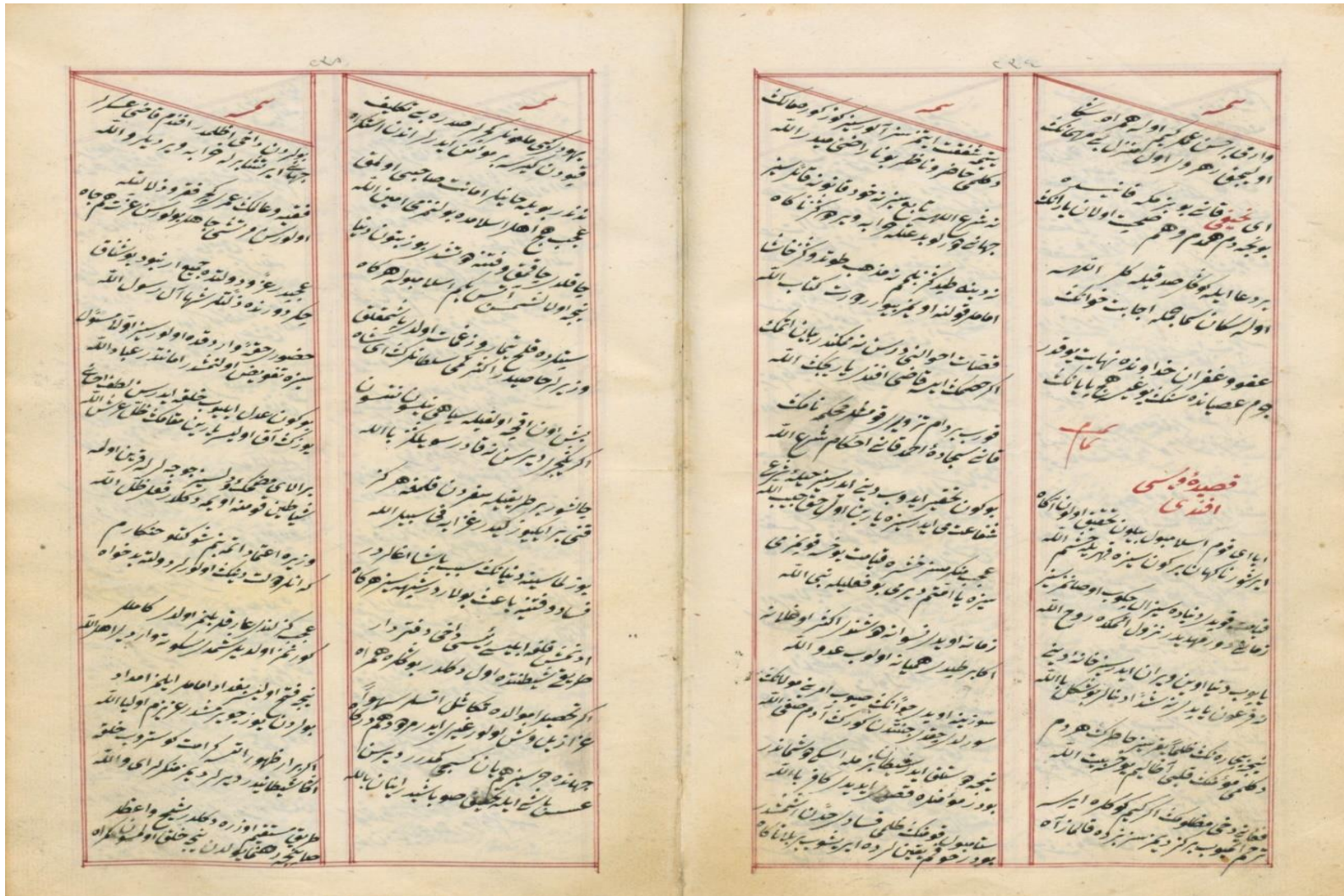

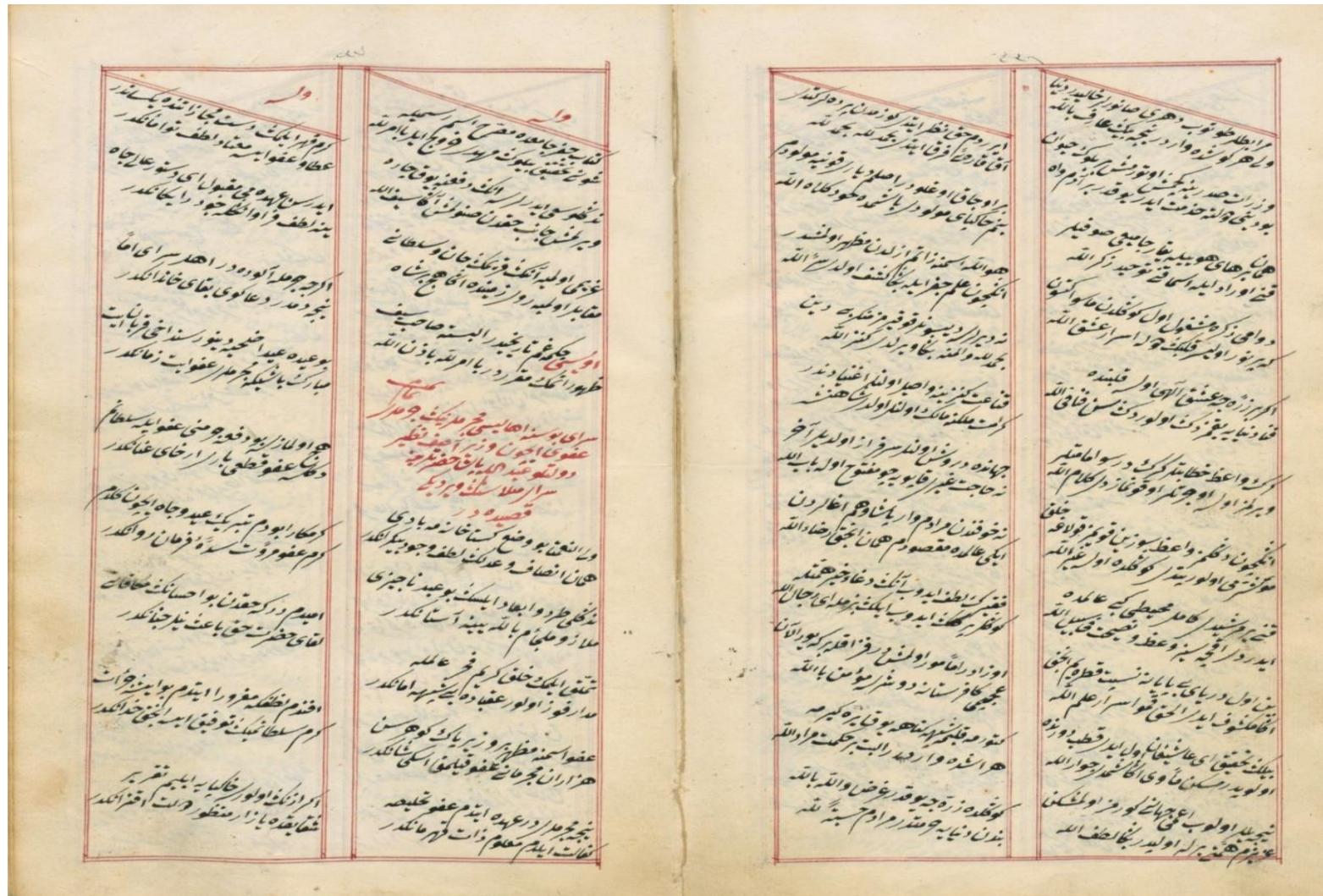
Ek 17: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 230. ve 231. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

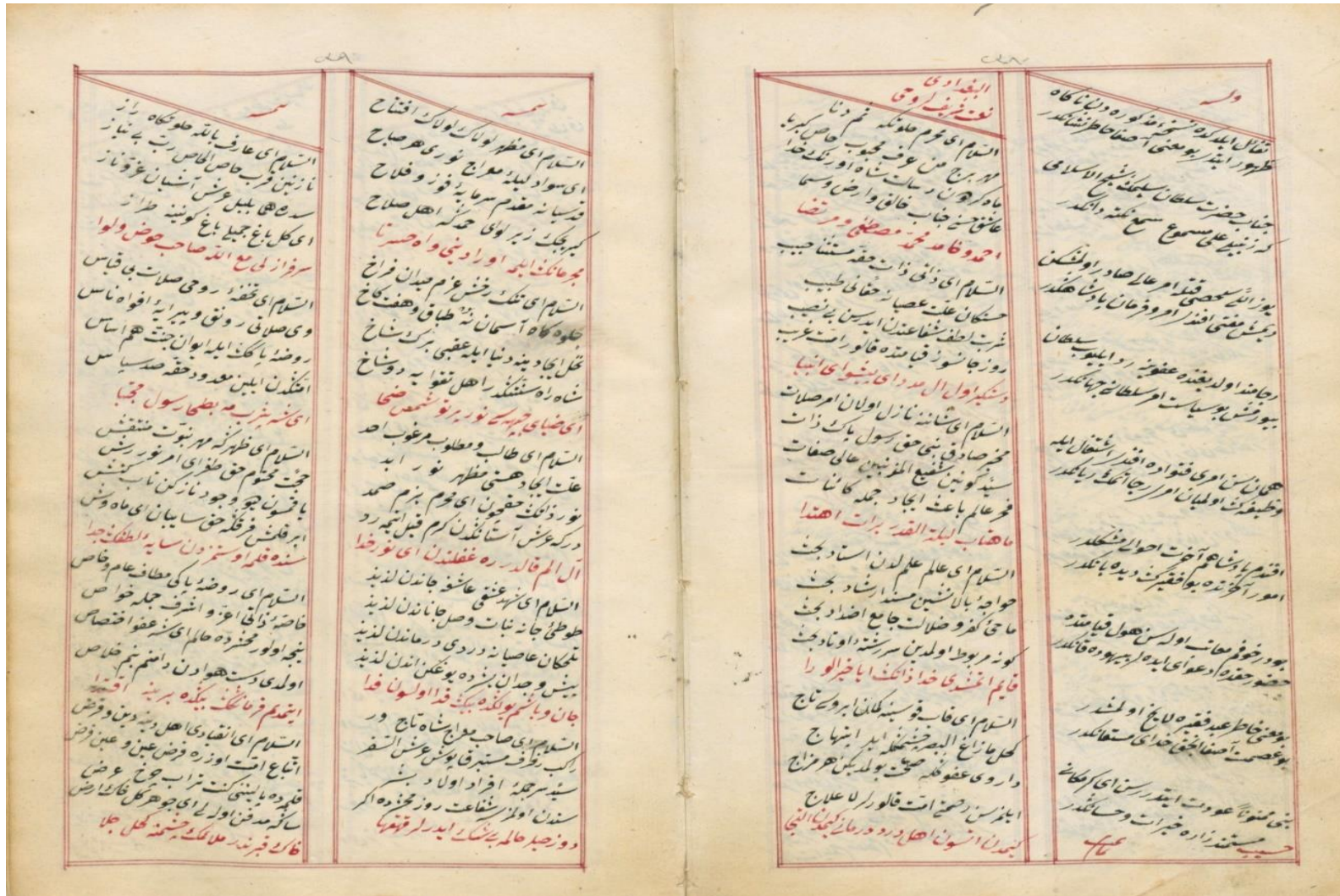

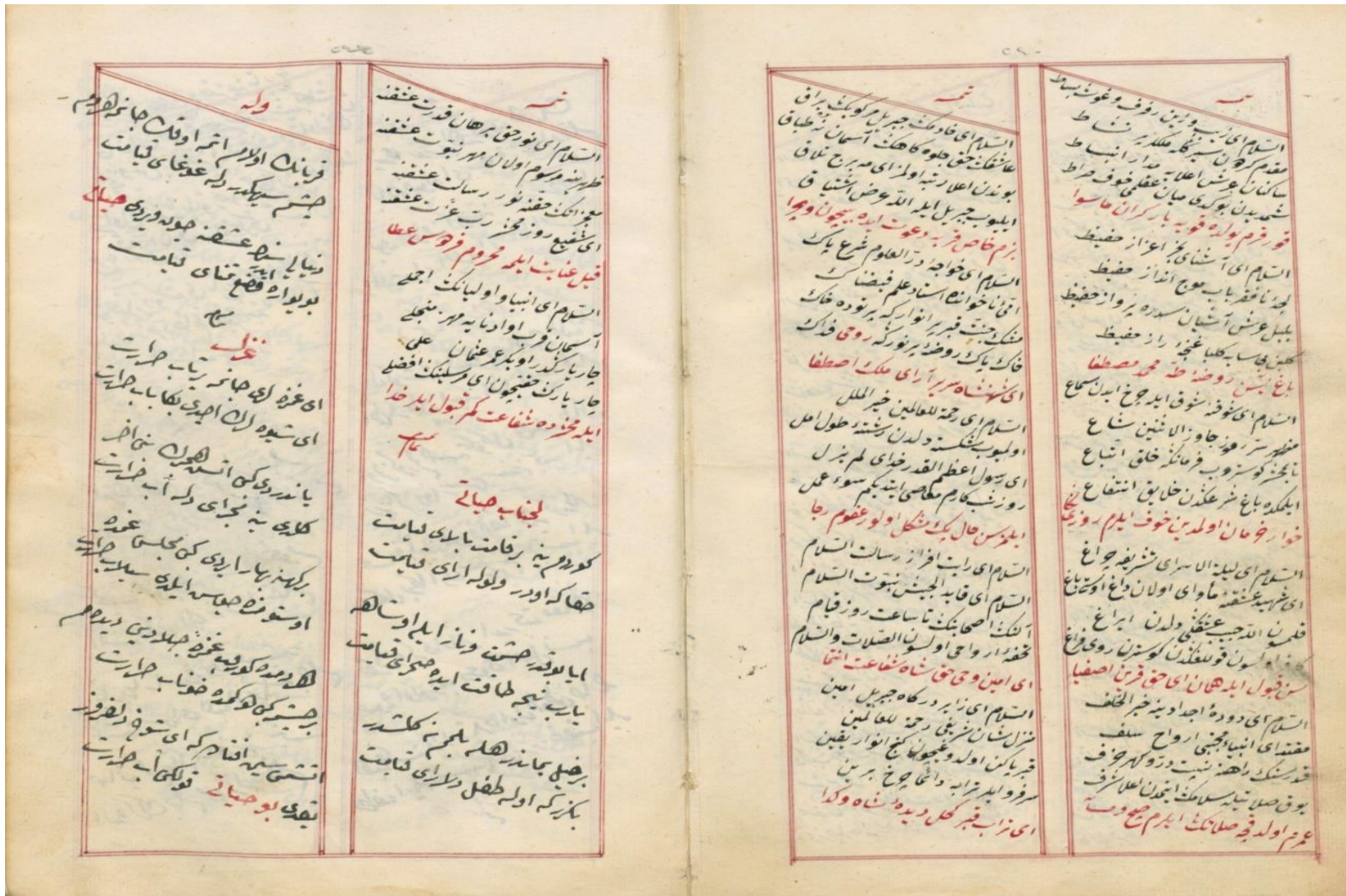
Ek 18: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 232. ve 233. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 19: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 234. ve 235. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 22: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 240. ve 241. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 23: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 242. ve 243. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

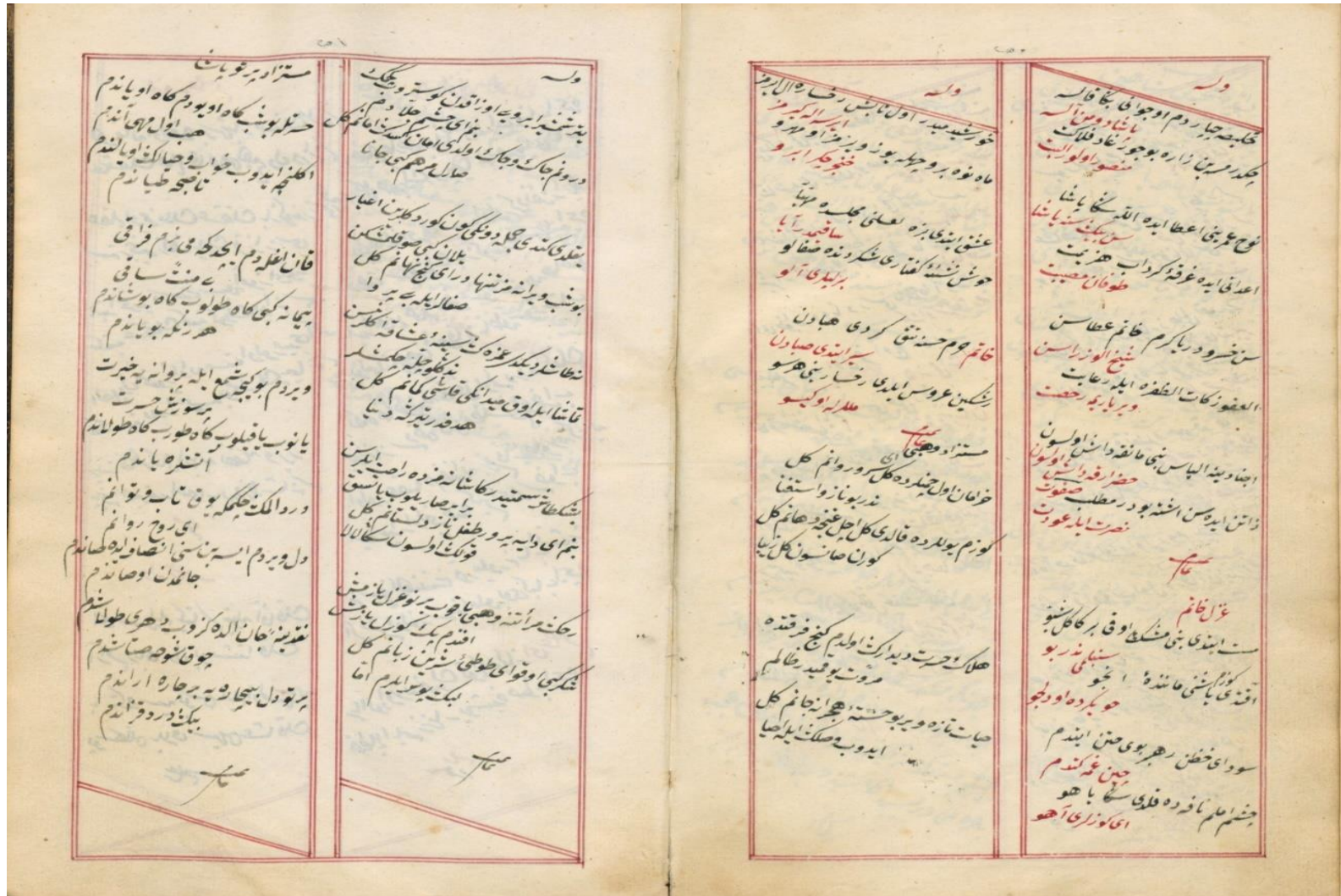

Ek 24: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 244. ve 245. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

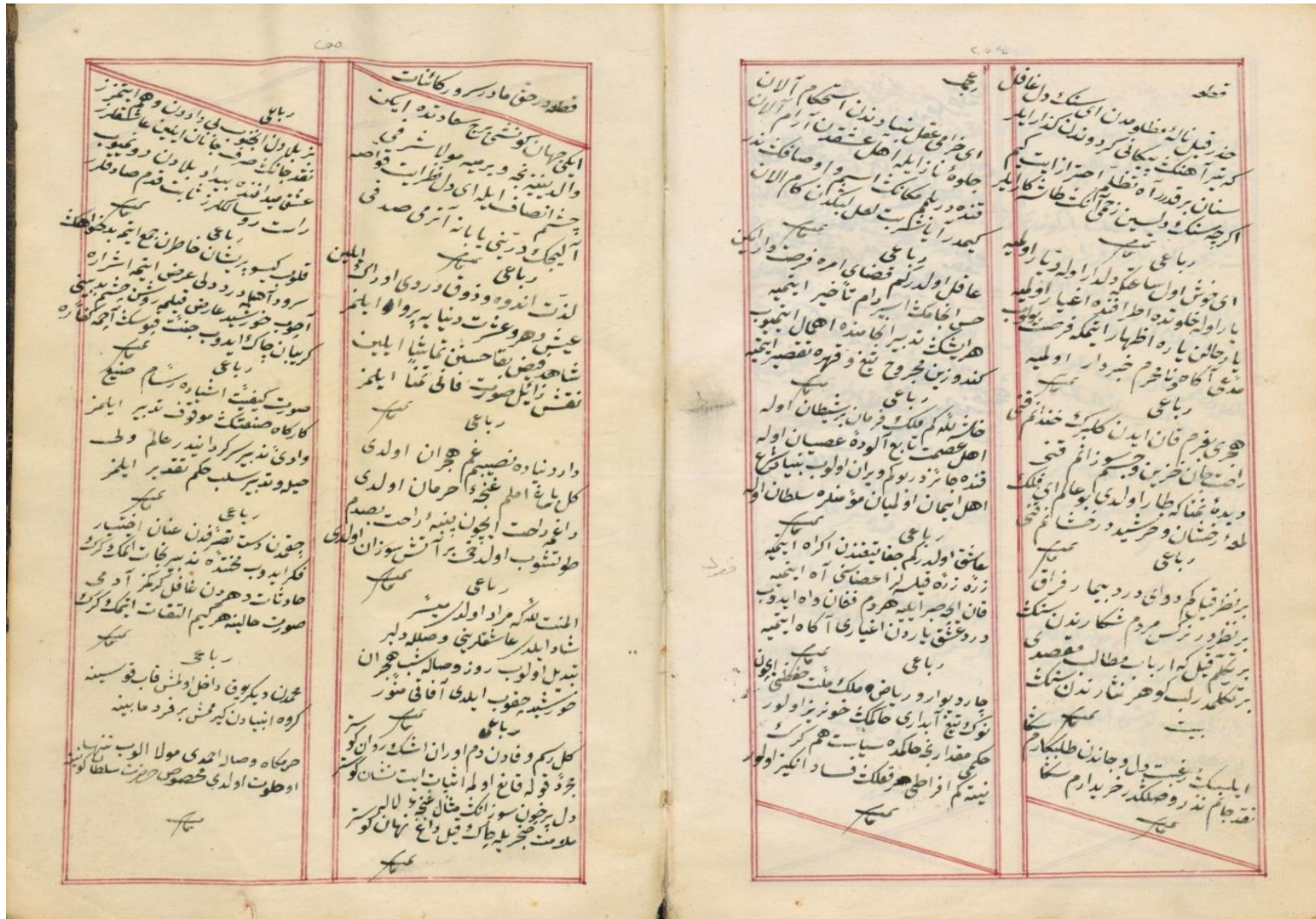

Ek 26: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 248. ve 249. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

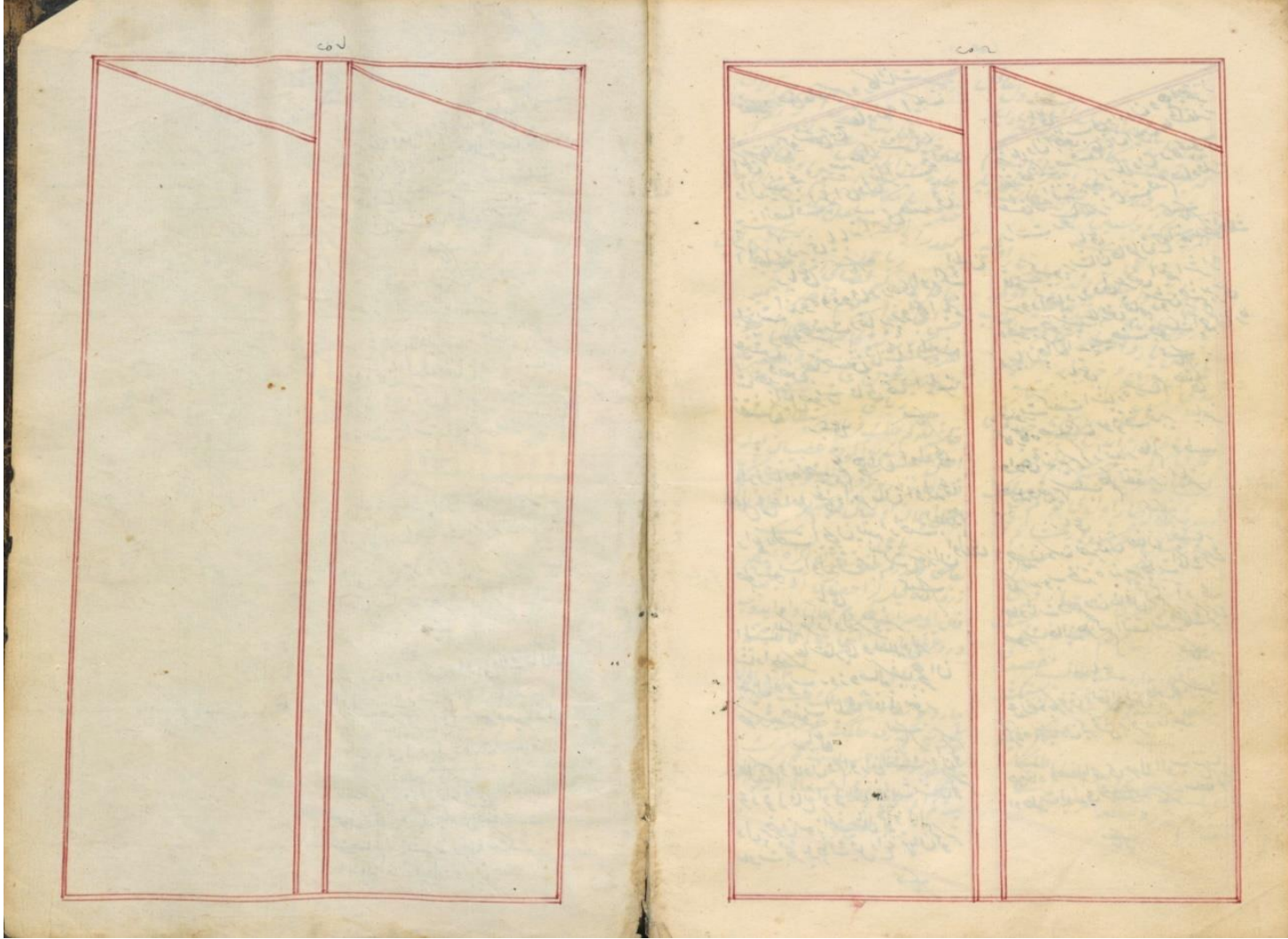

Ek 27: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 250. ve 251. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 29: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 254. ve 255. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 30: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 256. ve 257. sayfalarının tıpkıbasımıdır.

Ek 31: Mecmû'a-i Eş'âr-ı Kudemâ'nın 258. sayfasının tıpkıbasımıdır.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Aleyna BUDAK EKİZ	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Fakülte	Fen Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Türk Dili ve Edebiyatı
Makale ve Bildiriler	
1. Budak Ekiz, Aleyna, La’lin Avnî Divanı’ na Yansımaları , V. International Halich Congress On Multidisciplinary Scientific Research, January 15-16, s. 660-669, Istanbul 2023.	